

EESTI MAAÜLIKOOL

Majandus- ja sotsiaalinstituut

Airi Heinaru

**MAAPIIRKONDADES ASUVATE HARIDUSLIKE ERIVAJADUSTEGA
LASTELE SUUNATUD PÕHIKOOLIDE 2012-2014 AASTA KULUDE ANALÜÜS**

**COST ANALYSIS FOR YEARS 2012-2014 OF ELEMENTARY SCHOOLS LOCATED
IN RURAL AREAS FOR CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS**

Bakalaureusetöö

Maamajandusliku ettevõtluse ja finantsjuhtimise õppekava

Juhendaja: lektor Mare Rebane, MSc

Tartu 2015

Lühikokkuvõte

Käesoleva uurimustöö eesmärgiks on hinnata ja selgitada, kuidas ja millises osas on riik katnud aastatel 2012-2014 hariduslike erivajadustega õpilastele suunatud põhihariduse kulusid maapiirkondades asuvates riigikoolides. Selleks on analüüsitud vastavate koolide kulusid ja eelarveid. Töö põhineb teistel andmetel ning kasutatud on kvantitatiivset uurimismeetodit.

Erivajadustega õpilaste haridus baseerub õpilaste võrdsetel õigustel haridusele, olenemata erivajaduse põhjusest. Selleks, et tagada õpilaste võimekusele vastav haridus, on vastu võetud erinevad antud valdkonda reguleerivad seadused ja määrused.

Riigikoolideks nimetatakse koole, mida haldab Haridus- ja Teadusministeerium ja nende kulud kaetakse riigieelarvest kooli toimimiseks vajalikus mahu. Lisaks riigieelarvest tulenevale rahastusele kasutavad koolid kulude katmiseks toetusi ning õppekavavälise majandustegevusega teenitud tulu.

Töös vaadeldaval perioodil on oluliselt suurenenud koolide kinnistute majandamiskulud. Vastavad kulud on suurenenud peale seda, kui koolide kinnistute haldamisega hakkas tegelema Riigi Kinnisvara AS. Taotletud toetustest on vaadeldaval perioodil renoveeritud kolme kooli hooned. Lisaks on toetusi ja õppekavavälise majandustegevusega teenitud tulu kasutatud peamiselt õpilaste õppetöö ja vabaaja sisustamise mitmekesistamiseks ning kaasajastamiseks ning töötajate arendamiseks läbi koolituste ja lähetuste.

Haridus- ja Teadusministeeriumil tuleks üle vaadata koolide kinnistute haldamise süsteem, kuna praeguse süsteemi rakendumise tagajärjel on oluliselt tõusnud kinnistute majandamiskulud. Samuti tuleks Haridus- ja Teadusministeeriumil üle vaadata, kas oleks võimalik suurendada riigipoolset rahastust koolidele selliselt, et väheneks vajadus taotleda erinevaid toetusi kulude katmiseks. Koolidel peaks jätkuvalt säilima võimalus teenida õppekavavälisest tegevusest omatulu, et vastavaid vahendeid saaks kasutada vajalike kulude katteks.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE HARIDUSE KORRALDUS JA KOOLIDE RAHASTAMINE	7
1.1 Erivajaduste õpilaste hariduse alused Euroopas.....	7
1.2 Hariduslike erivajadustega õpilaste põhiharidus Eestis	10
1.3 Koolide rahastamine Eestis	15
2. MATERJAL JA METOODIKA	20
3. MAAPIIRKONNAS ASUVAD RIIGIKOOLID ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTELE JA KOOLIDE KULUDE ANALÜÜS.....	22
3.1 Maapiirkonnas asuvad riigikoolid erivajadustega õpilastele.....	22
3.2 Maapiirkonnas asuvate hariduslike erivajadustega õpilastega riigikoolide kulude analüüs .	25
3.2.1 Maapiirkonnas asuvate hariduslike erivajadustega õpilastele suunatud riigikoolide kulud.....	25
3.2.2 Käitumisprobleemidega õpilastega koolide kulude analüüs.....	26
3.2.3 Lihtsustatud ja toimetuleku õppega koolide kulude analüüs	36
3.2.4 Hooldusõppega koolide kulude analüüs	47
3.2.5 Hariduslike erivajadustega õpilastega riigikoolide kolme rühma analüüsi kokkuvõtte ja ettepanekud	59
KOKKUVÕTE	64
KASUTATUD KIRJANDUS.....	67
SUMMARY	72
LISAD	74
Lisa 1. Üldhariduskoolid Eestis aastal 2015.	75
Lisa 2. Munitsipaalkoolide toetuse arvestamise aluseks olevad koefitsiendid mõningate omavalitsuste näitel.....	76
Lisa 3. Maapiirkonnas asuvate hariduslike erivajadustega lastele suunatud riigikoolide aadressid	77
Lisa 4. Maapiirkondades asuvad riigikoolid haridulike erivajadustega õpilastele ning nendes kasutatavad õppevormid.....	78
Lisa 5. Õpilaste ja kooli töötajate arvud maapiirkonnas asuvates hariduslike erivajadustega lastele suunatud riigikoolides	79

Lisa 6. Käitumisprobleemidega õpilastega koolide eelarved ja tegelikud kulud (euro) aastatel 2012-2014	80
Lisa 7. Käitumisprobleemidega õpilastega koolide tööjõukulud (euro) aastatel 2012-2014	81
Lisa 8. Käitumisprobleemidega õpilastega koolide kinnistute majandamiskulud kokku (euro) kulukontode lõikes	82
Lisa 9. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide eelarved ja tegelikud kulud (euro) aastatel 2012-2014	83
Lisa 10. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide tööjõukulud (euro) aastatel 2012-2014.....	84
Lisa 11. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide kinnistute majandamiskulud ühe ruutmeetri kohta (euro) aastatel 2012-2014	85
Lisa 12. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide kinnistute majandamiskulud kokku (euro) kulukontode lõikes	86
Lisa 13. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide saadud toetused (euro) aastatel 2012-2014	87
Lisa 14. Hooldusõppega koolide eelarved ja tegelikud kulud (euro) aastatel 2012-2014.....	88
Lisa 15. Hooldusõppega koolide tööjõukulud (euro) aastatel 2012-2014.....	89
Lisa 16. Hooldusõppega koolide kinnistute majandamise kulud ühe ruutmeetri kohta (euro) aastatel 2012-2014	90
Lisa 17. Hooldusõppega koolide kinnistute majandamise kulud (euro) kokku kulukontode lõikes	91
Lisa 18. Hooldusõppega koolide toetused (euro) aastatel 2012-2014.....	92
Lihtlitsents lõputöö salvestamiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ning juhendaja kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta.....	93

SISSEJUHATUS

Käesolev töö käsitleb hariduslike erivajadustega lastele mõeldud põhikoolide eelarveid ja kulusid aastatel 2012-2014. Uurimisobjektiks on riigikoolid, mis asuvad maapiirkondades ning mille raamatupidamine on tsentraliseeritud. Kõigi nende koolide raamatupidamise toimingud teostatakse Haridus- ja Teadusministeeriumi rahandusosakonnas ning nende tegevus on rahastatud peamiselt riigieelarvest. Lisaks riigieelarvest tulevale rahastusele kasutavad koolid kulude katmiseks erinevaid toetusi ning oma tegevusega teenitud tulusid.

Töö teema on nii sotsiaalpoliitiliselt kui majanduslikult aktuaalne, kuna käsitleb maapiirkonnas asuvate hariduslike erivajadustega lastele mõeldud põhikoolide majanduslikku võimekust.

Käesoleva töö eesmärgiks on hinnata ja selgitada läbi eelarve ja kulude analüüsi, kuidas ja millises osas on riik võtnud enda kanda hariduslike erivajadustega lastele suunatud maapiirkonnas asuvate põhikoolide kulude katmise.

Töö uurimisülesanneteks on:

- anda ülevaade hariduslike erivajadustega lastele suunatud põhikoolide rahastamise alustest;
- analüüsida maapiirkonnas asuvate erivajadustega lastele mõeldud põhikoolide eelarve täitmist ja kulude dünaamikat 2012-2014;
- esitada analüüsi tulemus ning selle põhjal tuua välja vajakajäämised erivajadustega lastele mõeldud koolide rahastamise süsteemis.

Uurimistöö põhineb teisestel andmetel ja kasutatakse kvantitatiivset uurimismeetodit ning võrdlevat uuringut. Analüüsi teostamiseks kasutatakse peamiselt Haridus- ja Teadusministeeriumis kasutuses oleva raamatupidamisprogrammi p-men arvestusregistreid ja sealt võetud aruandeid ning eelarveid. Andmete kogumiseks kasutatakse dokumendi vaatlust. Algdokumente kontrollitakse vajadusel e-arvekeskusest.

Töö koosneb kolmest osast. Töö esimene osa annab ülevaate antud teemavaldkonna põhimõistetest ja seda valdkonda reguleerivatest seadusandlikest aktidest. Selles osas käsitletakse põhihariduse andmist Eestis hariduslike erivajadustega lastele ja üldhariduskoolide rahastamist. Samuti esitatakse töö esimeses osas hariduslike erivajadustega lastele hariduse andmise alused Euroopas. Teoreetiline osa põhineb artiklidel ja teistel kirjandusallikatel.

Töö teises osas on kirjeldatud, millistele materjalidele antud töö baseerub ja millist andmete analüüsi meetodit on kasutatud.

Töö kolmandas osas antakse ülevaade riigikoolidest, mis asuvad maapiirkondades ja kus omandavad põhiharidust hariduslike erivajadustega õpilased. Selles osas analüüsitakse uuritavate koolide kulude dünaamikat ja eelarvete täitmist aastatel 2012-2014 ning antakse ülevaade analüüsi tulemusena tuvastatud kitsaskohtadest koolide rahastamises ja kulude jaotumises. Töö analüüs on teostatud Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistritest võetud andmete põhjal.

Töö autor soovib tänada Haridus- ja Teadusministeeriumi. Käesoleva töö valmimisele on kaasa aidanud Haridus- ja Teadusministeerium lubades, asutusesiseseid reegleid arvestades, töö autoril kasutada vajalikke arvestusregistreid ja algdokumente.

1. ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTE HARIDUSE KORRALDUS JA KOOLIDE RAHASTAMINE

1.1 Erivajaduste õpilaste hariduse alused Euroopas

Euroopa haridussüsteemi mõjutavad oluliselt erinevate riikide traditsioonid. Aja jooksul on tekkinud vajadus Euroopa riikides hariduspoliitika ühtlustamise järele. See on tingitud Euroopa Liidu laienemisest aastate jooksul, inimeste vabast liikumisest liikmesriikide vahel ja rahvusvaheliste koolide osatähtsuse suurenemisest. (Hörner jt 2007: 1)

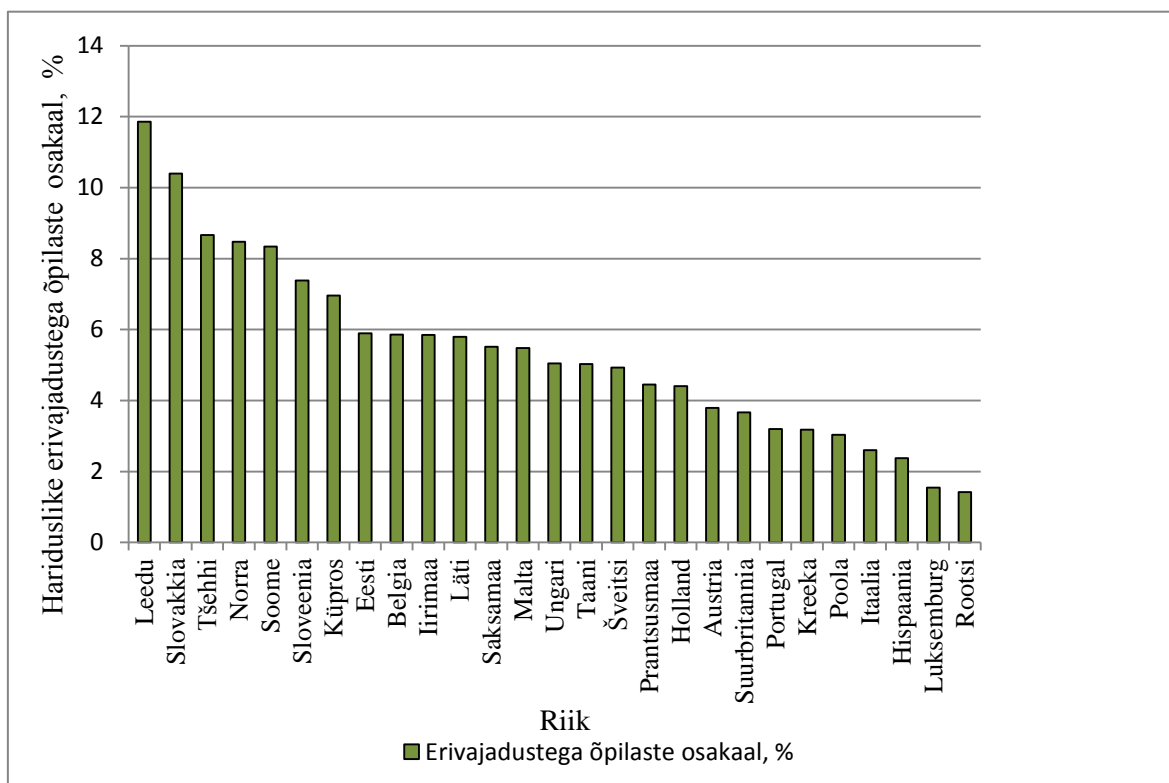
Mitmete rahvusvaheliste organisatsioonide ja ka Euroopa Liidu institutsioonide poolt on aastate jooksul võetud vastu erinevaid otsuseid ja dokumente, mille eesmärgiks on parandada erivajadustega inimestele suunatud hariduse kvaliteeti ning kättesaadavust. Läbi hariduse on võimalik oluliselt parandada puuetega inimeste sotsiaalset kaasamist ning arendada nende iseseisvat hakkamasaamist.

Hariduslike erivajadustega õpilaste arv on riigiti erinev. Erinevused tulenevad sellest, et hariduslike erivajadustega õpilaste määratlus on riikides sõltuvalt hariduspoliitikast ja –süsteemist erinev.

Hariduslike erivajadustega õpilastena registreeritakse rohkem õpilasi riikides, kus kergemate erivajadustega õpilased õpivad vajaliku tugisüsteemi abil tavakoolides ning sügavamate erivajadustega õpilased erikoolides. Registreeritud hariduslike erivajadustega õpilaste arv on väiksem riikides, kus erivajadustega õpilasi ei soovita kuidagi märgistada ning nende õpetamine toimub peamiselt tavapärasel koolikeskkonnas õpilaste erinevustega arvestades. (Haridusleksikon 2013, 60)

Joonisel 1 on toodud hariduslike erivajadustega õpilaste protsent õpilaste koguarvust mõnede Euroopa riikide näitel. Leedus ja Slovakkias on hariduslike erivajadustega

õpilastena registreeritud üle 10% õpilaste koguarvust. Luksemburgis ning Rootsis on hariduslike erivajadusega lastena registreeritud laste protsent aga oluliselt väiksem – vähem kui 2%. Ei ole alust arvata, et sellise suure erinevuse põhjuseks oleks midagi muud kui haridussüsteemide erinevus. On riike, kus õpilasi suunatakse rohkem erikoolidesse, teistes aga ei soovita puuetega lapsi esile tõsta või eraldada ning püütakse võimalikult suures mahus tagada neile haridus tavakoolides.

Joonis 1. Hariduslike erivajadustega õpilaste osakaal (protsentides) õpilaste seas 2012. aasta seisuga mõnedes Euroopa riikides. *Allikas:* [Country Data 2012]

Hariduspoliitika suunad valib iga riik ise. Erinevad organisatsioonid ja institutsioonid toetavad ja koordineerivad riikide arengut selles vallas.

Ühtseid suuniseid erivajadustega õpilaste paremaks harimiseks töötab välja Euroopa Eriõppe ja Kaasava Hariduse Agentuur. Selle organisatsiooni liikmeteks on Euroopa Liidu liikmesriigid (sealhulgas Eesti) ja lisaks Island, Norra ja Šveits. Neid riike esindavad liikmesriikide haridusministeeriumid. Läbi agentuuri tegevuse on lihtsustatud statistilise ja

muu info liikumine ning kogemuste vahetamine liikmesriikide vahel. Peamiseks eesmärgiks on parandada hariduse taset ja tagada erivajadustega inimestele hariduse omandamiseks võrdsed võimalused. [European Agency]

Üks tähtsaimatest dokumentidest, mis erivajadustega inimeste haridust käsitleb, on ÜRO puuetega inimeste konventsioon, mille on allkirjastanud enamuse Euroopa riike [Meijer 2010]. Selle konventsiooni kohaselt on erivajadustega inimestel õigus haridusele võrdselt teiste inimestega. Konventsiooni allkirjastanud riigid peavad tagama, et erivajadustega inimeste füüsilisi ja vaimseid võimeid arendatakse isiku võimekusest lähtuvalt. Erivajadustega inimestele tuleb õpetada eluks vajalikke teadmisi ja sotsiaalseid oskusi, et neil oleks lihtsam haridust omandada võrdselt teiste ühiskonna liikmetega. [Article 24]

Euroopa Liidu liikmesriikide ministrid kogunevad Euroopa Liidu Nõukoguna. See institutsioon tegeleb liikmesriikide poliitika kooskõlastamisega ja õigusaktide vastuvõtmisega. Nõukogu üheks eesmärgiks on parandada liikmesriikide haridussüsteeme. [Euroopa Liidu Nõukogu].

Aastal 2003 võeti Euroopa Liidu Nõukogu poolt vastu resolutsioon erivajaduste õpilaste võrdsete võimaluste kohta hariduse ja koolituse saamisel. Resolutsiooniga sätestati muuhulgas, et erivajadustega inimeste kaasamist ühiskonda tuleb parandada iga isiku vajadustele ja võimetele vastava hariduse ja koolituse kaudu. Seejuures tuleks parandada elukestva õppe võimalusi. Erivajadustega õpilaste paremaks harimiseks tuleks kasutada kaasaegset tehnoloogiat ning õpilastele tagada vajalikud tugiteenused. Tähtis on see, et õpilastel või nende lähedastel oleks hariduse omandamise võimaluste kohta võimalikult palju ja lihtsalt leitavat informatsiooni. [Council resolution]

Euroopa 47 riiki moodustavad Euroopa Nõukogu, et edendada demokraatiat Euroopas ning kaitsta inimõigusi. Muuhulgas hõlmab selle institutsiooni tegevus hariduse valdkonda. [Euroopa Nõukogu]

Euroopa Nõukogu kõrgeim otsustusorgan on Ministrite Komitee. [Euroopa Nõukogu põhioorganid...]. Aastal 2006 võttis Euroopa Nõukogu Ministrite Komitee vastu puuetega inimeste elukvaliteedi tõstmise plaani aastateks 2006-2015 [Ministrite Komitee... 2010 lk 1]. Ka selles dokumendis on pööratud tähelepanu erivajadustega inimestele hariduse andmisele. Sarnaselt teistele vastuvõetud aktidele on ka selle dokumendiga sätestatud erivajadustega inimeste õigus haridusele puude iseloomust sõltumata. Erivajadustega

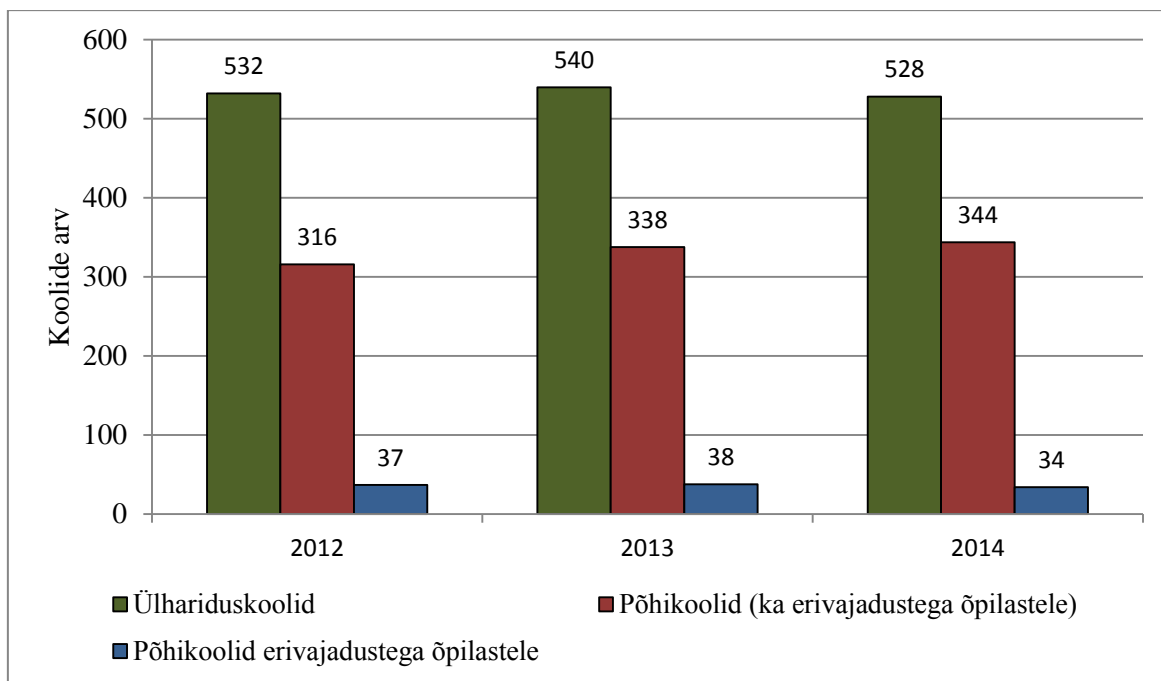
inimestele hariduse andmine peaks olema üks osa üldharidussüsteemist. Euroopa riikide hariduspoliitika ning seadusandluse eesmärk peaks olema puuetega õpilaste diskrimineerimise ärahoidmine ja ennetamine. Hariduslike erivajadustega õpilastele tuleks teha hariduse omandamine võimalikult lihtsaks. Selleks tuleks kasutada individuaalseid õppekavasid ning pakkuda vajalike spetsialistide tuge. [Sealsamas lk 21-22]

Eespool mainitud organisatsioone ja dokumente, mis käsitlevad hariduse tagamist erivajadustega inimestele, võib pidada antud valdkonna kõige tähtsamateks alusdokumentideks. Need reguleerivad ja määravad hariduspoliitika suundasid ning põhimõtteid tänapäeva Euroopas. Ka Eesti erivajadustega õpilastele hariduse tagamine baseerub sellistel põhimõtetel nagu: 1) õpilaste võrdsed õigused individuaalsetele võimetele vastavale haridusele ja 2) hariduslike erivajadustega õpilaste ettevalmistamine võimalikult iseseisvaks eluks ja ühiskonnas kohandumiseks.

1.2 Hariduslike erivajadustega õpilaste põhiharidus Eestis

Aastal 2014 alanud õppeaastal oli Eestis kokku 528 üldhariduskooli [HT12]. Lisas 1 on näha üldhariduskoolide paiknemine Eesti territooriumil 2015. aastal. Kaardil on märgitud alg-, põhi- ja keskhariidust andvad koolid. Üldhariduskoolidest ühe osa moodustavad põhikoolid, mis on mõeldud hariduslike erivajadustega lastele.

Joonisel 2 on esitatud üldhariduskoolide arv, põhikoolide arv ning hariduslike erivajadustega lastele suunatud põhikoolide arv aastatel 2012-2014. Üldhariduskoolide arv ning ka erivajadustega lastele suunatud koolide arv on aastate jooksul mõnevõrra vähenenud. Põhjuseks võib pidada väiksemate koolide sulgemist ning liitmist teiste koolidega. Põhikoolide arv on aja jooksul suurenenud, kuna paljud keskhariidust andvad koolid on ümberstruktureeritud põhikoolideks.

Joonis 2. Üldhariduskoolide, põhikoolide ja erivajadustega lastele suunatud põhikoolide arv Eestis aastatel 2012-2014. *Allikas:* [HT12]

Hariduslike erivajadustega õpilase võimed, isiksus ning taust ei võimalda õppida tavaõpikeskkonnas (Haridusleksikon 2013: 61). See tähendab, et hariduslike erivajadustega õpilastele tuleb pakkuda muid võimalusi hariduse omandamiseks, mis oleksid kohandatud õpilase võimete ja vajadustega. Nendeks võimalusteks põhihariduse omandamisel on näiteks tavakoolis õppimine tugispetsialistide abil, erikoolis õppimine, koduõpe, haiglaõpe.

Koolisüsteem Eestis on olnud vastavalt kehtinud poliitilisele korrale ajas muutuv. Vastavalt riigikorrale on olnud suhtumine erivajadustega inimestesse ja nende õpetamise vajadusse erinev. Tänapäeva Eestis lähtutakse hariduse andmisel inimõigustest ning võrdsete võimaluste põhimõtetest.

Põhikoolis õppides peab olema õpilastele tagatud nende eale vastav, turvaline ja arendav keskkond. Põhikooli ülesandeks on olla hariv ning kasvatav institutsioon [Põhikooli- ja... 2010 § 4 lg 1 ja 2]. Norme, millele antav põhiharidus peab vastama, reguleerib põhikooli riiklik õppekava ning põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava [sealsamas § 15 lg 1]. Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava seab standardid, millele peab haridusliku erivajadustega õpilaste põhiharidus vastama [Põhikooli lihtsustatud...2010 § 1 lg 1].

Hariduslike erivajadustega õpilane vajab täiendavaid tugimeetmeid või eriõpet, et jõuda riiklikus õppekavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas ettenähtud õpitulemusteni [Hariduslike...].

Hariduslike erivajaduste põhjustajateks võivad olla erinevad omavahel seotud tegurid. Peamiselt tulenevad need kaasasündinud või elu jooksul omandatud puuetest, vaesusest koos vähese või mittetoimiva õpetuse ja kasvatusena. Samuti on teguriks õppekeelest erinev kodune keel koos õppekeskkonnast väga erineva kultuurilise taustaga. (Kõrgessaar 2002: 14)

On mitmeid erinevaid vaimseid ja füüsilisi haigusi ning hälbeid, mille tõttu ei ole tavakoolis üldise õppekava alusel haridust omandada võimalik. Kui õpilasel on näiteks kognitiivne häire, kuulmispuue, nägemispuue, kurtumus, ortopeedilised ja motoorsed hälbed, ajukahjustus, düsleksia, hüperaktiivsus või tema käitumine on agressiivne, siis talle üldjuhul tavaõpe ei sobi (Farell 2009: 3).

Ka andekus on üks hariduslikest erivajadustest. Antud kontekstis käsitletakse andekust erivajadusena vaid juhul, kui see avaldub koos õpilase puude või häirega – näiteks autistlikel õpilastel avalduv mõne kitsa spektri andekus. [Hariduslike...]

Üheks võimalikuks viisiks, kuidas tagada vajalik õpikeskkond, on õppetöö läbiviimine spetsiaalselt erivajadustega õpilastele suunatud koolides.

Esimesed koolid hariduslike erivajadustega lastele loodi maailmas 18. sajandi teisel poolel. Eelmise sajandi alguses oli kõigis kõrgelt või keskmiselt arenenud riikides erivajadustega inimestele loodud vastavad asutused nende eest hoolitsemiseks ning nende õpetamiseks. Esimesteks Eestis avatud eripedagoogilisteks koolideks olid 1866. aastal Väandras avatud kurtide kool ning 1884. aastal Tallinnas avatud pimedate kool. (Haridusleksikon 2013: 62-63)

Tänapäeval on Eesti riik kehtiva Põhikooli- ja Gümnaasiumi seaduse § 2 kohaselt kohustatud tagama nägemis-, kuulmispuudega õpilaste, tundeelu- ja käitumishäiretega õpilaste, liikumispuudega õpilaste (kui neil esineb mõni täiendav hariduslik erivajadus) jaoks vajalike koolide asutamise ning nende pidamise. Sama kehtib toimetulekuõppel ja hooldusõppel ning eritingimusi vajavate õpilaste puhul.

Hariduslike erivajadustega õpilaste õpetamine toimub üldjuhul kas lihtsustatud õppe, toimetuleku- või hooldusõppe vormis. Õppevorm sõltub õpilase arengu tasemest ning sellest, kas õpilasel on kerge, mõõduka või sügava puude aste.

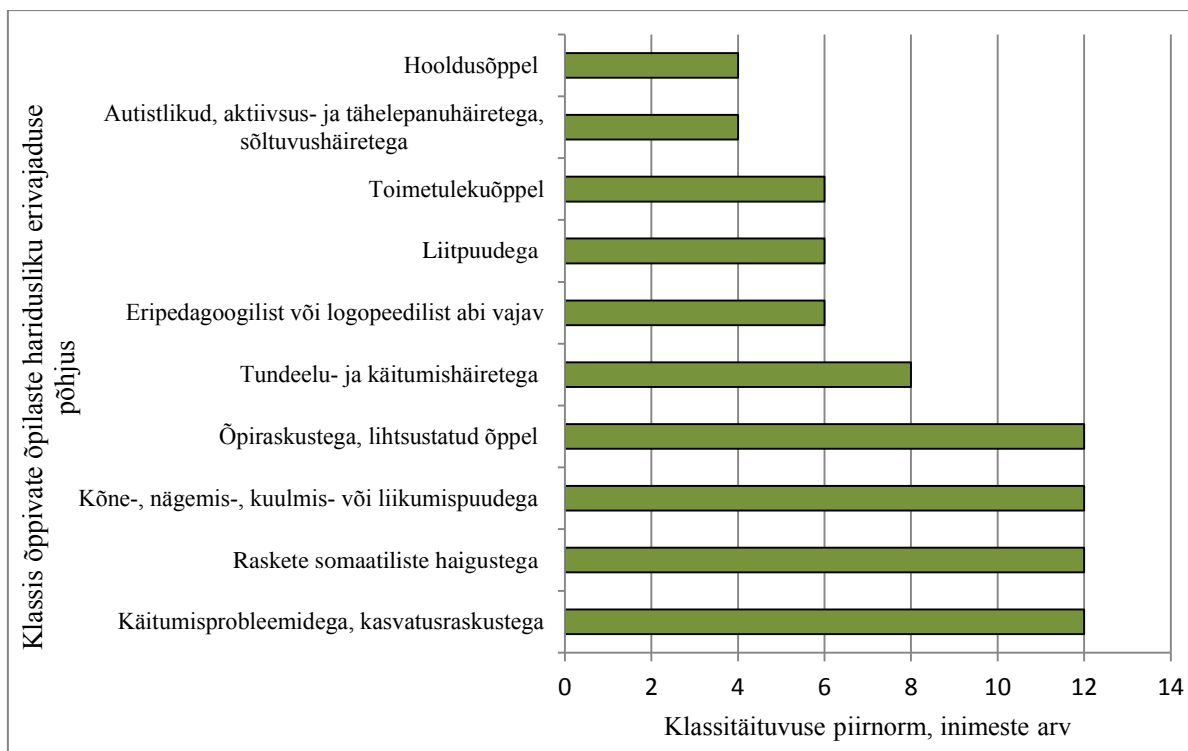
Lihtsustatud õppe vormi saab vajadusel kasutada kõikides põhikoolides. Lihtsustatud õpe on mõeldud õpilastele, kellel on kerge intellektipuue. Toimetulekuõppe vorm on mõõduka intellektipuudega ning hooldusõppe vorm raske või sügava puudega õpilaste jaoks. [Põhikooli lihtsustatud... 2010 § 1 lg 2]

Toimetulekuõpet ning hooldusõpet rakendatakse vastavates erikoolides. Läbi toimetulekuõppe toetatakse mõõduka intellektipuudega õpilase arengut nii, et ta saaks hakkama endale tuttavates oludes ning suudaks teha oma võimetele vastavat praktilist tööd [Toimetulekuõppe 2010]. Hooldusõppe korral seatakse eesmärgiks arendada ja säilitada sügava ja raske intellektipuudega õpilase oskusi, et seeläbi kindlustada õpilase võimetele vastav iseseisev toimimine talle tuttavates oludes [Hooldusõppe 2010]

Selleks, et tagada hariduslike erivajadustega lastele individuaalsem lähenemine, on kehtestatud klassi täituvuse piirnormid. Väiksemates klassides on õpilaste eripära arvestavat õppetööd lihtsam läbi viia. See omakorda võimaldab arendada õpilaste võimeid parimal viisil.

See, kui palju õpilasi võib maksimaalselt ühes klassis olla, sõltub õpilaste haridusliku erivajaduse põhjusest – raskema puudega lapsed õpivad väiksemates klassides ja kergema puudega lapsed suuremates.

Kehtestatud klassi täituvuse piirnormid on esitatud joonisel 3. Hariduslike erivajaduslike õpilastega klassis ei tohi olla rohkem kui 12 last. Kui tegemist on sügava puudega õpilastega, kes on hooldusõppel, siis võib klassis olla kuni 4 õpilast. Samuti on piirnormiks 4 õpilast, kui klassi õpilastel on autismi spektri häired, aktiivsuse- ja tähelepanuhäired või sõltuvushäired. Kõne-, nägemis-, kuulmis- või liikumispuudega, õpiraskustega, lihtsustatud õppel olevate, käitumisprobleemidega ja kasvatusraskustega või raske somaatilise haigusega õpilastega klassides võib olla kuni 12 õpilast.

Joonis 3. Klassitaituvuse piirnormid (inimeste arv) hariduslike erivajadustega õpilastega klassides. *Allikas:* [Põhikooli- ja... 2010 § 51 lg 1]

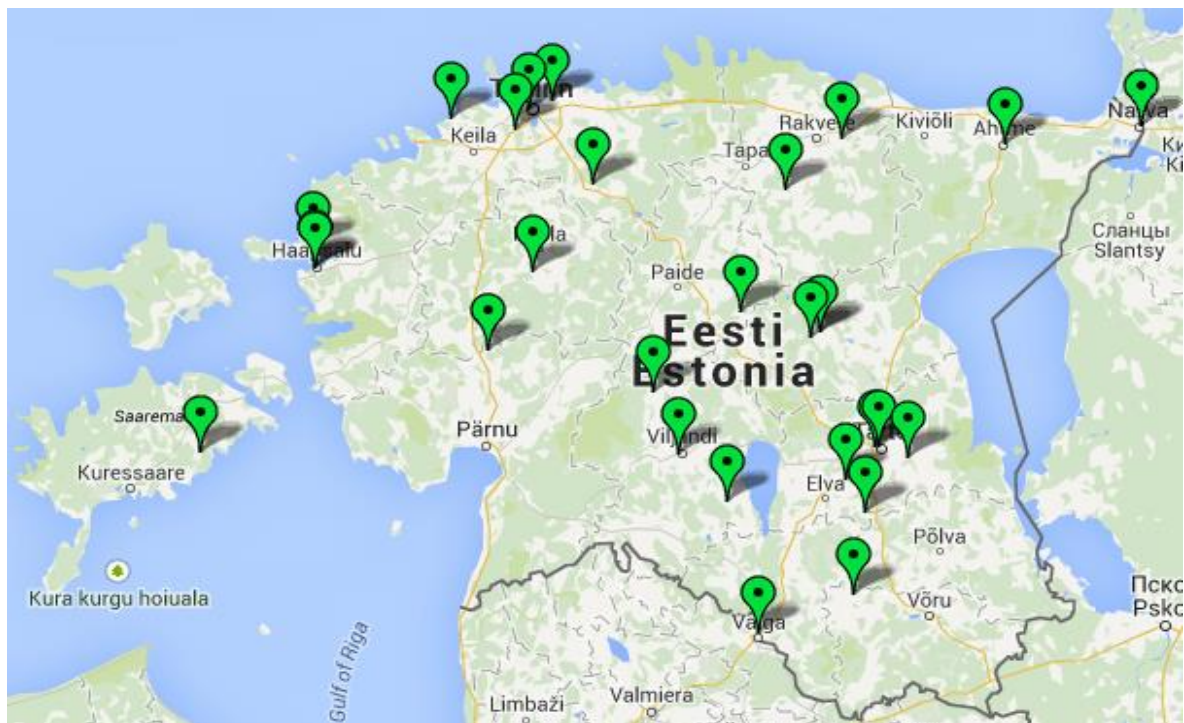
Eestil on hariduslike erivajadustega laste harimisel pikaajaline kogemus, kuid haridussüsteem ning selle toimimise põhimõtted on olnud aja jooksul väga erinevad. Nüüdseks on põhiharidust võimalik omandada vastavalt õpilase võimetele. Esmaseks eesmärgiks peaks olema eelkõige elus maksimaalselt hästi ning iseseisvalt hakkama saav inimene tema intellektuaalseid ja füüsilisi võimeid arvestades.

Erivajadustega inimeste õpetamist reguleerivad seadused ning määrused on kehtestatud selleks, et võimaldada erivajadustega õpilastele nende võimekusele vastav haridus. Seadusandlikud aktid sätestavad hariduslike erivajadustega õpilaste õpetamiseks võimetepõhised õppevormid - lihtsustatud õpe, toimetulekuõpe, hooldusõpe, ning määratlevad klaasitaituvuse piirnormid.

1.3 Koolide rahastamine Eestis

Koolid jagunevad vastavalt kooli haldajale riigikoolideks, munitsipaalkoolideks ning erakoolideks.

Neid koole, mida haldab Haridus- ja Teadusministeerium, nimetakse riigikoolideks [Põhikooli- ja... 2010 § 2 lg 2]. Aasta 2014 lõpu seisuga oli Haridus- ja Teadusministeeriumi haldusalas kokku 29 riigikooli. Nendest koolidest 22 olid hariduslike erivajadustega lastele. Joonisel 4 toodud kaardil on märgitud riigikoolide asukohad aastal 2015. Lisaks kaardil märgitud koolidele tegutsesid 2014. aastal ka Vastseliina Internaatkool ja Kaagvere Erikool. Need kaks kooli on tänaseks liidetud Tapa Erikooliga ning tegutsevad Tapa Erikooli osakondadena (Kaagvere Erikooli, Tapa Erikooli ja Vastseliina Internaatkooli...). Liidetud koolid tegutsevad nüüd ühise nime, Maarjamaa Hariduskollegium, all.

Joonis 4. Riigikoolid Eestis aastal 2015. Allikas: [Koolikaart]

Kõikidel koolidel on oma eelarve, mille tulude pool koosneb riigi või kohaliku omavalitsuse eraldistest, erinevatest laekumistest eraõiguslikelt juriidilistelt isikutelt, annetustest ja kooli tegevuse käigus saadud õppekavast mitte tulenevatest tuludest. [Põhikooli- ja... 2010 § 82 lg 1 ja 2]

Riigikoolide kulud kaetakse riigieelarvest iga-aastase riigieelarve seadusega Haridus- ja Teadusministeeriumi kuludes määratud summas [Põhikooli- ja... 2010 § 82 lg 9]. Seega omavalitsused riigikoolide kulude katmises ei osale.

Haridus- ja Teadusministeeriumi valitsemisalasse kuuluvad haridus-, teadus, arhiivi-, noorte- ja keelepoliitika korraldamine. Sellest tulenevalt on Haridus- ja Teadusministeeriumi ülesandeks lisaks muule hariduspoliitika korraldamiseks riigieelarvest eraldatava raha ja vara kasutamise planeerimine, rahastamis- ja arvestussüsteemide arendamine, raamatupidamissüsteemi ja finantsarvestuse organiseerimine. [Haridus- ja Teadusministeeriumi põhimäärus 2005 § 19 lg 1-4]

See osa ministeeriumi tööst jääb peamiselt rahandusosakonna tegevusvaldkonda. Rahandusosakonna kohuseks on muuhulgas riigieelarve strateegia planeerimine ja riigieelarve koostamise korraldamine oma valitsemisala lõikes, samuti valitsemisala eelarve täitmise jälgimine. [Rahandusosakonna põhimäärus 2011 punkt 3]

Iga riigikool koostab oma aastaelarve juhtimisarvestuseks vajalikus detailsuses. Seejuures peab koostatav eelarve ja selle muutused olema kooskõlas haridus- ja teadusministri kinnitatud eelarvete käskkirjaga, riigieelarveseaduse, riigieelarve kassalise teenindamise eeskirjaga, Vabariigi Valitsuse määruste ja muude õigusaktidega. (Haridus- ja Teadusministeeriumi raamatupidamise... 2008 lk 11)

Lisaks riigieelarves määratud summadele saavad koolid taotleda erinevaid toetusi mitmetelt riigi asutustelt ja eraõiguslikelt juriidilistelt isikutelt. Toetuste saamise tingimused määrab rakendusüksus, asutus või ettevõtte, kust toetust taotletakse. Koolidel on võimalik taotleda toetusi vastavalt tekkinud vajadusele rakendusüksustest või asutusest, mis toetavad valdkonda, mille kuludeks raha vajatakse. Näiteks, kui kool soovib taotleda toetust rahvakultuuri, kaunite kunstide või kehakultuuri valdkonda kuuluvate kulude jaoks, siis on raha võimalik taotleda Eesti Kultuurkapitalilt [Eesti Kultuurkapital]. Kui raha vajatakse keskkonnateadlikkusega seotud kulude jaoks, siis tuleks taotlus esitada Keskkonnainvesteeringute Keskusele [Keskkonna...].

Koolid saavad ka õppekavast mitte tulenevat majandustegevusest tingitud tulu ehk nn omatulu kaupade ja teenuste müügist. Kooli põhimääruses peavad olema sätestatud tegevused, mille läbi kool tulu teenib [Põhikooli- ja... 2010 § 82 lg 2]. Muuhulgas võivad sellisteks tegevusteks olla määratletud õppematerjalide koostamine ning levitamine, toitlustamine, käsitööesemete müük, ekskursioonide korraldamine, koolituste korraldamine, nõustamine. [Lahmuse Kooli... 2011 § 10, Kaelase Kooli... 2011 § 10 lg 1-6]

Munitsipaalkoolideks nimetatakse koole, mida hallatakse valla või linna ametiasutuste poolt [Põhikooli- ja... 2010 § 2 lg 2]. Kui tegemist on munitsipaalkooliga, siis selle kulud kaetakse kooli pidaja ehk omavalitsuse eelarvest. Lisaks saavad vallad ja linnad riigieelarvest toetust, mille suurus sõltub õpilaste arvust koolis. Saadav toetus on ettenähtud õpetajate, õppealajuhatajate ja direktorite tööjõukuludeks ja täiendkoolituse kuludeks. Samuti on see toetus mõeldud koolilõuna ja õppevahendite soetamiseks ning investeeringute tegemiseks. Kui koolil on õpilaskodu, siis saab kool vastavalt õpilaskodus elavate õpilaste arvule ka selle ülalpidamiseks riigilt toetust. [Sealsamas § 82 lg 3-5]

Õppevahendid, mille soetamist toetatakse riigieelarvest, on õpikud, tööraamatud ja -vihikud. [Sealsamas § 20 lg 1]

Täpsed iga-aastase toetuse suuruse arvutamise põhimõtted munitsipaalkoolidele riigieelarvest on esitatud Vabariigi Valitsuse määruses. Õpetajate tööjõukulude toetus saadakse korrutades kooli õpilaste arv koefitsiendiga ja 1 157 euroga. Vastav koefitsient on sätestatud Vabariigi Valitsuse määrusega. Koefitsiendi suurus sõltub kooli õppevormist ja -liigist ning on omavalitsuste lõikes erinev. Lisas 2 on esitatud väljavõtte määrusest, milles kajastuvad mõningad omavalitsuste koefitsientide suurused. Koefitsiendi suurust mõjutavad erisused, kui tegemist on kooliga, kus 40% õppetööst toimub vene keeles või kui tegemist on haldusterritooriumi ainukese munitsipaalgümnaasiumiga, milles õpib 43-250 õpilast. Lisaks arvestatakse direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukulude toetuseks 92 eurot õpilase kohta ning õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate täiendkoolituste toetuseks 12 eurot õpilase kohta. Samuti antakse iga õpilase kohta toetust 57 eurot õppevahendite, 136,50 eurot koolilõuna ning 19,70 eurot investeeringute jaoks. [Riigieelarve seaduses... 2015 § 1 lg 2-9]

Munitsipaalkoolides õpivad ka õpilased, kelle registreeritud elukoht ei asu selles linnas või vallas, kus nad koolis käivad. Sellisel juhul peavad ka teised omavalitsused osalema kooli kulude katmises proportsionaalselt õpilaste arvuga. [Põhikooli- ja... 2010 § 83 lg 1]

Sarnaselt riigikoolidele on munitsipaalkoolidel võimalik taotleda toetusi riigi asutustelt ja eraõiguslikelt juriidilistelt isikutelt ning teenida omatulu tegevuskulude katteks.

Erakoolid tegutsevad eraõiguslike juriidiliste isikutena. Erakoolid, nagu munitsipaalkoolidki, saavad riigieelarvest toetust tööjõukulude, täiendkoolituse, õppevahendite, koolilõuna, õpilaskodu ja investeeringute jaoks [Erakooliseadus § 1 lg 1, § 22 lg 2]. 2015. aastal Eestis tegutsevate erakoolide asukohad on märgitud joonisel 5.

Joonis 5. Erakoolid Eestis aastal 2015. Allikas: [Koolikaart]

Seega toimub koolide rahastamine Eestis kolmel erineval põhimõttel vastatavalt sellele, kas tegemist on riigikooli, munitsipaalkooli või erakooliga. Riigikoolide kulud kaetakse riigieelarvest. Riigieelarvest finantseeritakse kõik kooli toimimiseks vajalikud kulud, kaasa

arvatud kooli kinnistute majandamiskulud, kõik tööjõukulud, kõik õppevahendite kulud, õpilaste toitlustamise kulud, õpilaste vaba aja sisustamise kulud jm.

Munitsipaalkoolid ja erakoolid saavad riigilt toetust vaid kooli õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate tööjõukulude ja õpilaste toitlustuskulude katmiseks, õppevahendite nagu õpikud, tööraamatud ja –vihikud soetamiseks, investeeringute tegemiseks. Nii munitsipaalkoolide kui erakoolide riigilt saadav toetus jõuab kooli eelarvesse läbi kohaliku omavalitsuse eelarve. See tähendab, et ka erakoolidele makstav toetus maksatakse esmalt omavalitsusele, kelle piirkonnas erakool tegutseb. Omavalitsus eraldab selle seejärel erakoolile.

Munitsipaalkoolidele ja erakoolidele eraldatav riigipoolne toetus ei kata kooli kulusid täies mahus. Näiteks ei kata see toetus kooli tugispetsialistide ja muude töötajate tööjõukulusid. Ehk siis tuleb munitsipaalkooli korral omavalitsusel katta oma eelarvest selliste kooli töötajate tööjõukulud nagu näiteks logopeedid, kokad, koristajad jt. Samuti ei kata riigipoolne toetus muuhulgas kinnistute majandamisega seotud kulusid ja kõikide õppevahendite kulusid. Munitsipaalkooli puhul kaetakse need kulud, mida riigilt saadav toetus ei kata, kooli haldava omavalitsuse eelarvest. Erakooli puhul kaetakse kulud vastavalt näiteks õppemaksude või annetuste arvelt. Kõikidel koolidel on võimalik taotleda lisaks toetusi erinevatelt asutustelt ja organisatsioonidelt ning teenida tulu õppekavaväliste teenuste osutamisega.

2. MATERJAL JA METOODIKA

Käesolevas töös käsitletakse maapiirkondades asuvate riigikoolide, kus omandavad põhiharidust hariduslike erivajadustega õpilased, rahastamist ning kulude dünaamikat. Analüüs teostatakse, et hinnata ja selgitada, läbi eelarve ja kulude analüüsi, kuidas ja millises osas on riik võtnud enda kanda uuritavate koolide kulude katmise.

Uurimistöö põhineb teisestel andmetel. Töö teoreetiline osa, kus antakse ülevaade hariduslike erivajadustega õpilastele hariduse andmise põhialustest ja koolide rahastamise põhimõtetest, põhineb artiklidel, seadusandlikelt aktidel ja teistel kirjandusallikatel.

Koolide kulude analüüs baseerub andmetel, mis ei ole kogutud töö autori poolt analüüsi teostamise eesmärgil. Andmed koolide majandustehingute ja kulude kohta on võetud Haridus- ja Teadusministeeriumi raamatupidamise arvestusregistritest. Andmed on seega kogutud dokumendivaatlust rakendades ehk andmete kaudsete allikatena on kasutatud raamatupidamisregistreid ja raamatupidamisprogrammist võetud aruandeid (Aarma 2008: 37). Vastavad aruanded on Haridus- ja Teadusministeeriumis kasutuses olevast programmist p-men viidud andmetöötlusprogrammi Excel ja kohandatud vajalikule kujule analüüsi teostamiseks käesolevas bakalaureuse töös. Programmist p-men oli võimalik saada andmeid koolide kaupa ja aastate lõikes. Analüüsi teostamiseks koondas töö autor vajalikud andmed kolmeks andmebaasiks.

Lisaks raamatupidamisprogrammist saadud aruannetele on dokumendivaatlust rakendatud algdokumentide kontrollimiseks e-arvekeskusest ja Haridus- ja Teadusministeeriumi siseveebist.

Töös kasutatakse kvantitatiivset uurimismeetodit. Üheks põhjuseks kvantitatiivse meetodi kasutamisel on tihti see, et kogutakse individuaalseid andmeid ja need koondatakse, et analüüsida organisatsioone (Ghauri, Gronhaug 2004: 98). Ka antud uurimustöö käigus on kasutatud andmeid, kus kajastuvad kõikide uuritavate koolide üksikud majandustehingud

ja need on koondatud, et analüüsida koole rühmade kaupa, saades võimaluse võrrelda koolide rühmasid omavahel.

Seega on läbi viidud võrdlev analüüs. Võrdleva analüüsi käigus leitakse sarnasusi ja erinevusi uuritavates objektides tervikuna või nende üksikutes tunnustes. Võrdlemine võimaldab leida üldiseid arengu suundi ja välja tuua muutused, mis on toimunud vaadeldava perioodi jooksul. (Aarma 2008: 42)

Võrdleva analüüsi ühe osana on kasutatud andmete võrdlemist graafikute abil. Vastavad graafikud on saadud andmetöötlusprogrammi Excel funktsioone kasutades ja esitatud käesolevas töös.

Seega on antud juhul tegemist tööga, mis põhineb teistel andmetel, mille uurimiseks on kasutatud kvantitatiivset uurimismeetodit. Kvantitatiivse uurimismeetodina on kasutatud võrdlevat analüüsi.

3. MAAPIIRKONNAS ASUVAD RIIGIKOOLID ERIVAJADUSTEGA ÕPILASTELE JA KOOLIDE KULUDE ANALÜÜS

3.1 Maapiirkonnas asuvad riigikoolid erivajadustega õpilastele

Aastal 2014 oli riigikoole, mis asusid maapiirkonnas ja kus õppisid hariduslike erivajadustega lapsed, viisteist. Lisaks riigikoolidele asus maapiirkonnas üks põhikool, mis tegutseb erakoolina ja kus õpetakse hariduslike erivajadustega lapsi. Selleks kooliks on Tapa vallas asuv Mihkli Kool. Antud töös on uurimisobjektideks riigikoolid ning erakooli kulusid ei analüüsita.

Maapiirkonnas asuvateks koolideks on antud töö kontekstis koolid, mis ei asu linnas, vaid alevis või külas. Töös käsitletavate koolide asukohad on toodud lisas 3.

Erivajadustega lastele suunatud riigikoolides toimub õpe riikliku õppekava järgi, lihtsustatud õppe, toimetulekuõppe või hooldusõppe vormis. Lisas 4 on esitatud maapiirkonnas asuvad riigikoolid, kus õpetatakse hariduslike erivajadustega lapsi. Tabelis on märgitud, millised õppevormid on koolis kasutusel ja kas koolis on väikeklasse autismi spektri häirete, aktiivsuse- ja tähelepanuhäiretega lastele ning kas koolis õpivad käitumisprobleemidega õpilased.

Koolid võib jagada vastavalt õppevormile ja -suunitlusele kolme rühma:

- 1) koolid käitumisprobleemidega lastele;
- 2) koolid, kus toimub õppetöö lihtsustatud ja toimetulekuõppe vormis;
- 3) koolid, kus õppetöö toimub lihtsustatud, toimetuleku- ja hooldusõppe vormis.

Esimesse rühma kuuluvad Kaagvere Erikool ja Vastseliina Internaatkool. Nendes koolides õpivad lapsed, kes vajavad kasvatuseritingimusi. Koolides on klassid käitumisprobleemidega, õpiraskustega, tundeelu- ja käitumishäiretega lastele. Kaagvere Erikoolis õpivad ka sõltuvusprobleemidega lapsed. Koolide eesmärgiks on parandada läbi kasvatustöö õpilaste sotsiaalseid oskusi ning käitumist, et nad sobituksid ühiskonda. [Kaagvere...2011 § 3, § 6, § 8; Vastseliina...2011 § 3, § 8]

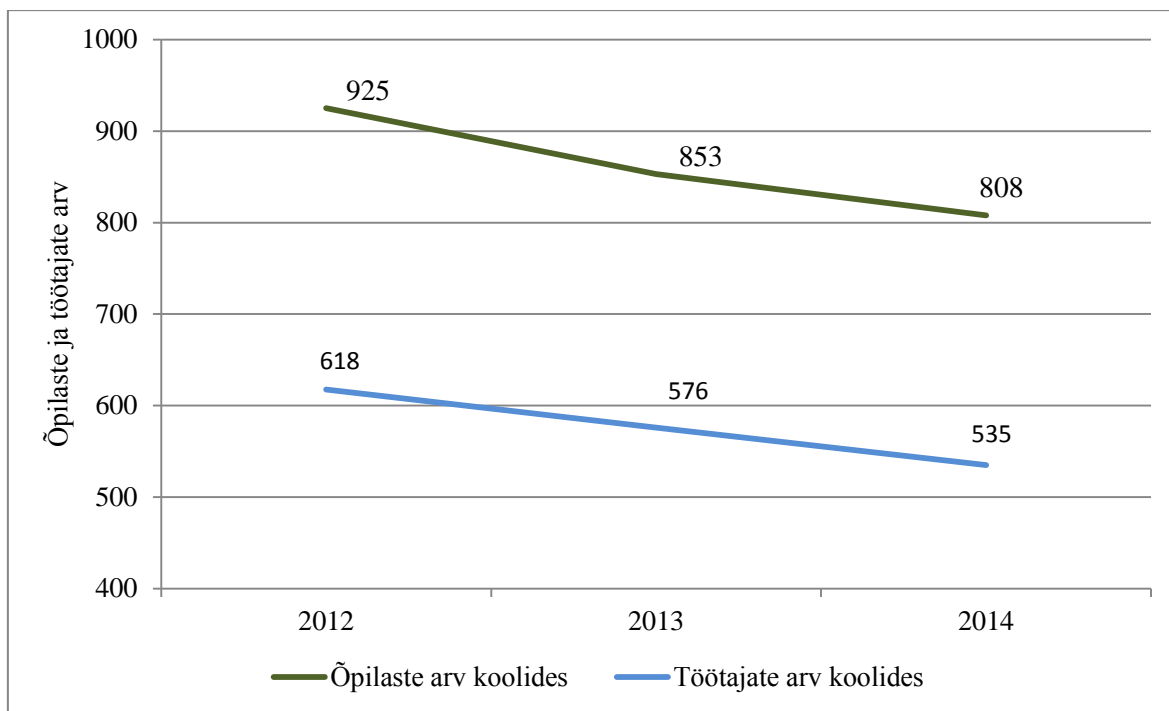
Kaagvere Erikooli suunatakse õpilased kohtuotsusega alaealiste komisjoni taotlusel kuni kaheks aastaks ning Vastseliina Internaatkooli nõustamiskomisjoni otsusega psühhiaatri diagnoosi alusel. [Alaealise... 1998 § 3 lg 1-2; Vastseliina Internaatkool]

Kaagvere Erikool ja Vastseliina Internaatkool liideti 31. augustil 2014. aastal Tapa Erikooliga (Kaagvere Erikooli, Tapa Erikooli ja Vastseliina Internaatkooli...). Käesolevas töös käsitletakse neid koole siiski eraldi, kuna koolid liideti vaadeldava perioodi lõpus. Tapa Erikooli antud töös ei uurita, kuna see asub Tapa linnas.

Teise rühma kuuluvad Kaelase Kool, Kammeri Kool, Keila-Joa Sanatoorne Internaatkool, Kosejõe Kool, Nurme Kool, Vaeküla Kool ja Ämmuste Kool. Nendes koolide eesmärgiks on anda oma õpilastele oskusi ja teadmisi igapäevaelus toimetulekuks õpilaste eripärast ja võimetest lähtuvalt. Õppetöö käigus soovitakse kujundada õpilastes töö tegemise oskusi ja harjumust, et valmistada neid ette kutse omandamiseks ning tööeluks. [Kammeri Kool; Kaelase Kool; Nurme Kooli põhimäärus 2011 § 3, § 6, § 8]

Kolmandasse rühma kuuluvad Kallemäe Kool, Kiiigemetsa Kool, Lahmuse Kool, Porkuni Kool, Raikküla Kool ja Urvaste Kool. Nendes koolides õpivad lisaks kerge ja mõõduka puudega lastele ka raske intellektipuudega ning liitpuudega lapsed. Sügava puudega lastele hariduse andmise eesmärgiks on aidata kaasa õpilaste arengule ning kujundada neid võimalikult iseseisvaks arvestades nende võimeid. [Porkuni Kooli põhimäärus 2011 § 3, § 6, § 8]

Lisas 5 on esitatud õpilaste ja töötajate arvud aastatel 2012-2014. Nagu näha jooniselt 6, on vaadeldavates koolides nii õpilaste kui kooli töötajate arv kokku vähenenud. Maapiirkondades elavate inimeste arv on Eestis vähenev. Samuti jääb maal järjest vähemaks noori inimesi ja seeläbi ka lapsi. Seetõttu on hariduslike erivajadustega õpilaste arv, kes elavad maal, selles protsessis vähenev. Kui koolides on vähem õpilasi, siis üldiselt on vaja ka vähem töötajaid.

Joonis 6. Õpilaste ja töötajate arv maapiirkondades asuvates hariduslike erivajadustega õpilastega põhikoolides aastatel 2012-2014. *Allikas:* Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Töötajate ja õpilaste arv koolides on muutunud ühtlases tempos. Aastal 2012 oli ühe õpilase kohta 0,67 töötajat, 2013. aastal 0,68 töötajat ja 2014. aastal 0,66 töötajat ning vastavalt ühe töötaja kohta 2012. aastal 1,50 õpilast, 2013. aastal 1,48 õpilast ja 1,51 õpilast.

Kõikides käesolevas töös analüüsitavates koolides on olemas õpilaskodud, kus elamise eest õpilased tasuma ei pea. Lisaks on õpilastele tasuta toitlustus ning transport kooli ja kodu vahel. Nimetatud kulud kaetakse kooli eelarvest. [Riigi hariduslike...]

Uuritavate koolide kõik kulud kaetakse riigieelarvest kooli toimimiseks vajalikus mahus. Kui riigieelarvest on eraldatud vahendid näiteks tööjõukulude katteks, siis ei või neid kasutada majanduskulude katteks ja vastupidi. Sama reegel kehtib õppetoetuste ja põhivara soetuse kohta – eraldatud vahendeid võib kasutada vaid eelarve kirje siseselt. Juhul kui koolil tekib vajadus teha kulusid, mis ei mahu riigieelarves sätestatud eelarvesse, siis on koolidel võimalik lisaks taotleda toetusi erinevatelt asutustelt ja organisatsioonidelt või kasutada majandustegevusega teenitud tulu.

3.2 Maapiirkonnas asuvate hariduslike erivajadustega õpilastega riigikoolide kulude analüüs

3.2.1 Maapiirkonnas asuvate hariduslike erivajadustega õpilastele suunatud riigikoolide kulud

Käesolevas töös analüüsitakse koolide kulusid koolide jaotuse põhjal kolmes rühmas: 1) koolid, kus õpivad käitumisprobleemidega lapsed, 2) koolid, kus õpetatakse lihtsustatud ja toimetulekuõppe vormis ja 3) koolid, kus õpe toimub ka hooldusõppe vormis.

Koolide kulud eelarves kajastatakse järgmistel kirjetel: õppetoetused, tööjõukulud, majanduskulud ja põhivara soetus.

Õppetoetused on sotsiaaltoetused, mille korral on toetuse saamise põhjuseks õppimine. [Üldeeskirja... lk 44] Hariduslike erivajadusega õpilastega põhikoolides on ainukeseks õppetoetuseks sõidutoetus, mida makstakse õpilase transpordikulude katteks kooli ja kodu vahel liikumiseks. Erivajadustega õpilastega koolide eripäraks on see, et õppetoetust ei maksta enamjaolt õpilastele otse - põhjuseks nende vaimsed ja füüsilised võimed. Õppetoetust makstakse transporditeenust pakkuvatele ettevõtetele vastavalt sõlmitud lepingute ja esitatavate arvete alusel.

Tööjõukulud on töötasud ja erisoodustused ning kõik nendega kaasnevad maksud. Majandamiskulud on kõik muud kulud, mis tehakse kooli tegutsemiseks, näiteks administreerimiskulud, personali lähetuskulud, personali tööalaste koolituste kulud, kinnistute majandamiskulud, rajatiste majandamiskulud, sõidukite majandamiskulud, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud, töömasinate ja –seadmete majandamiskulud, õpilaste toitlustamiskulud, meditsiini- ja hügieenikulud, õppevahendite ja õpilaste koolituse kulud, töötajate eririietuse kulud jm.

Põhivara soetusega on tegemist, kui soetatava vara väärtus on 2 000 eurot või rohkem [Riigi raamatupidamise.. § 41 lg 1]. Uuritavatel aastatel läks kõikide antud töös käsitletavate koolide kinnistutega seotud põhivarade haldamine üle Riigi Kinnisvara AS-le.

3.2.2 Käitumisprobleemidega õpilastega koolide kulude analüüs

Kaagvere Erikooli ning Vastseliina Internaatkooli ehk esimesse rühma kuuluvate koolide eelarved ja tegelikud kulud kokku langesid 2013. aastal võrreldes 2012. aastaga, kuid kasvasid 2014. aastal. Tabelis 1 ja lisa 6 joonisel on esitatud nende koolide õppetoetuse, tööjõukulu, majanduskulu ja põhivara soetuse eelarved ja tegelikud kulud. Kõikide nende kululiikide kulud olid 2014. aastal suuremad kui 2012. aastal.

Üldjuhul on õppetoetuse, tööjõukulu ja majanduskulu eelarved suuremad kui tegelikud kulud aasta jooksul. Eelarve sõltub kulude prognoosist. Näiteks majanduskulusid prognoositakse üldjuhul võimalikult külma talve ja suuri kütte kulusid arvestades. Kui aga talv on soe, siis kinnistute majandamise kulud on oodatust madalamad ja tegelikud majandamiskulud jäävad esialgselt eelarvest väiksemaks. Õppetoetuste eelarve on tavaliselt suurem kui tegelik kulu, kuna eelarvesse arvestatakse vajalikud vahendid kõigi kooli õpilaste transpordiks, kuid alati on õpilasi, kes ei kasuta kooli poolt tasutatavat transporti, vaid liiguvad kooli ja kodu vahel näiteks pereliikme autoga.

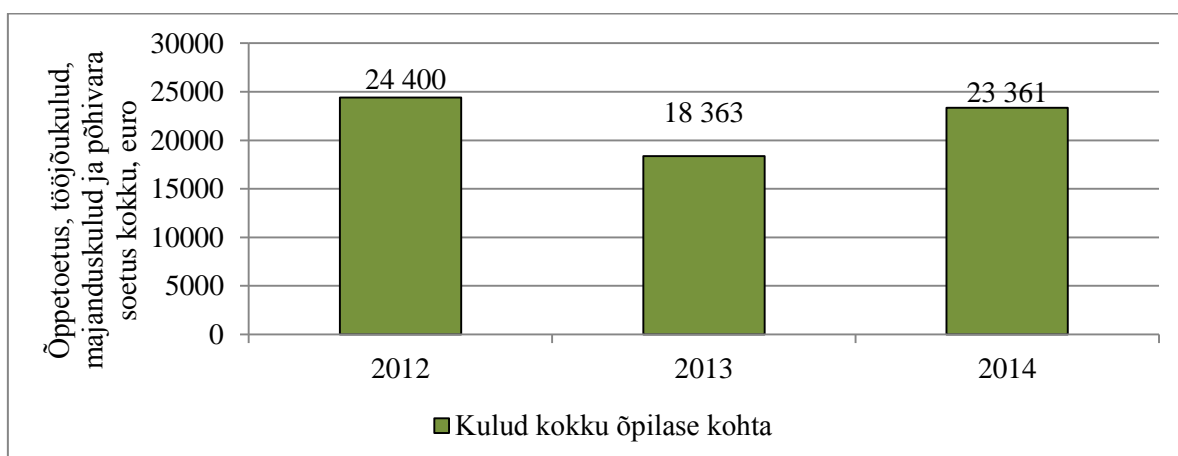
Kui kulud on suuremad kui algses eelarves, siis on riigi poolt eraldatud eelarvet ületav osa kaetud omatulu või toetustega.

Tabel 1. Kaagvere Erikooli ja Vastseliina Erikooli riigipoolsed eelarved ja koolide tegelikud kulud aastatel 2012-2014. Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kululiik	Eelarve, eelarve täitmine	Aasta		
		2012	2013	2014
Õppetoetus	eelarve	6 920	11 600	12 800
	tegelikud kulud	6 740	9 652	11 817
Tööjõukulud	eelarve	944 605	811 481	1 047 633
	tegelikud kulud	909 739	782 284	1 009 082
Majanduskulud	eelarve	325 855	242 664	314 186
	tegelikud kulud	224 271	251 018	310 697
Põhivara soetus	eelarve	6 072	0	0
	tegelikud kulud	6 072	3 757	0
Kokku	eelarve	1 283 452	1 065 745	1 374 619
	tegelikud kulud	1 146 822	1 046 710	1 331 596

Tabelist 1 selgub, et tööjõukulude eelarved on tegelikest kuludest suuremad - vastavalt 2012. aastal 34 866 euro võrra, 2013. aastal 29 197 euro võrra ja 2014. aastal 38 551 euro võrra. Tööjõukulud prognoositi eelarvesse tegelikest kuludest suuremaks, kuna eelarved planeeritakse alati vastavalt olukorrale, et kõik ametikohad koolides on täidetud. Tegelikult esineb koolides olukordi, kus osa ametikohti on täitmata. Siin mängib rolli see, et tegemist on antud juhul koolidega, mis asuvad maapiirkondades, kus kvalifitseeritud tööjõu leidmine võib osutuda keeruliseks. Lisaks olid tegelikud tööjõukulud planeeritud eelarvetest väiksemad, kuna töötajate haigestumise tõttu tööjõukulud vähenesid. Aastal 2014 oli tööjõukulude planeeritud eelarve suhteliselt palju suurem kui tegelikud kulud. Osaliselt oli selle põhjuseks asjaolu, et Kaagvere Erikooli ei leitud kõikide planeeritud ametikohtade täitmaks vajalikku personali.

Joonisel 7 on näha, millised on olnud õppetoetus, tööjõu-, majanduskulu ja põhivara soetus kokku ühe õpilase kohta. Aastaga 2012 võrreldes vähenesid aastal 2013 kulud ühe õpilase kohta 6 037 euro võrra. Aastal 2014 suurenesid aga kulud õpilase kohta 4 998 euro võrra võrreldes 2013. aastaga. Samas jäid 2014. aastal kulud ühe õpilase kohta väiksemaks kui 2012. aastal ja seda vaatamata sellele, et kulud kokku olid 2014. aastal suuremad kui 2012. aastal. Antud situatsioon on tekkinud õpilaste arvu suurenemisest. Käesolevas töös analüüsime kululiike eraldi, et selgitada täpsemalt, millest on olnud tingitud muutused kulude mahus.

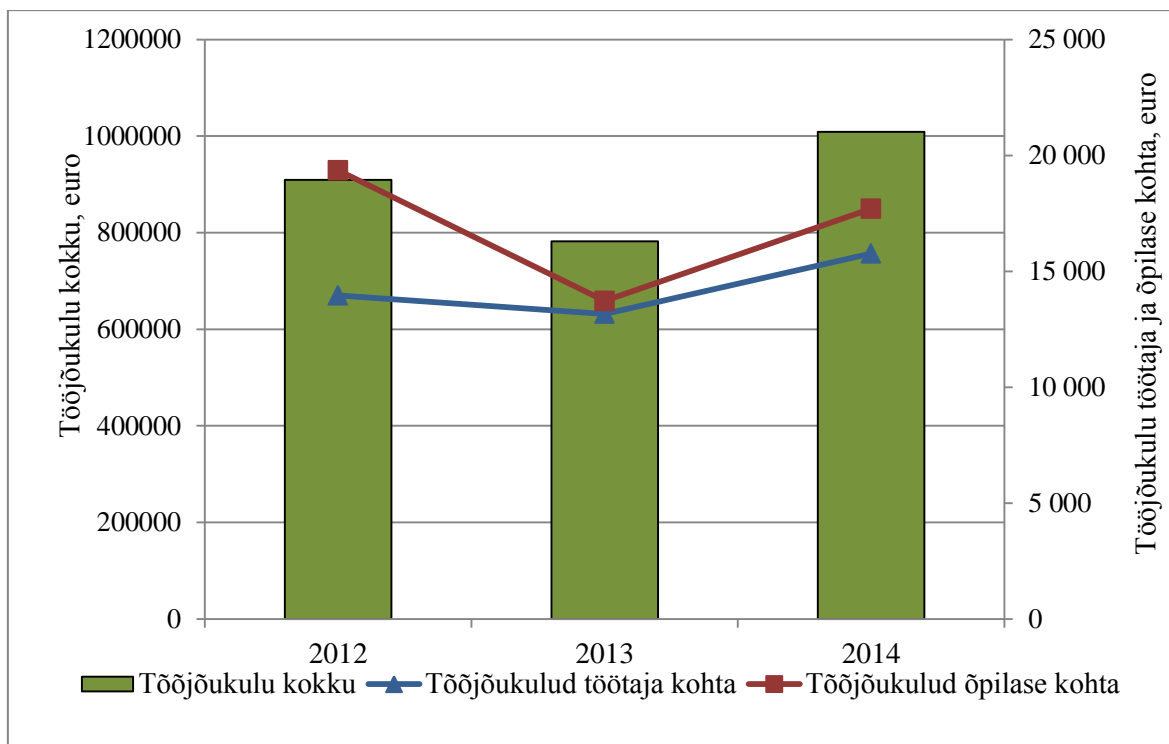
Joonis 7. Käitumisprobleemidega õpilastega õppetoetuse, tööjõu-, majanduskulud ja põhivara soetus õpilase kohta (eurodes) aastatel 2012-2014. *Allikas:* Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Õppetoetus ehk antud juhul koolide poolt makstav sõidutoetus on olnud aastati erinev. Sõidutoetust makstakse õpilaste transpordikulude katteks kooli ja kodu vahel liikumiseks. Seega sõltub õppetoetuse kulu otseselt bussipiletite või kooli poolt tellitud transpordi hinnast ning ka õpilaste kodude kaugusest koolist. Aastal 2013 ja 2014 suurenes sõidutoetuse kulu, kuna õpilaste arv, kelle transpordi eest koolid tasusid, esimese rühma koolides suurenes.

Tööjõukulud olid aastal 2014 suuremad, kui eelmistel aastatel. Lisas 7 on esitatud tööjõukulu Vastseliina Internaatkoolis ja Kaagvere Erikoolis kokku. Kogumahult on tööjõukulud võrreldes kahe eelmise aastaga aastaks 2014 oluliselt suurenenud. Aastal 2013 oli tööjõukulud 14,01% väiksem kui 2012. aastal. Aastal 2014 olid aga tööjõukulud 10,92% suurem kui 2012. aastal.

Aastal 2013 tööjõukulud võrreldes eelmise aastaga langesid. Aastal 2013 oli Vastseliina Internaatkoolis kaheksa töötajat vähem kui 2012. aastal. Nendest kaheksast olid neli juhi ja tippspetsialisti ametikohal. Vastavatest ametikohtades loobuti, kuna tööd korraldati kooli siseselt ümber. Seega langesid tööjõukulud, samuti tööjõukulud ühe töötaja ja õpilase kohta. Aastal 2014 aga tööjõukulud suurenesid, kuna töötajate arv taastus 2012. aasta tasemele, sest Kaagvere Erikooli võeti seoses koolide liitmisprotsessiga töötajaid juurde. Lisaks tõusid vaadeldaval perioodil õpetajate palgad.

Joonisel 8 on esitatud vastavalt tööjõukulude kogukulu, tööjõukulud töötaja kohta ja tööjõukulud õpilase kohta perioodil 2012-2014. Aastal 2013 langes tööjõukulude kogumaht töötajate arvu vähenemise tõttu, õpilaste arv aga suurenes. Seetõttu langes võrreldes 2012. aastaga oluliselt ka tööjõukulu õpilase kohta. Aastal 2014 oli õpilaste arv sama, mis aastal 2013, kuid suurenes töötajate arv ja tööjõukulud kokku. Seega suurenesid aastal 2014 ka tööjõukulud õpilase kohta.

Joonis 8. Käitumisprobleemidega õpilastega koolide tööjõukulud (eurodes) aastatel 2012-2014. *Allikas:* Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Teiseks suureks kulurühmaks tööjõukulude kõrval on majanduskulud. Tabelis 2 on toodud kahe kooli majanduskulud kokku perioodil 2012-2014. Võrreldes aastaga 2012 on majanduskulud 2013. aastal kasvanud 11,93% ja 2014. aastal 38,54%.

Kõige suurem muutus vaadeldaval perioodil on olnud kinnistute majandamiskuludes. Kinnistute majandamiskuludeks on küte ja soojusenergia, elekter, vesi ja kanalisatsioon, korrashoiu-, remondimaterjalid ja -tarvikud, korrashoiu- ja valveteenused, remont, restaureerimine, lammutamine, kindlustusmaksed, üür ja rent ning muud kinnistute, hoonete ja ruumide kulud. Aastal 2013 olid kinnistute majandamiskulud 34,49% suuremad kui aastal 2012 ning 2014. aastal 78,51% suuremad kui aastal 2012.

Tabel 2. Käitumisprobleemidega õpilastega koolide majanduskulud aastatel 2012-2014.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kululiik	Aasta		
	2012	2013	2014
Administreerimiskulud	9 076	4 197	10 112
Lähetuskulud	1 162	1 312	1 237
Personali koolituskulud	13 263	8 425	6 906
Kinnistute majandamiskulud	72 956	98 116	130 233
Rajatiste majandamiskulud	0	0	317
Sõidukite ülalpidamiskulud	16 650	18 419	22 734
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	6 443	5 024	6 843
Inventari majandamiskulu	12 305	17 032	9 425
Töömashinate ja -seadmete majanduskulu	0	0	147
Toiduained ja toitlustus	39 368	42 979	42 416
Meditsiini- ja hügieenikulud	3 859	3 036	4 027
Õppevahendid ja koolitus	11 683	10 599	17 093
Kultuur ja vaba-aeg	5 326	3 714	4 072
Sotsiaalteenused	0	0	13
Eri- ja vormiriietus	144	0	0
Muu erivarustus	25	42	0
Mitmesugused majanduskulud	122	113	210
Maksu-, riigilõivu-, trahvikulud	31 885	38 009	54 901
Muud tegevuskulud	5	0	11
Majanduskulud kokku	224 271	251 018	310 697

Aastal 2012 olid Kaagvere Erikooli kinnistute haldamise kulud kokku 43 269 eurot. Alates 2013. aastast on suurenenud maksed Riigi Kinnisvara AS-le. Kaagvere Erikool tegutseb nii kooli enda bilansis olevates hoonetes kui ka Riigi Kinnisvara AS-le kuuluvates hoonetes. 2012. aasta oktoobrini maksis kool üüri hoone omanikule, Riigi Kinnisvara AS-le, ja muude kommunaalkulude eest otse teenuse osutajale. Alates 2012. aasta novembrist hakkas kool maksma kõikide kinnistu kommunaalteenuste eest Riigi Kinnisvara AS-le ehk kommunaalteenuste osutajad esitasid arved Riigi Kinnisvara AS-le ja see esitas omakorda arved Kaagvere Erikoolile. Esitatud arved on arvestuslikud. Näiteks maksab kool elektri eest aasta läbi igas kuus kindla summa olenemata tarbimisest. Töö autori arvates peaks Riigi Kinnisvara AS tegema vastavate kinnistute majandamiskulude osas ümberarvestuse, võttes arvesse tegelikke kulusid.

Aastast 2013 suurenesid maksed Riigi Kinnisvara AS-le veelgi, kuna kool hakkas ettevõttele tasuma ka kinnistu haldamise eest. See tähendab, et kõik hoonete korrashoiu, kindlustuse, valveteenuse ja muu kinnistu haldamisega seonduv läks üle Riigi Kinnisvara AS-le.

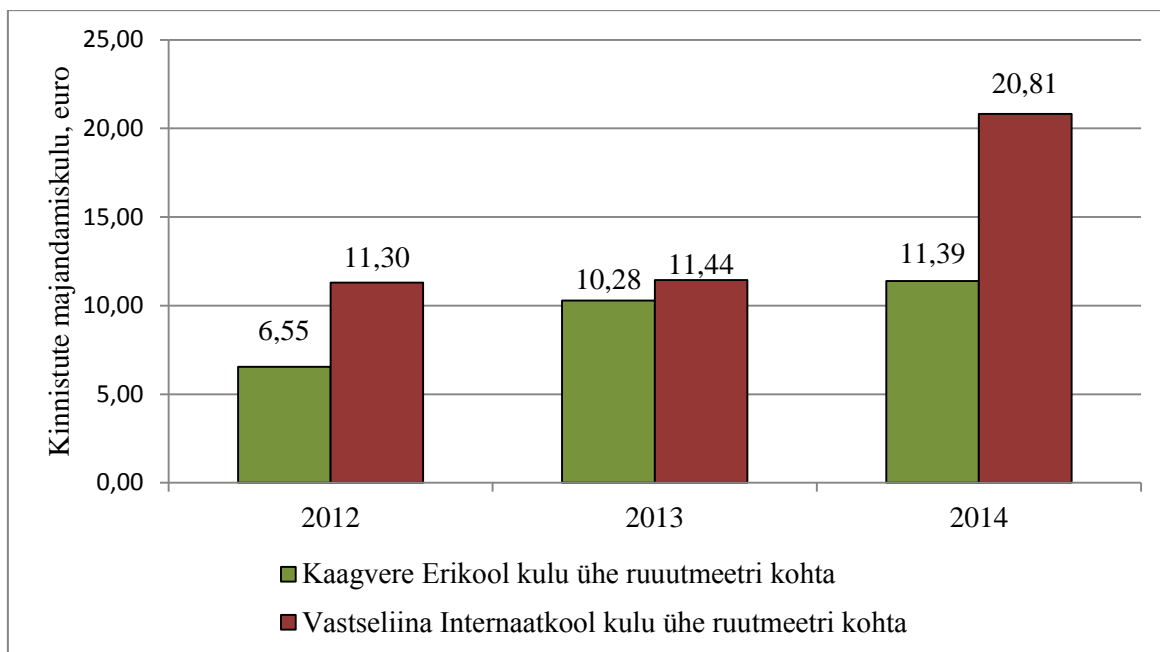
Sellest tulenevalt olid Kaagvere Erikooli kinnistute haldamise kulud 2013. aastal 67 874 eurot, millest 65 962 eurot oli Riigi Kinnisvara AS-ga sõlmitud lepingust tulenevad kulud. Aastal 2014 olid Kaagvere Erikooli kinnistute majandamiskulud 75 205 eurot, millest 74 014 eurot olid tasumiseks Riigi Kinnisvara AS-le. Lisaks maksab Kaagvere Erikool Riigi Kinnisvara AS-ile alates 2014. aastast igakuiste maksetena ettemakseid kinnistute tulevasteks remondikuludeks. Kokku tasuti remondifondi kogumiseks 2014. aastal 27 660 eurot.

Vastseliina Internaatkooli kinnistuid haldab Riigi Kinnisvara AS alates 2014. aasta augustist. Kooli kõik hooned kuuluvad koolile endale, kuid nende haldamisega tegeleb Riigi Kinnisvara AS. Aastal 2012 olid Vastseliina Internaatkooli kinnistute majandamiskulud 29 871 eurot, aastal 2013 vastavalt 30 242 eurot ja 2014. aastal 55 028 eurot. Seejuures kuulus Riigi Kinnisvara AS-ile tasumisele kinnistute haldamise eest 2014. aastal 39 448 eurot.

Kaagvere Erikooli suletud netopinna suurus on 6 603,7 ruutmeetrit ning Vastseliina Internaatkoolis on vastavaks pinnaks 2 644,2 ruutmeetrit. Suletud netopind on hoonete kinniste ruumide viimistletud siseseinte vaheliste põrandapindade summa. [rkas].

Joonisel 10 on näha perioodil 2012-2014 kinnistute majandamiskulud ühe ruutmeetri kasuliku netopinna kohta. Kogu perioodi vältel on mõlema kooli kinnistute haldamise kulud ruutmeetri kohta suurenenud. Eriti on kulud suurenenud peale seda, kui kooli kinnistuid hakkas haldama Riigi Kinnisvara AS. Kaagvere Erikooli kinnistukulud ühe ruutmeetri kohta olid 2014. aastal 73,89% suuremad kui 2012. aastal ja Vastseliina Internaatkoolil vastavalt 84,16% suuremad.

Lisas 8 on esitatud käitumisprobleemidega õpilastega koolide kinnistute majandamise kulud perioodil 2012-2014 täpsemalt. Kinnistute majandamiskulud on 2014. aastal korrashoiuteenuse kulu olulise suurenemise tõttu oluliselt tõusnud. Suurenemine toimus Riigi Kinnisvara AS poolt vastavalt kehtestatud kõrgematele teenuste hindadele.

Joonis 10. Käitumisprobleemidega õpilastega koolide kulud (euro) ühe ruutmeetri kohta kinnistute majandamiseks aastatel 2012-2014. *Allikas:* Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Oluline roll hariduse andmisel on õppevahenditel. Õppevahendite ja õpilaste koolitamise kuludeks loetakse õpikute, mänguasjade ja mängude, tööraamatute ja –vihikute soetamiseks tehtud kulud ning koolitusteenused, tugispetsialisti teenused õppekava täitmiseks ja muud õppega seotud kulud. Uuringust selgus, et aastal 2014 olid õppevahendite ja koolituse kulud 46,31% suuremad kui aastal 2012. Ühe õpilase kohta olid 2012. aastal õppevahendite kulud 249 eurot, 2013. aastal 186 eurot ning 2014. aastal 300 eurot õpilase kohta. Kulud suurenesid, kuna oluliselt suurenesid kulud õpikutele ja tööraamatutele- ja vihikutele. Aastal 2012 oli õpikute kulu 2 225 eurot, 2013. aastal 3 175 eurot ja 2014. aastal 5 045 eurot. Tööraamatute ja –vihikute kulud olid vastavalt 1 020 eurot, 1 257 eurot ja 2 633 eurot. Kuna aastatel 2013 ja 2014 oli õpilaste arv kahes koolis kokku sama, siis kasvasid kulud eelkõige õpikute ja tööraamatute ja –vihikute kallinemise tõttu.

Kolme aasta vältel on vähenenud töötajate koolituskulud. Aastal 2014 olid koolituskulud 47% väiksemad kui 2012. aastal. Aastal 2012 oli koolituse kulud suhteliselt suured, kuna osaleti rohkem koolitustel kui järgmistel aastatel. Muuhulgas osalesid Vastseliina Internaatkooli töötajad 2012. aastal soome keele algkursustel, mille maksumuseks oli

2 400 eurot ning õpilaskodu kasvatajad kasvatuspsühholoogia koolitusel, mille maksumuseks oli 1 104 eurot. Kaagvere Erikooli töötajad aga osalesid koolitusel Northamptoni ülikoolis ning selles osalemise maksumus oli 1 262 eurot. Ülejäänud koolitused, milles kooli personal 2012. aastal osales, olid väiksemas väärtuses. Aastal 2013 oli võimalus koolitustel osaleda väiksem. Kaagvere Erikooli töötajad osalesid koostööalasel koolitusel maksumusega 917 eurot. Vastseliina Internaatkooli töötajatest said koolitusel osaleda vaid üksikud. Aastal 2014 on Kaagvere Erikooli kui Vastseliina Internaatkooli töötajate koolituse kulud vähenenud.

Sõidukite ülalpidamiskulud olid 2013. aastal 1 769 eurot suuremad kui 2012. aastal ja 2014. aastal 4 315 eurot suuremad kui 2013. aastal. Aastal 2013 põhjustas sõidukite ülalpidamiskulude tõusu peamiselt sõidukite remonditeenuste kulu suurenemine. Kaagvere Erikooli sõiduauto vajab korduvalt remonti ja puksiiriteenust. Aastal 2014 suurenesid sõidukite ülalpidamiskulud, kuna Kaagvere Erikool võttis kasutusrendile uue auto. Rendikulud suurenesid seeläbi 2 476 euro võrra. Samuti suurenes 2014. aastal kütusekulu 968 euro võrra.

Inventari majandamiskulude alla kuuluvad kulud ruumide sisustusele, kontoritehnikale, köögitehnikale, toitlustustarvetele jms. Võrreldes 2012. aastaga 2013. aastal inventarikulud suurenesid, kuna koolid ostsid aasta kahe viimase kuu jooksul erinevat mööblit, näiteks nurgadiivani, diivanilauad, kontorilaua ning kontorikombaini ja trenazööri. Aastal 2014 tehti inventarile väiksemaid kulutusi kui 2012. aastal, mil tasuti mitmeid kordi külmikute ja nõudepesumasinate remondi eest.

Aastal 2014 on oluliselt suurenenud maksu- riigilõivu- ja trahvikulud. Need on otseses seoses majanduskuludega ja nende suurenemisega, kuna üle 99% ulatuses koosneb see käibemaksukulust. Ülejäänud osa moodustavad riigilõivud ning trahvid.

Põhivara soetus on olnud suurim 2012. aastal. Aastal 2014 põhivara ei soetatud. Aastal 2012 renoveeriti Kaagvere Erikooli klassiruumi 6 072 euro väärtuses ning aastal 2013 toimus Kaagvere Erikooli õpilaskodu seinte renoveerimine 3 757 euro väärtuses. Õpilaskodu seinte renoveerimiseks kasutati kooli majandustegevusega teenitud tulu.

Kulutused hüvitatakse peamiselt kooli eelarvest, kuid koolid kasutavad võimalusi taotleda kulude katmiseks erinevaid toetusi. Aastal 2012 kasutas Kaagvere Erikool toetust nii tööjõukulude kui ka majanduskulude katteks kokku summas 20 707 eurot, mis saadi

organisatsioonilt SA Innove. Toetusest kaeti tööjõukulused 14 113 euro väärtuses ning majanduskulused 6 594 euro eest, kusjuures majanduskulud jagunesid: administreerimiskulud 2 669 eurot, personali koolituskulud 1 262 eurot, info- ja kommunikatsiooni kulud 32 eurot, õppevahendid ja õpilaste koolituskulud 2 358 eurot, kultuur ja vabaaeg 32 eurot. Seega tasuti toetuste abil 2012. aastal käitumisprobleemidega õpilastega koolide tööjõukuludest 1,56%, administreerimiskuludest 29,41%, õppevahendite ja õpilaste koolituskuludest 20,18% ja personali koolituskuludest 9,52%.

Vastseliina Internaatkool sai toetusi 2013. ja 2014. aastal. Mõlemal aastal saadi toetust Keskkonna Investeeringute Keskus SA-lt summas 1 322 eurot. Aastal 2013 kasutati see summa õpilaste vaba aja sisustamiseks - reisiks Ahja jõe ürgorgu ja RMK Kiidjärve looduskeskusesse. Aastal 2014 korraldati õpilastele õppekäik Võrtsjärve äärde. Seega 2013. aastal tasuti toetuse eest 35,60% õpilaste kultuuri ja vabaaaja kuludest ja 2014. aastal vastavalt 7,73% õpilaste õppevahendite ja koolituse kuludest.

Kaagvere Erikool ja Vastseliina Internaatkool teenisid vaadeldaval perioodil õppetegevuse välise tegevusega tulu eelkõige oma töötajate toitlustamisega ja rehabilitatsiooniteenuse osutamisega. Rehabilitatsiooniteenuse osutamise eest tasub koolidele Sotsiaalkindlustusamet. Vastseliina Internaatkool on pakkunud ka transporditeenust teiste koolide nagu Misso Kooli ja Vastseliina Gümnaasiumi õpilastele. Samuti on Vastseliina Internaatkool pakkunud õpilaskodu ruumides suvisel koolivaheajal majutusteenust. Aastal 2012. teenisid kaks kooli kokku omatulu 11 875 eurot, 2013. aastal 11 367 ja 2014. aastal 11 452 eurot. Tabelis 3 on esitatud koolide kulud, mis on tehtud teenitud omatulu arvelt. Samuti on tabelis esitatud omatulust tasutud kulude osakaal vastava kululiigi kogukulust. Osakaalud on kululiikide lõikes leitud vastavalt tabelis 1 ja tabelis 2 esitatud kulude kogumahule.

Aastal 2013 olid kulud omatulust suuremad kui tulud, kuna kasutati antud töös uuritavale perioodile eelnevate aastate tulude jääki. Käsitlevate käitumisprobleemidega õpilastega koolide kogukulude mahust kaeti 2012. aastal 0,99% omatuludest, 2013. aastal 1,41% ja 2014. aastal vastavalt 0,44%.

Tabel 3. Maapiirkonnas asuvate käitumisprobleemidega õpilastega koolide kulud omatulust ja nende osakaal kululiigi kogukulust aastatel 2012-2014. Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kululiik	2012		2013		2014	
	summa	protsent kululiigi kogukulust	summa	protsent kululiigi kogukulust	summa	protsent kululiigi kogukulust
Tööjõukulud	3 329	0,37	6 710	0,86	3 555	0,35
Administreerimiskulud	588	6,48	258	6,15	366	3,62
Kinnistute majandamiskulud	226	0,31	488	0,50	1 100	0,84
Sõidukite ülalpidamiskulud	51	0,31	261	1,42	446	1,96
Inventari majandamiskulu	0	0,00	884	5,19	0	0,00
Toiduained ja toitlustus	6 536	16,60	1 020	2,37	0	0,00
Meditsiini- ja hügieenikulud	15	0,39	52	1,71	65	1,61
Õppevahendid ja koolitus	163	1,40	265	2,50	217	1,27
Kultuur ja vabaaeg	28	0,53	414	11,15	0	0,00
Muu erivarustus	25	100,00	0	0,00	0	0,00
Põhivara soetus	0	0,00	3 757	100,00	0	0,00

Kokku on kolme aasta jooksul tasutud omatulust tööjõukulusid 13 594 euro eest. Tööjõukulud, mida tasuti omatulust, olid ühekordsed lisatasud, preemiad, erisoodustused ja vastavad maksud. Aastatel 2012 ja 2013 on üle kuue protsendi administreerimiskuludest tasutud omatuludest. Pea kogu mahus on omatulust makstavad administreerimiskulud olnud esindus- ja vastuvõtukulud. Aastal 2012 tasuti 16,60% toiduainete kulust omatulust. Aastal 2013. suunati omatulust toiduainete kulude katteks väiksem summa, kuna raha sooviti kasutada muudel eesmärkidel. Aastal 2013 renoveeriti majandus tegevusega teenitud tuluga Kaagvere Erikooli õpilaskodu seinad. Seejuures ei olnud 2013. aastal riigieelarves põhivarasooetust ette nähtud. Seega, kuigi teenitavad ja kulude katteks kasutatavad omatulu summad ei pruugi võrreldes kogukulude mahuga aastas olla suured, võivad need olla kululiikide lõikes olulise tähtsusega.

Seega, lisaks riigipoolselt eraldatavatele eelarve summadele kasutavad koolid kulude katmiseks toetustena saadud ja õppetegevuse välisest tegevusest saadud tulusid. Need summad ei ole olnud Kaagvere Erikooli ja Vastseliina Internaatkooli kogu kulude mahust suured, kuid kululiikide lõikes on need siiski olnud olulised. Näiteks 2012. aastal tasuti omatulust ja toetustest kokku 17 442 eurot tööjõukulude eest, mis on 1,93% tööjõukulusest

kokku 2012. aastal. Samuti tasuti toetustest ja omatulust sellel aastal administreerimiskuludest kokku 35,89% ning õppevahendite ja õpilaste koolitamise kulust kokku 21,58%. Personali koolituskulude kogumahust tasuti toetuste arvelt 9,52%. Aastal 2013 tasuti omatulu ja toetuste vahenditega 46,75% õpilaste kultuuri ja vabaaja kulust ning 2014. aastal 9% õppevahendite ja õpilaste koolitamise kulust.

3.2.3 Lihtsustatud ja toimetuleku õppega koolide kulude analüüs

Teise koolide rühma kuuluvad Kaelase Kool, Kammeri Kool, Keila-Joa Sanatoorne Internaatkool, Kosejõe Kool, Nurme Kool, Vaeküla Kool ja Ämmuste Kool. Õppetöö toimub nendes koolides lihtsustatud õppe ja toimetulekuõppe vormis.

Aastatel 2012-2014 on teise rühma koolide kulud kokku vähenenud. Riigipoolne eelarve koolidele on võrreldes 2012. aastaga vähenenud 2013. aastal. Aastal 2014. on eelarve olnud suurem kui 2013. aastal, kuid siiski väiksem kui 2012. aastal. Tabelis 4 ja lisas 9 on esitatud õppetoetuste, töjõukulude, majanduskulude ja põhivara soetuse eelarved ja tegelikud kulud.

Aastal 2012 on olnud töjõukulude eelarve 220 044 eurot suurem kui tegelikud kulud. Peamiseks põhjuseks oli eelarve planeerimisviga. Järgmisel kahel aastal ei ole erinevus riigipoolse eelarve ja tegelike kulude vahel nii suur.

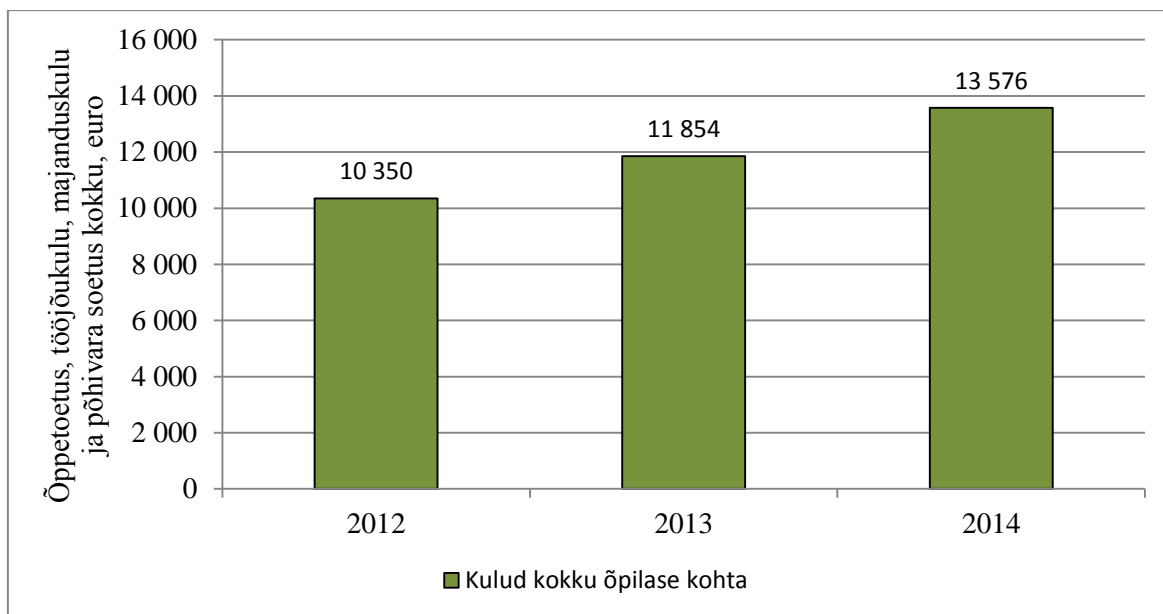
Aastal 2012 olid majanduskulud suuremad kui eelarve. See osutus võimalikuks tänu toetuste ja omatulu kasutamisele kulude katmiseks. Põhivara soetuse eelarved ja tegelike soetuste eelarved on olnud aastati erinevad, kuna põhivara soetus ei ole alati toimunud esialgu planeeritud ajal ja mahus. Näiteks oli Kaelase Kooli eelarves põhivara soetuseks 2012. aastal koolimaja tuleohutusnõuetega vastavusse viimiseks 22 000 eurot, kuid töid sellel aastal ei alustatud ja eelarve tõsteti kogu mahus aastasse 2013. Aastal 2013 ei kulutatud eelarvet kogumahus, kuna tekkisid probleemid muinsuskaitsega ning tööd peatati.

Tabel 4. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide riigipoolsed eelarved ja koolide tegelikud kulud aastatel 2012-2014. Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kululiik	Eelarve, eelarve täitmine	Aasta		
		2012	2013	2014
Õppetoetus	eelarve	117 725	122 386	117 756
	tegelikud kulud	102 383	106 156	101 997
Tööjõukulud	eelarve	3 599 040	3 277 229	3 092 437
	tegelikud kulud	3 338 996	3 250 446	3 072 346
Majanduskulud	eelarve	1 292 560	1 502 970	1 733 039
	tegelikud kulud	1 451 505	1 497 673	1 650 411
Põhivara soetus	eelarve	35 245	41 255	10 000
	tegelikud kulud	13 186	29 576	8 148
Kokku	eelarve	5 044 570	4 943 840	4 953 232
	tegelikud kulud	4 906 069	4 883 850	4 832 902

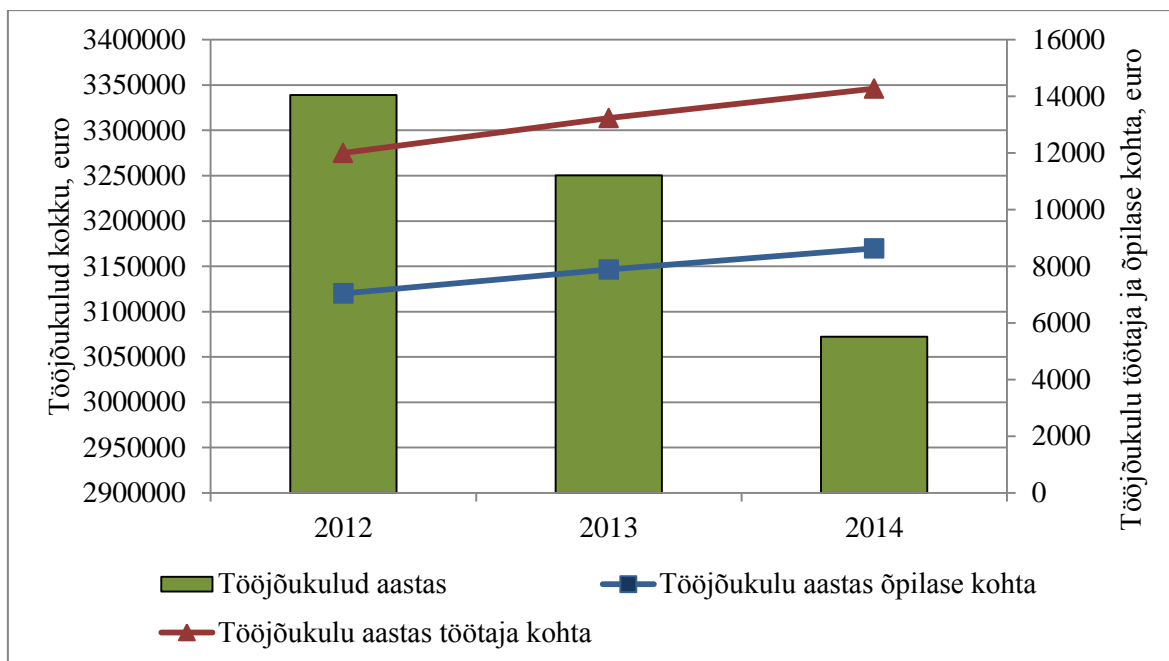
Eelarvete ja tegelike kulude vähenemise üheks põhjuseks võib pidada õpilaste ja töötajate arvu olulist vähenemist vaadeldavatel aastatel. Joonisel 11 on näha teise rühma kuuluvate koolide õppetoetuse, tööjõukulu, majanduskulu ja põhivara soetus kokku ühe õpilase kohta aastatel 2012-2014. Aastal 2013 olid kulud kokku õpilase kohta 1 504 eurot suuremad kui 2012. aastal ning aastal 2014. vastavalt 1 722 eurot suuremad kui 2013. aastal. Seega, kuigi kulud kokku vaadeldaval perioodil on vähenenud, on kulud ühe õpilase kohta suurenenud. Käesolevas alapeatükis analüüsime teise rühma kuuluvaid koole kululiikide lõikes, et selgitada vastavate kulude dünaamikat uuritavatel aastatel.

Koolide poolt makstud õppetoetused ehk sõidusoodustused suurenesid 2013. aastal vaatamata sellele, et õpilaste arv koolides vähenes. Selle peamiseks põhjustajaks on Kammeri Kooli poolt makstud sõidusoodustuste suurenemine, kuna transporditeenuse osutaja tõstis oluliselt hindu. Võrreldes 2013. aastaga aastal 2014 sõidusoodustused kokku vähenesid, sest õpilaste arv teise rühma koolides vähenes 56 õpilase võrra

Joonis 11. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide õppetoetuse, tööjõu-, majanduskulud ja põhivara soetus õpilase kohta (eurodes) aastatel 2012-2014. *Allikas:* Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Tööjõukulud vähenesid vaadeldaval perioodil teise rühma koolides kokku. Aastal 2013. olid tööjõukulud 2,65% väiksemad kui 2012. aastal ja 2014. aastal vastavalt 7,99% väiksemad kui 2012. aastal. Lisas 10 on esitatud seitsme kooli tööjõukulud kokku. Tööjõukulud kokku on vähenenud, kuna töötajate arv koolides on vähenenud. Vaadeldavates teise rühma koolides oli 2014. aastal 63 töötajat vähem kui 2012. aastal. Töötajate arvu vähenemise peamiseks põhjuseks on õpilaste arvu vähenemine. Õpilaste arvu vähenemist võib lugeda üheks loomulikuks osaks maarahvastiku vähenemise protsessis. Joonisel 12 on esitatud vastavad tööjõukulud kokku ja tööjõukulud ühe töötaja kohta ja ühe õpilase kohta. Kuigi tööjõukulud kokku on vähenenud töötajate arvu vähenemise tõttu, on tööjõukulud vaadeldaval perioodil nii töötaja kui õpilase kohta suurenenud. Töökohti on vähemaks jäänud kõikide ametikohtade gruppides, mis on kaasa toonud üldise tööjõukulude vähenemise. Seoses üldise palgatõusuga on toimunud tööjõukulude suurenemine ühe õpilase kohta.

Joonis 12. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide tööjõukulud (eurodes) aastatel 2012-2014. *Allikas:* Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Tööjõukulude kõrval on teiseks suureks kulurühmaks majanduskulud. Tabelis 5 on toodud seitsme kooli majanduskulud kokku aastatel 2012-2014. Vaadeldaval perioodil teise rühma koolide majanduskulud suurenesid, sama ajal kui kulud kokku ja tööjõukulud kokku vähenesid. Aastal 2013 olid majanduskulud 3,19% suuremad kui 2012. aastal ning 2014. aastal vastavalt 13,72% suuremad kui 2012. aastal.

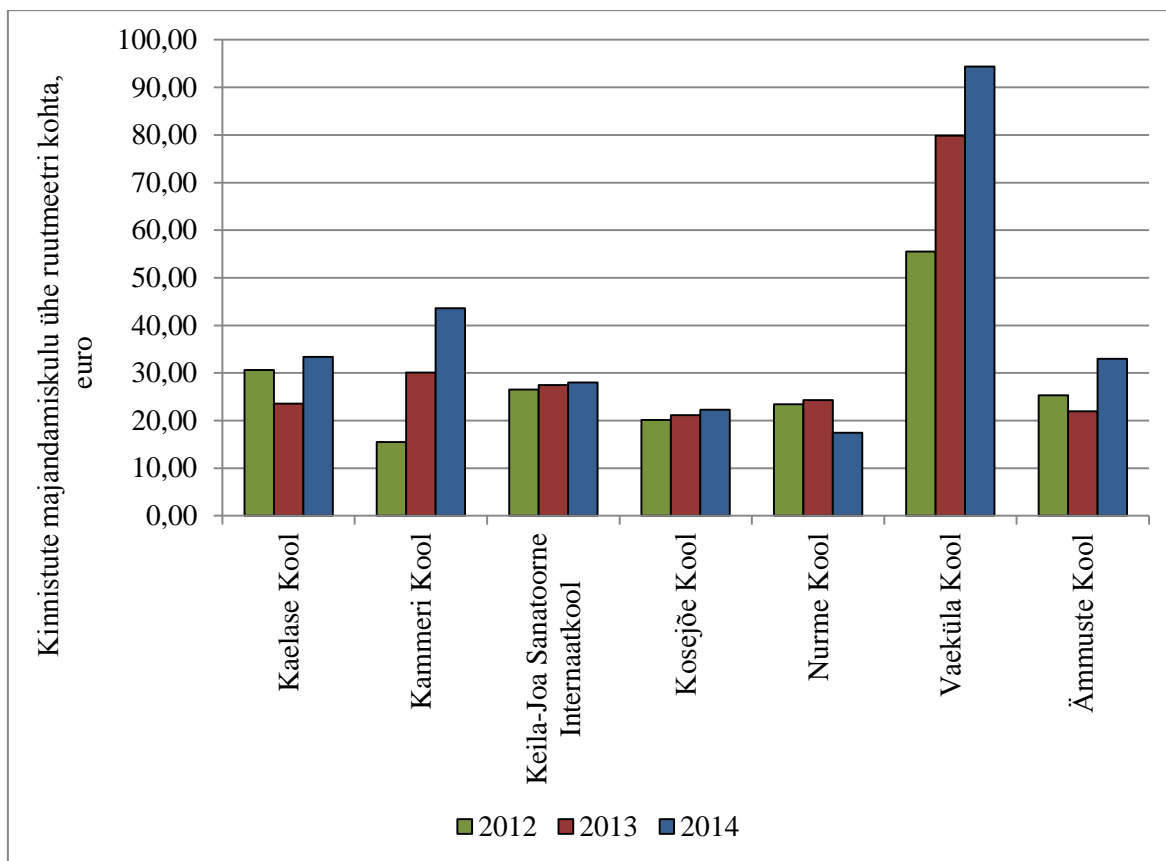
Kõige suuremaks kuluks majanduskulu osas on kinnistute majandamiskulu. Kinnistute majandamiskuludeks on kinnistute erinevad kommunaalkulud ja kinnistute haldamisega seotud kulud. Aastal 2013 olid kinnistute majandamiskulud 3,20% suuremad kui 2012. aastal ja 2014. aastal 25,99% suuremad kui 2012. aastal. Kõikide antud grupis vaadeldavate koolide kinnistuid haldab 2014. aasta seisuga Riigi Kinnisvara AS. Kaelase, Kosejõe, Vaeküla ja Ämmuste koole hakkas Riigi Kinnisvara AS haldama 2013. aasta augustist. Kammeri, Keila-Joa ja Nurme kinnistuid haldas Riigi Kinnisvara AS kogu uuritava perioodil 2012-2014.

Tabel 5. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide majanduskulud aastatel 2012-2014.

Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kululiik	Aasta		
	2012	2013	2014
Administreerimiskulud	34 005	31 565	25 945
Lähetuskulud	8 656	4 452	2 059
Koolituskulud	47 834	22 544	32 877
Kinnistute majandamiskulud	620 871	699 693	782 224
Rajatiste majandamiskulud	1 996	1 915	102
Sõidukite ülalpidamiskulud	57 725	62 510	61 040
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	35 258	51 736	69 574
Inventari majandamiskulu	63 081	56 277	53 706
Töömashinate ja -seadmete majanduskulu	12 112	4 880	0
Toiduained ja toitlustus	231 250	214 526	192 593
Meditsiini- ja hügieenikulud	4 300	5 460	7 897
Õppevahendi ja koolitus	54 815	50 991	84 719
Kultuur ja vabaaeg	17 834	12 522	20 345
Eri- ja vormiriietus	1 573	1 351	553
Muu erivarustus	164	435	492
Mitmesugused majanduskulud	98	651	270
Maksu-, riigilõivu-, trahvikulud	259 702	276 032	315 933
Muud tegevuskulud	30	68	20
Liikmemaksud	0	64	64
Kokku	1 451 505	1 497 673	1 650 411

Vaadeldaval perioodil on kahe kooli, Nurme Kooli ja Keila-Joa Sanatoorse Internaatkooli, kinnistute majandamise kulud vähenenud. Nurme Kooli kasutuses olid koolile kuuluvad hooned ja Riigi Kinnisvara AS-le kuuluv hoone 2013. aasta augustini. Riigi Kinnisvara AS-le kuuluva hoone üürimine lõpetati 2013. aasta septembrist ja tegutsetakse vaid koolile kuuluvates ruumides. Haldusteenust pakub koolile kinnistute majandamisel siiski Riigi Kinnisvara AS. Keila-Joa Sanatoorne Internaatkool vähendas 2013. aasta septembrist Riigi Kinnisvara AS-lt üüritavat pinda, kuna õpilaste arv koolis oli vähenenud. Joonisel 13 ja lisas 11 on esitatud koolide kinnistute kulud ühe ruutmeetri kooli kasuliku netopinna kohta aastatel 2012-2014.

Joonis 13. Lihtsustatud ja toimetulukuõppega koolide kulud (euro) ühe ruutmeetri kohta kinnistute majandamiseks aastatel 2012-2014. *Allikas:* Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kõikide koolide, peale Nurme Kooli, kinnistute majandamise kulud on olnud aastal 2014 ühe ruutmeetri kohta suuremad kui 2012. aastal. Nurme Kooli kinnistute majandamise kulud on vähenenud, kuna 2013. aasta septembrist kooli poolt kasutatav pind vähenes. Kasutusse jäid koolile kuuluvad hooned ja üürileping Riigi Kinnisvara AS-ga lõpetati. Ka Keila-Joa Sanatoorse Internaatkooli poolt kasutatav pind ja kinnistute majandamise kulud kokku vähenesid aastal 2014, kuid kulud ühe ruutmeetri kohta suurenesid, kuna kool tegutseb Riigi Kinnisvara AS-i hoonetes.

Kõige suuremad on Vaeküla Kooli kinnistute haldamise kulud – 2014. aastal 94,38 eurot ühe ruutmeetri kohta. Vaeküla Koolil enda hooneid ei ole ja see tegutseb üüripindadel. Ruume üüratakse KEK Invest OÜ-lt. Aastal 2013 suurenesid kinnistukulud, kuna üüri hinda tõsteti. Aastal 2014 suurenesid kinnistukulud peale seda, kui kinnistu korrashoiuteenust hakkas pakkuma Riigi Kinnisvara AS. Kõik koolid tasusid 2012. ja

2013. aastal kommunaalkulude eest vastavalt tegelikule tarbimisele. Alates 2014. aastast makstakse kommunaalkulude eest arvestuslike arvete alusel. Lisas 12 on toodud kinnistute haldamise kulud täpsemalt. Vaadeldaval perioodil on oluliselt vähenenud kütte ja soojusenergia kulu. Aastal 2013 maksid koolid kommunaalteenuste eest vastavalt tarbimisele. Aastal 2013 oli soe aasta ning küttekulud olid väiksemad kui eelmisel aastal. Seetõttu olid ka Kaelase Kooli ja Ämmuste Kooli kinnistute majandamise kulud kokku väiksemad kui 2012. aastal. Aastal 2014 vähenesid kütte ja soojusenergia kulud oluliselt Keila-Joa Sanatoorses Internaatkoolis ja Nurme Koolis. Nende kahe kooli peale oli 2014. aastal köetavat pinda kokku 2 500 ruutmeetrit vähem kui 2013. aastal.

Kõige suurem muutus kinnistukuludes on olnud korrashoiuteenustes. Aastal 2014 olid teise rühma koolide korrashoiuteenuste kulud 5,7 korda suuremad kui 2012. aastal. Lisaks maksid koolid ettemaksuna tulevaste remondikulude katteks Riigi Kinnisvara AS-le 2014. aastal 150 293 eurot.

Vaadeldava perioodi jooksul on seoses õpilaste arvu vähenemisega vähenenud toiduainete ja õpilaste toitlustuse kulud.

Õppevahendite ja õpilaste koolitamise kulud kokku on 2013. aastal vähenenud, kuid 2014. aastal oluliselt suurenenud. Aastal 2012 olid vastavad kulud õpilase kohta 116 eurot, 2013. aastal 124 eurot ja 2014. aastal 238 eurot. Kõige rohkem suurenes 2014. aastal võrreldes kahe eelmise aastaga muude õppevahendite kulu. Muudeks õppevahenditeks on näiteks õppetöökäsitööriistad, kirjutusvahendid, spordivahendid ehk kõik õppekava täitmiseks vajalikud õppevahendid, mis ei ole õpikud või tööraamatud- ja vihikud. Muude õppevahendite kulu teise rühma koolides kokku oli 2014. aastal 30 248 eurot suurem kui 2013. aastal. Aastal 2014 osteti tööõpetuse ja kunstitundideks vajalikke materjale ja sporditarbeid rohkem kui eelmistel aastatel. Poiste tööõpetuse tundideks osteti näiteks tööriistu ja nende tarvikuid. Aastal 2014. soetati võrreldes eelmise kahe aastaga rohkem suhteliselt kallimaid õppevahendeid. Näiteks soetas Kammeri Kool soetas muuhulgas 1 462 euro eest selliseid spordivahendeid nagu saalihokivärvad, uisud, kiivrid, suusad ja 1 575 euro eest treipingi; Kosejõe Kool soetas 1 980 euro väärtuses digitahtvleid ja 1 500 euro väärtuses projektori; Nurme Kool ostis 2 161 euro eest jalgrattad ja suusad; Ämmuste Kool soetas 1 200 euro eest tikkimismasinale programmi ja 2 171 euro eest võimlemispingi.

Töötajate koolituse kulud kokku olid 2013. aastal väiksemad kui 2012. aastal. Aastal 2014 oli koolitusekulud suuremad kui 2013. aastal, kuid siiski madalamad kui 2012. aastal. Ühe töötaja kohta olid koolituse kulud 2012. aastal 172 eurot, 2013. aastal 92 eurot ja 2014. aastal vastavalt 153 eurot. Aastal 2013 korraldati Keila-Joa Sanatoorses Internaatkoolis ja Kammeri Koolis töötajate koolitusi samas mahus nagu 2012. aastal. Ülejäänud viies teise rühma kuuluvas koolis vähenesid personali koolituse kulud oluliselt. Seega ei võimaldanud nende koolide 2013. aasta eelarvete maht korraldada personalile suuremas mahus koolitusi.

Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud on vaadeldaval perioodil suurenenud. Kuna ka hariduslike erivajadustega koolides soovitakse kasutada õpilastele hariduse andmisel erinevaid infotehnoloogia võimalusi, siis on 2013. ja 2014. aastal parandatud koolide infotehnoloogilisi võimalusi uute arvutite ja tahvelarvutite soetamisega.

Vaadeldaval perioodil administreerimiskulud, lähetuskulud ja kulud töötajate riistusele vähenesid. Aastal 2014 olid administreerimiskulud koolides kokku 8 060 eurot väiksemad kui 2012. aastal, lähetuskulud vastavalt 6 597 eurot ja kulud eri- ja vormiriistusele 1 020 eurot väiksemad. Kuna vaadeldaval perioodil vähenes nii õpilaste kui töötajate arv, siis on nende kulude vähenemine sellega seotud. Inventari majandamiskulud vähenesid nii 2013. kui 2014. aastal. Kuna personali ja õpilaste arv vähenes, siis oli uue inventari soetamise vajadus väiksem.

Töömashinate ja -seadmete kulu aastal 2014 ei olnud. Varasematel aastatel on töömashinate ja -seadmete peamiseks kuluks olnud hooldus- ja remonditeenused. Aastal 2014 koolides olevaid töömashinaid ja seadmeid remontida ja hooldada ei olnud vaja.

Aastal 2013 olid õpilaste kultuuri ja vabaaja kulud oluliselt väiksemad kui 2012. ja 2014. aastal. See on tingitud sellest, et aastal 2013 leiti õpilastel vabaaja ürituste korraldamiseks vähem võimalusi.

Rajatiste majandamiskulud on vähenenud oluliselt, kuna vaadeldavatel aastatel on rajatiste majandamise kulud koosnenud peamiselt rajatiste remondikuludest. Näiteks 2013. aastal remonditi muuhulgas Kaelase Kooli rajatisi 1 384 euro eest. Aastal 2012 sisaldasid rajatiste kulud erinevate koolide väiksemaid remondikuluseid ja vaid 2014. aastal Kosejõe Kooli rajatise korrashoiuteenuseid.

Maksu-, riigilõivu- ja trahvikulud suurenesid vaadeldaval perioodil, kuna majanduskulud kokku suurenesid. Peamiselt koosneb see käibemaksu kulust.

Põhivara soetused olid aastati erinevad. Aastal 2012 teostati Kosejõe Kooli ja Ämmuste Kooli hoonete parendusi. Aastal 2013 paigaldati Kaelase Kooli tuletõkkeuksed ning telliti projekt koolihoone viimiseks tuleohutusnõuetele vastavaks. Lisaks renoveeriti Nurme Kooli õpilaskodu. Aastal 2014 renoveeriti vaid Ämmuste Kooli hoone katust.

Eelnevalt siin alapeatükis kirjeldatud kulude katmiseks on kasutatud lisaks riigieelarvest eraldatud eelarvele ka toetusi ja koolide majandustegevusega teenitud tulu. Aastal 2012. said teise rühma koolid kokku 16 774 eurot toetusi, 2013. aastal 12 515 eurot ja 2014. aastal vastavalt 6 969 eurot. Lisas 13 on esitatud, millistelt asutustelt ja organisatsioonidelt vaadeldaval perioodil koolid toetusi said. Saadud toetuste eest käisid näiteks Nurme Kooli töötajad lähetusel kogemusi omandamas Slovakkias ja Portugalis. Õpilastele korraldati mitmeid õppereise loodusesse, külastati erinevaid muuseume ja korraldati vabaaja üritusi. Näiteks korraldas Kaelase Kool 2014. aastal õpilastele laulukonkursi. Lisaks soetati näiteks Keskkonnainvesteeringute Keskuselt saadud toetuste eest erinevaid õppevahendeid loodusõpetuse tundide läbiviimiseks. Kammeri Kool on saanud toetust Integratsiooni ja Migratsiooni SA-lt, et suurendada kooli õpilastes teadlikkust kodanikuühiskonnast ning arendada sallivust erinevate ühiskonnagruppide vahel. Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametist on koolid saanud koolipiimatoetust, mis on ette nähtud piimatoodete tarbimise soodustamiseks õpilaste seas. Kaitseministeeriumilt saadud toetuste eest on muuhulgas külastatud Eesti Ajaloomuuseumi.

Tabelis 6 on esitatud, milliste kululiikide katteks on saadud toetusi kasutatud ja kui suure osakaalu moodustavad vastavad kulud kululiigi kogumahust. Osakaalud on kululiikide lõikes leitud vastavalt tabelis 4 ja tabelis 5 esitatud kulude kogumahule. Koolides, kus õppetöö toimus lihtsustatud ja toimetulekuõppe vormis, kaeti kogukulude mahust 2012. aastal 0,34% toetustest, 2013. aastal 0,26% ja 2014. aastal vastavalt 0,14%.

Tabel 6. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide kulud toetustest ja nende osakaal kululiigi kogukulust aastatel 2012-2014. Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kululiik	Aasta					
	2012		2013		2014	
	summa	protsent kululiigi kogukulust	summa	protsent kululiigi kogukulust	summa	protsent kululiigi kogukulust
Tööjõukulud	4 252	0,13	851	0,03	0	0,00
Administreerimiskulud	142	0,42	0	0,00	0	0,00
Lähetuskulud	7 507	86,72	340	7,64	40	1,94
Sõidukite ülalpidamiskulud	230	0,40	0	0,00	0	0,00
Inventari majandamiskulu	248	0,39	0	0,00	0	0,00
Toiduained ja toitlustus	3 151	1,36	3 115	1,45	1 616	0,84
Meditsiini- ja hügieenikulud	43	1,00	0	0,00	0	0,00
Õppevahendi ja koolitus	7 856	14,33	1 629	3,20	1 088	1,28
Kultuur ja vabaaeg	1 642	9,21	1 173	9,37	2 812	13,82
Mitmesugused majanduskulud	0	0,00	19	28,22	0	0,00

Tööjõukulud, mis kaeti toetustest, olid lisatasud konkreetsete projektidega töötamisel, mille jaoks oli toetust taotletud. Aastal 2012 kaeti toetustest 86,72% lähetuskuludest. Mitmete koolide töötajad käisid välisriigis lähetusel. Aastatel 2013 ja 2014 välislähetuste maht oluliselt vähenes. Sellest võib järeldada, et koolidel ei ole võimalik riigi poolt eraldatavast eelarvest töötajaid lähetusse saata välisriikidesse konverentsidele ja hariduslike erivajadustega õpilaste koolidest kogemusi omandama. Selleks peavad koolid taotlema toetusi. Suhteliselt suur osa õppevahendite ja õpilaste koolitamise ning õpilaste kultuuri ja vabaaja kuludest on kaetakse toetustest. Koolid kasutavad toetusi erinevate õppevahendite soetamiseks, õppereiside ja vabaaja ürituste korraldamiseks.

Lisaks toetustele ja riigi poolt eraldatud eelarvele kasutavad koolid kulude katmiseks majandustegevusega teenitud tulu. Aastal 2012 teenisid teise rühma koolid vastavat tulu 54 181 eurot, 2013. aastal 46 948 eurot ja 2014. aastal vastavalt 36 371 eurot. Üle 60% ulatuses koosneb see summa personali toitlustamisest saadud tulust. Kuna töötajate arv vaadeldaval perioodil on vähenenud, siis on vähenenud ka vastavalt toitlustamise tulu.

Lisaks toitlustamisele on teise rühma koolid saanud tulu majutusteenuse osutamisest, võimlate ja muude ruumide teistele asutustele kasutada andmisest, koolituste korraldamisest ja transporditeenuse osutamisest.

Tabelis 7 on esitatud koolide kulud, mis on tehtud omatulust ja vastavate kulude osakaal kululiigi kogumahust. Osakaalud on kululiikide lõikes leitud vastavalt tabelis 4 ja tabelis 5 esitatud kulude kogumahule. Koolides, kus õppetöö toimus lihtsustatud ja toimetuleku õppe vormis, kaeti kogukulude mahust 2012. aastal 0,70% omatulust, 2013. aastal 0,64% ja 2014. aastal vastavalt 0,43%.

Tabel 7. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide kulud omatulust ja nende osakaal kululiigi kogukulust aastatel 2012-2014. Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kululiik	Aasta					
	2012		2013		2014	
	summa	protsent kululiigi kogukulust	summa	protsent kululiigi kogukulust	summa	protsent kululiigi kogukulust
Tööjõukulu	1 502	0,04	2 832	0,09	2 533	0,08
Administreerimiskulud	142	0,42	708	2,24	0	0,00
Koolituskulud	220	0,46	0	0,00	0	0,00
Kinnistute majandamiskulud	9 757	1,57	8 887	1,27	4 645	0,59
Sõidukite ülalpidamiskulud	165	0,29	170	0,27	398	0,65
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	782	2,22	0	0,00	0	0,00
Inventari majandamiskulu	787	1,25	835	1,48	466	0,87
Töömashinate ja -seadmete majanduskulu	1 288	10,64	0	0,00	0	0,00
Toiduained ja toitlustus	18 932	8,19	17 468	8,14	9 840	5,11
Meditsiini- ja hügieenikulud	3	0,08	83	1,52	14	0,18
Õppevahendi ja koolitus	803	1,46	61	0,12	1 164	1,37
Kultuur ja vaba-aeg	0	0,00	0	0,00	1 528	7,51

Kõige rohkem on omatulu arvelt kaetud toitlustuskulusid. Kuna suurem osa tulust teenitakse just toitlustusteenusest, siis suunatakse sellest osa toitlustuskulude katteks. Tööjõukulud, mis on tasutud omatulu arvelt, on olnud erisoodustused ja nendega

seonduvad maksud, ühekordsed lisatasud ja ajutiste töötajate töötasud. Aastal 2012 tasuti 10,64% töömasinate ja –seadmete majanduskulust omatulust. Tegemist oli Kammeri Kooli ventilatsiooniseadmete hoolduse kuludega. Aastal 2014 kaeti omatuluga 7,51% õpilaste kultuuri ja vabaaja kuludest. Omatulust tasuti siis näiteks õpilaste jõulupeo kulusid.

Seega võib öelda, et kuigi toetuste ja omatulu arvelt kaetud kulude osakaal kokku ei ole suur kogukulude mahust, siis mõnede kululiikide lõikes on siiski olnud tegemist oluliste katteallikatega.

Näiteks aastal 2012 kaeti lähetuse kuludest toetustest 86,72% ja 2013. aastal vastavalt 7,64%. Omatulust ja toetustest kaeti muuhulgas toiduainete ja õpilaste toitlustamise kuludest 2012. aastal kokku 9,55%, 2013. aastal 9,59% ja 2014. aastal vastavalt 5,95%; õppevahendite ja õpilaste koolituse kuludest 2012. aastal 15,79%, 2013. aastal 3,32% ja 2014. aastal 2,65%; õpilaste kultuuri ja vabaaja kuludest 2012. aastal 9,21%, 2013. aastal 9,37% ja 2014. aastal 21,33%.

3.2.4 Hooldusõppega koolide kulude analüüs

Kolmandasse koolide rühma kuuluvad Kallemäe Kool, Kiigemetsa Kool, Lahmuse Kool, Porkuni Kool, Raikküla Kool ja Urvaste Kool. Õppetöö nendes koolides toimub lisaks lihtsustatud ja toimetulekuõppe vormile hooldusõppe vormis. See tähendab, et nendes koolides õpivad ka raske puudega õpilased.

Aastal 2012 olid kolmanda rühma koolide kulud võrreldes 2013. ja 2014. aastaga kokku oluliselt suuremad. Pea kõikidel aastatel on olnud tegelikud majanduskulud, tööjõukulud ja põhivara soetus suuremad kui riigipoolne rahastus riigieelarvest. See on tinginud vajaduse kasutada olulisel määral toetusi ja omatulu.

Aastatel 2012 kasutati Eesti riigi CO2 kvoodimüügist saadud raha Lahmuse ja Raikküla koolide renoveerimiseks. Urvaste Kooli renoveerimiseks saadi 2013. ja 2014. aastal vahendid Euroopa Regionaalarengu Fondist ja seda vahendas SA Innove. Tabelis 8 ja lisan

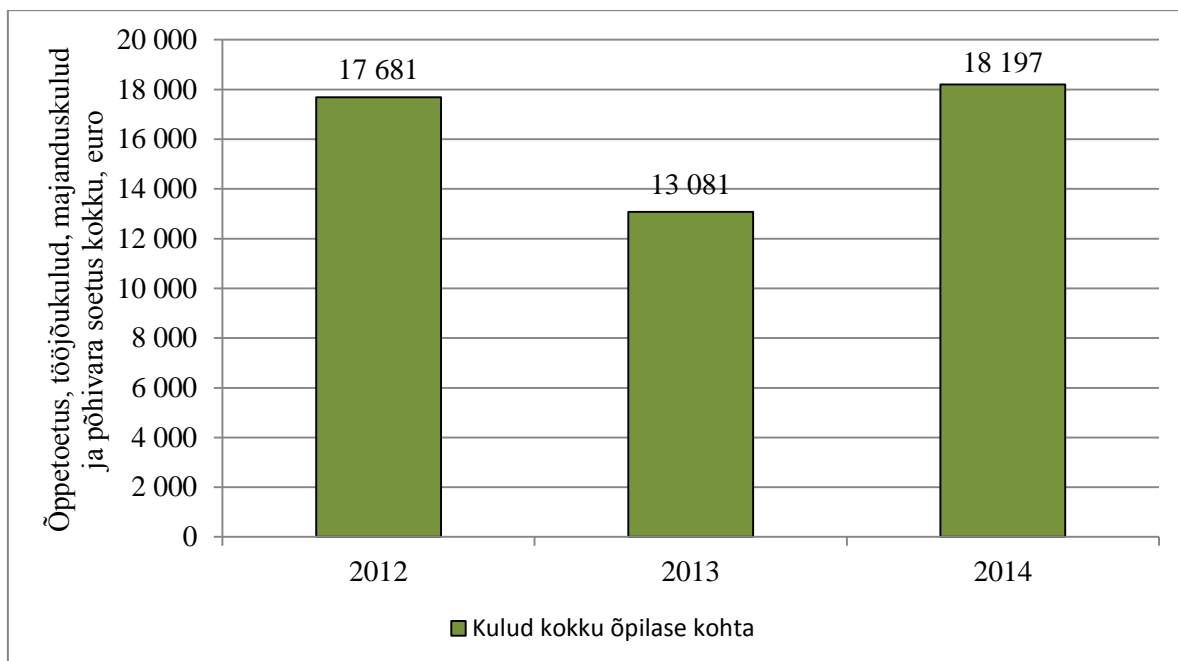
14 on esitatud kolmanda rühma koolide õppetoetuste, tööjõukulude, majanduskulude ja põhivara soetuse riigipoolsed eelarved ja tegelikud kulud.

Õppetoetuste eelarved on olnud vaadeldaval perioodil kõikidel aastatel samas suurusjärgus suuremad kui tegelikud kulud. See tuleneb põhiliselt sellest, et kõik õpilased, kelle jaoks on õppetoetus arvestatud, ei kasuta kooli poolt tasutavat transporti kooli ja kodu vahel liikumiseks.

Tabel 8. Hooldusõppega koolide riigipoolsed eelarved ja koolide tegelikud kulud aastatel 2012-2014. Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kululiik	Eelarve, eelarve täitmine	Aasta		
		2012	2013	2014
Õppetoetus	eelarve	120 719	124 358	140 988
	tegelikud kulud	100 593	107 061	124 491
Tööjõukulud	eelarve	3 102 041	3 322 163	3 345 400
	tegelikud kulud	3 163 992	3 363 344	3 453 151
Majanduskulud	eelarve	1 116 343	1 306 213	1 933 688
	tegelikud kulud	1 809 109	1 410 618	2 208 224
Põhivara soetus	eelarve	16 441	34 069	171 476
	tegelikud kulud	2 131 338	183 274	1 455 091
Kokku	eelarve	4 417 494	4 827 983	5 699 303
	tegelikud kulud	7 143 081	5 023 117	5 742 858

Joonisel 14 on esitatud kolmandasse rühma kuuluvate koolide õppetoetus, tööjõukulud, majanduskulud ja põhivara soetus kokku ühe õpilase kohta. Ühe õpilase kohta olid kõige suuremad kulud 2014. aastal. Selle põhjuseks on eelkõige põhivara soetuse ja majanduskulude suurenemine. Aastal 2013 olid kulud õpilase kohta kõige madalamad, kuna vähenesid majanduskulud ja põhivara soetus. Käesolevas alapeatükis analüüsime kolmandasse rühma kuuluvate koolide kulusid kululiikide lõikes, et selgitada kulude dünaamikat vaadeldaval perioodil.

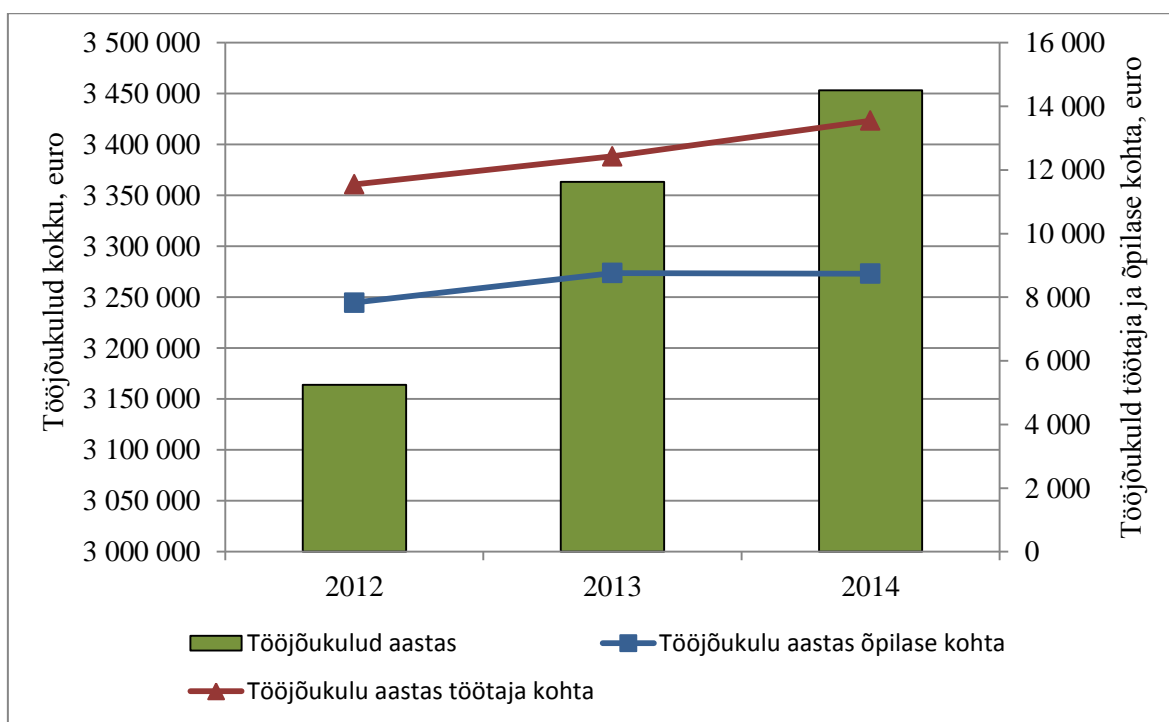

Joonis 14. Hooldusõppega koolide õppetoetuse, tööjõu-, majanduskulud ja põhivara soetus õpilase kohta (eurodes) aastatel 2012-2014. *Allikas:* Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Vaadeldavatel aastatel koolide poolt makstud õppetoetused suurenesid. Aastal 2013 suurenes sõidusoodustuste maht peamiselt seetõttu, et Kallemäe Koolis kasutas kooli eelarvest tasustatavat transporti rohkem õpilasi kui eelmisel aastal. Aastal 2014 suurenesid sõidusoodustused peamiselt seetõttu, et vastavad kulud Porkuni Koolis suurenesid. Selle põhjuseks oli, et õpilasi transporditi kooli ka kaugemalt kui varasemal aastal.

Vaadeldaval perioodil tööjõukulud koolides suurenesid. Aastal 2013 olid tööjõukulud kokku 6,30% suuremad kui 2012. aastal ja aastal 2014. vastavalt 9,14% suuremad kui 2012. aastal. Lisas 15 on esitatud kuue kooli tööjõukulud kokku. Uuritaval perioodil on töötajate arv koolides töö ümberkorraldamise tõttu vähenenud. Aastal 2014 oli kolmanda rühma koolides 19 töötajat vähem kui 2012. aastal. Ka õpilaste arv oli 2014. aastal väiksem kui 2012. aastal. Samas oli hooldusõppega koolides 2014. aastal 10 õpilast rohkem kui 2013. aastal. Võib öelda, et õpilaste arv koolides, kus toimub õpe ka hooldusõppe vormis, on vaadeldaval perioodil olnud suhteliselt stabiilne. See on tingitud sellest, et hooldusõpet pakkuvaid koole, mis ei asu maapiirkondades, on vähe ja õpilaste liikumine linnas asuvasse koolidesse seetõttu harva esinev.

Joonisel 15 on esitatud tööjõukulud kokku ja ühe töötaja ning õpilase kohta. Seega tööjõukulud töötaja kohta on vaadeldaval perioodil tingituna kooli töötajate üldisest palgataseme tõusust suurenenud. Tööjõukulud õpilase kohta olid 2013. ja 2014. aastal samal tasemel, kuna õpilaste arv suurenes.

Joonis 15. Hooldusõppega koolide tööjõukulud (eurodes) aastatel 2012-2014. *Allikas:* Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

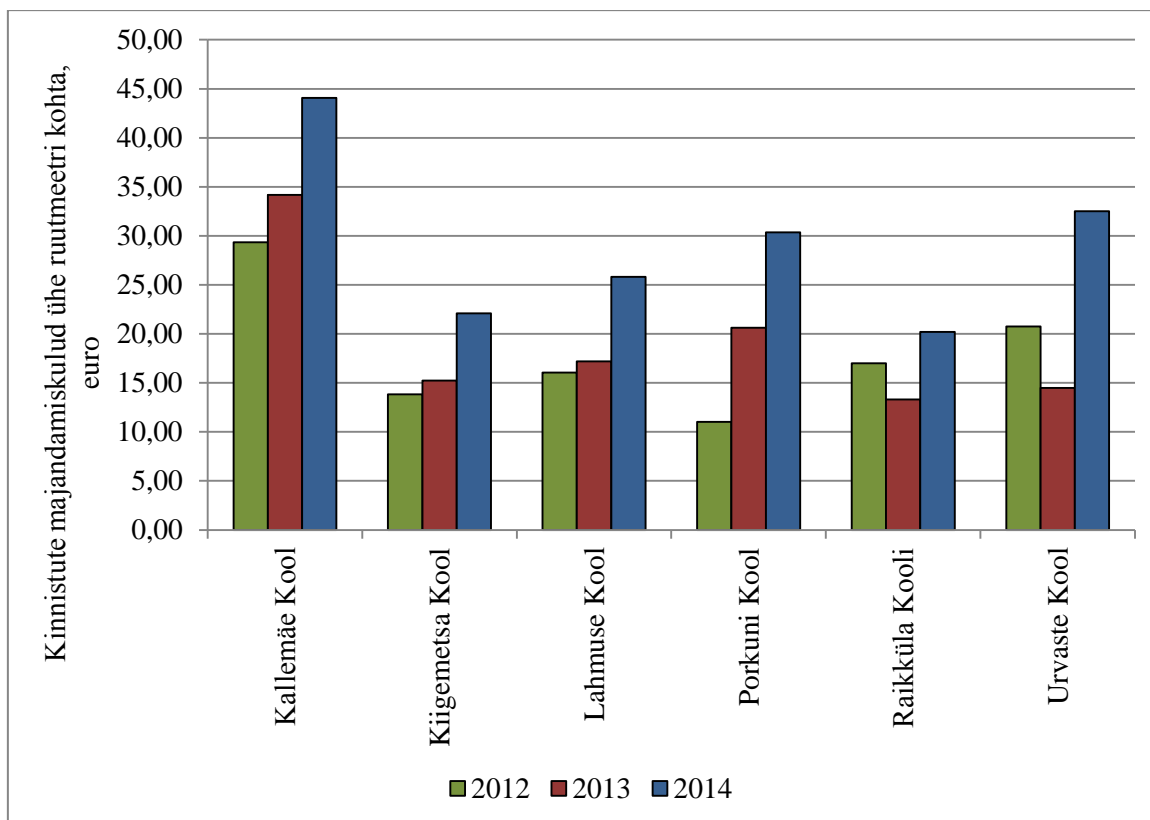
Kolmanda rühma koolide majanduskulud olid 2013. aastal väiksemad kui 2012. aastal. Aastal 2014 olid majanduskulud suuremad kui 2012. ja 2013 aastal. Tabelis 9 on toodud kuue kooli majanduskulud vaadeldaval perioodil kokku. Aastal 2013 oli majanduskulud 22,03% väiksemad kui 2012. aastal ja 2014. aastal oli kulud vastavalt 22,06% suuremad kui 2012. aastal.

Tabel 9. Hooldusõppega koolide majanduskulud aastatel 2012-2014. Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kululiik	Aasta		
	2012	2013	2014
Administreerimiskulud	32 561	40 965	35 944
Lähetuskulud	9 359	12 393	3 242
Koolituskulud	31 710	19 861	31 435
Kinnistute majandamiskulud	451 793	518 713	779 455
Rajatiste majandamiskulud	1 104	3 962	1 955
Sõidukite ülalpidamiskulud	53 836	56 562	55 747
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	38 796	47 980	104 580
Inventari majandamiskulu	236 788	86 062	169 331
Töömashinate ja -seadmete majanduskulu	18 463	6 726	2 569
Toiduained ja toitlustus	214 226	239 101	220 502
Meditsiini- ja hügieenikulud	4 325	5 936	7 661
Õppevahendi ja koolitus	40 367	37 770	104 092
Kultuur ja vaba-aeg	22 807	17 757	44 124
Eri- ja vormiriietus	454	440	366
Muu erivarustus	128	211	68
Mitmesugused majanduskulud	784	865	1 006
Maksu-, riigilõivu-, trahvikulud	651 596	315 314	646 148
Muud tegevuskulud	14	0	0
Liikmemaksud	0	0	0
Kokku	1 809 109	1 410 618	2 208 224

Kõige suuremaks kuluks majanduskulude rühmas on olnud kinnistute majandamiskulud. Aastal 2013 olid kinnistute majandamiskulud 14,81% suuremad kui 2012. aastal ja 2014. aastal vastavalt 72,52% suuremad kui 2012. aastal.

Kõikide kolmanda rühma koolide kinnistuid haldab 2014. aasta seisuga Riigi Kinnisvara AS. Kallemäe Kooli kinnistute haldajaks on olnud Riigi Kinnisvara AS kogu vaadeldaval perioodil. Porkuni Kooli kinnistuid hakkas Riigi Kinnisvara AS haldama 2013. aastal ja Kiigemetsa, Lahmuse, Raikküla ning Urvaste koolide kinnistuid 2014. aastal. Kuni 2014. aastani tasuti kommunaalkulude eest tegelike tarbimismahtude alusel. Erandiks on siin Porkuni Kool – tegelike tarbimiste alusel tasuti kommunaalteenuste eest 2012. aasta lõpuni. Riigi Kinnisvara AS esitab kommunaalteenuste eest arvestuslikud arved. Joonisel 16 ja lisas 16 on esitatud koolide kinnistute kulud kooli suletud netopinna ruutmeetri kohta aastatel 2012-2014.

Joonis 16. Hooldusõppega koolide majanduskulud (euro) ühe ruutmeetri kohta kinnistute majandamiseks aastatel 2012-2014. *Allikas:* Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kõige suuremad kinnistute majandamise kulud on olnud Kallemäe Koolis, kuna see kool tegutseb osaliselt Riigi Kinnisvara AS-ile kuulvas hoones ja maksab kommunaal- ja haldusteenustele lisaks üüri. Aastal 2013 olid koolide, mille hooneid ei hallanud Riigi Kinnisvara AS, kinnistute majandamise kulud väiksemad või veidi suuremad kui 2012. aastal. See oli tingitud sellest, et aastal 2013 oli tegemist suhteliselt sooja talvega ja kütte- ja soojusenergia kulud olid väiksemad või samad kui 2012. aastal. Nagu näha jooniselt 16, on kinnistute haldamise kulud peale seda, kui koolide kinnistuid on hakanud haldama Riigi Kinnisvara AS, oluliselt tõusnud. Lisas 17 on toodud kinnistute täpsemad haldamiskulud kolmanda rühma koolides kokku.

Kõige suurem muutus kinnistute majandamiskuludes on toimunud korrashoiuteenuste kuludes. Aastal 2014 olid kolmanda rühma koolide korrashoiuteenuste kulud 14,51 korda suuremad kui 2012. aastal. Lisaks maksid Kallemäe ja Porkuni koolid kokku ettemaksuna

tulevaste perioodide remondikulude katteks 2013. aastal 99 863 eurot ja 2014. aastal kõik kolmanda rühma koolid kokku 196 939 eurot.

Õppevahendite ja õpilaste koolitamise kulud on 2014. aastal oluliselt suurenenud. Aastal 2012. olid vastavad kulud õpilase kohta 100 eurot, 2013. aastal 98 eurot ja 2014. aastal 264 eurot. Seega 2012. ja 2013. aastal olid õppevahendite ja õpilaste koolitamise kulud õpilase kohta samal tasemel, kuid 2014. aastal suurenesid kulud oluliselt. Kõige rohkem suurenes muude õppevahendite ehk õppevahendite, mis ei ole õpikud ega tööraamatud ja –vihikud, kulu. Muude õppevahendite kulu oli 2014. aastal kolmanda rühma koolides kokku 61 766 eurot suurem kui 2013. aastal. Oluliselt on suurenenud kulud tööõpetuse, kunstiopetuse ja kehalise kasvatuse tundideks vajalike õppevahendite soetamiseks. Muuhulgas soetati näiteks Kallemäe Kooli keraamikaahi 1 386 euro väärtuses, Kiigemetsa Kooli suusakomplektid 1 044 euro väärtuses, Lahmuse Kooli kõrgshüppepostid 1 068 euro väärtuses, Raikküla Kooli lintlihvpink, tikksaag, ülafrees 3 802 euro, erinevaid treeningvahendeid õue 4 425 euro väärtuses, Urvaste Kooli tikksaed 1 167 euro, õmblusmasinad 1 395 euro, sõudeergomeetrid ja muud spordivahendid 10 388 euro väärtuses.

Töötajate lähetuskulud olid 2012. ja 2013. aastal oluliselt suuremad kui 2014. aastal. Aastal 2012 ja 2013 aastal olid töötajate lähetuskulud suuremad, kuna Porkuni Kooli töötajad käisid mitmel korral välisriikides, näiteks Poolas, Belgias, Rootsis, et saada kogemusi ning tutvuda erivajadustega õpilastele hariduse andmisega mujal maailmas.

Aastal 2014 on oluliselt suurenenud inventarimajandamiskulud. Need olid 2014. aastal 83 269 euro võrra suuremad kui 2013. aastal. Kõikides koolides soetati inventari suuremas mahus kui eelmistel aastatel. Kõige rohkem soetati uut inventari Urvaste Koolis peale kooli renoveerimist. Muuhulgas ostsid koolid varasemast suhteliselt rohkem mööblit, nagu diivanid, lauad,apid, hooldusvoodid. Lisaks soetasid pea kõik koolid projekteid ja uuendasid kõõgi inventari.

Aastal 2014 suurenesid oluliselt info- ja kommunikatsioonikulud. Info- ja kommunikatsioonikulud oli 2014. aastal 56 600 eurot suuremad kui 2013. aastal. Peamiselt suurenesid vastavad kulud Urvaste Koolis, kuid ka ülejäänud koolides olid need varasemate aastatega võrreldes suuremad. Muuhulgas soetas Kallemäe Kool näiteks 2014. aastal 3 998 euro väärtuses tahvelarvuteid, Kiigemetsa Kool 10 216 euro väärtuses uusi

arvuteid, Urvaste Kool 22 766 euro väärtuses arvuteid ja 5220 euro väärtuses tahvelarvutid.

Seega võib öelda, et 2014 aastal leiti koolides, kus toimub õpe ka hooldusõppe vormis, õppe- ja infotehnoloogiavahendite ning inventari kaasajastamiseks ja mitmekesistamiseks võimalusi.

Aastal 2014 suurenesid ka õpilaste kultuuri ja vabaaja kulud. Need oli 2014. aastal 21 317 eurot suuremad kui 2012. aastal ja vastavalt 26 367 eurot suuremad kui 2013. aastal. Kõige rohkem suurenesid õpilaste kultuuri ja vabaajakulud Lahmuse ja Porkuni koolides, kus korraldati õpilastele suvelaagreid.

Maksu, riigilõivu- ja trahvikulud on muutunud vaadeldaval perioodil vastavalt käibemaksuga maksustatavate kulude muutusele.

Põhivarade soetus on olnud vaadeldavatel aastatel erinev, kuna sisaldab peamiselt kolme kooli hoonete renoveerimisega seotud kulusid. Aastal 2012 renoveeriti Lahmuse Kooli ja Raikküla Kooli hooneid. Vastavalt oli siis Lahmuse Kooli põhivara soetus 1 166 703 eurot ja Raikküla Kooli põhivara soetus 940 504 eurot. Lisaks sellele ehitati 2014. aastal Porkuni Kooli juurde 23 086 euro väärtuses kasvuhuone ja Kiigemetsa Kooli paigaldati 1 044 euro väärtuses tuletõkkeuksed. Aastal 2013 renoveeriti Urvaste Kooli hooneid 115 742 euro väärtuses, paigaldati Kallemäe Kooli basseini ratastoolitõstuk 9 309 euro väärtuses, osteti Kiigemetsa Kooli server 3 840 väärtuses ja kombiahi 4 866 euro väärtuses, jätkati Lahmuse Kooli hoonete restaureerimist 46 500 euro väärtuses ja renoveeriti Raikküla kooli klassiruumi 3 017 euro väärtuses. Aastal 2014 soetati Porkuni kooli teraapiasüsteem 6 720 euro väärtuses, jätkati Urvaste Kooli hoone renoveerimist 1 444 855 euro väärtuses ning tehti nõrkvoolutöid Raikküla Koolis 3 516 euro väärtuses.

Käesolevas alapeatükis kirjeldatud kulusid on kaetud lisaks riigieelarvest eraldatud koolide rahastusele ka toetustest ja majandustegevusega teenitud tuludest. Kokku said kolmanda rühma koolid 2012. aastal toetusi 2 225 302 eurot, 2013. aastal 1 405 534 eurot ja 2014. aastal vastavalt 1 533 096 eurot. Lisas 18 on esitatud, millistelt asutustelt ja organisatsioonidelt vaadeldaval perioodil koolid toetusi said.

Saadud toetuste eest renoveeriti vaadeldaval perioodil kolme kooli hooneid ja uuendati koolide inventari. Lisaks käisid saadud toetuste eest koolide töötajad kogemusi

omandamas Rootsis, Poolas, Läti ja mujal riikides. Muuhulgas korraldati veel õpilastele õppekäike, kutsuti teatritruppe koolidesse esinema, korraldati ujumiskursusi, õpilastele vabaajaüritusi ja laagreid. Näiteks Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametilt saadud koolipiima toetuse eest kaeti õpilaste toitlustuskulusid. Kolmanda rühma koolid on saanud toetusi ka eraisikutelt ja seda peamiselt erinevate ürituste korraldamiseks. Tabelis 10 on esitatud, milliste kululiikide katteks täpsemalt saadud toetusi on kasutatud ja kui suure osakaalu moodustavad vastavad kulud kululiigi kogumahust. Osakaalud on kululiikide lõikes leitud vastavalt tabelis 8 ja tabelis 9 esitatud kulude kogumahule.

Tabel 10. Hooldusõppega koolide kulud toetustest ja nende osakaal kululiigi kogukulust aastatel 2012-2014. Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kululiik	Aasta					
	2012		2013		2014	
	summa	protsent kululiigi kogukulust	summa	protsent kululiigi kogukulust	summa	protsent kululiigi kogukulust
Tööjõukulud	14 333	0,45	11 025	0,33	10 334	0,30
Administreerimis- kulud	530	1,63	141	0,34	764	2,13
Lähetuskulud	5 007	53,50	7 683	61,99	300	9,25
Koolituskulud	400	1,26	2 135	10,75	400	1,27
Kinnistute majandamiskulud	0	0,00	0	0,00	29 088	3,73
Sõidukite ülalpidamiskulud	50	0,09	0	0,00	0	0,00
Info- ja kommunikatsiooni- tehnoloogia kulud	0	0,00	346	0,72	40 707	38,92
Inventari majandamiskulu	142 209	60,06	221	0,26	56 491	54,02
Töömashinate ja - seadmete majanduskulu	700	3,79	0	0,00	0	0,00
Toiduained ja toitlustus	2 872	1,34	1 368	0,57	1 324	0,60
Meditsiini- ja hügieenikulud	0	0,00	14	0,23	0	0,00
Õppevahendi ja koolitus	2 716	6,73	3 167	8,39	28 038	26,94
Kultuur ja vabaeg	1 493	6,55	1 697	9,56	3 496	7,92
Põhivara soetus	2 052 866	96,32	108 395	59,14	1 444 855	99,30

Koolide kuludest kokku kaeti 2012. aastal toetustes 31,12%, 2013. aastal 2,71% ja 2014. aastal vastavalt 22,57%. Aastal 2012 ja 2014 oli toetustest kaetud kulude osakaal kogukuludest suur, kuna nendel aastatel renoveeriti kolme kooli hooneid. Samuti kasutati toetusi renoveeritud koolihoonete inventari, õppevahendite kaasajastamiseks. Sellest tulenevalt on toetustest kaetud põhivara soetuse osakaal põhivara soetuse kogumahust 2012. aastal olnud 96,32%, 2013. aastal 59,14% ja 2014. aastal 99,30%; inventari majandamiskulude toetusest kaetud kulude osakaal 2012. aastal 60,06% ja 2014. aastal 54,02%. Ka kinnistute majandamiskulud ja õppevahendite kulud, mis kaeti 2014. aastal toetustest, on seotud peamiselt Urvaste Kooli renoveerimisega. Lisaks on teistesse koolidesse ostetud erinevaid õppevahendeid ning korraldatud muuseumide külastusi ja õppeekskursioone.

Aastal 2014 kaeti 38,92% info- ja kommunikatsioonitehnoloogiavahendite kulust toetustest. Peamiselt sisaldab see Urvaste Kooli arvutite kaasajastamist toetuste arvelt. Lähetuskuludest kaeti toetustest 2012. aastal 53,50% ja 2013. aastal 61,99%. Nendel aastatel käisid mitmete koolide töötajad kogemuste vahetamiseks erinevates riikides konverentsidel ja kokkusaamistel. Aastal 2014 vähenesid oluliselt lähetuste kulud ja vähenes toetustega kaetud kuludes osakaal. Seega on koolidel võimalik saata oma töötajaid välislähetusse peamiselt toetustest saadavatest rahadest. Riigieelarvest eraldatavad rahad seda osa ei kata.

Tööjõukulud kaeti vaadeldaval perioodil toetustes peamiselt ajutistel ametikohtadel olevate töötajate osas, kelle töö oli seotud vastava projektiga, mille jaoks raha oli taotletud.

Kultuuri ja õpilaste vabaaja kulud, mis on kaetud toetustest, on kogu vaadeldaval perioodil hõlmanud kõikide kolmanda rühma koolide poolt korraldatavaid üritusi, näiteks teatrikülastused, erinevad väljasõidud, tantsutunnid ja õpilastevahelised konkursid.

Lisaks toetustele ja riigipoolselt eraldatud eelarvele kasutavad kolmanda rühma koolid kulude katmiseks majandustegevusega teenitud omatulu. Aastal 2012 teenisid kolmanda rühma koolid vastavat tulu 141 092 eurot, 2013. aastal 190 492 eurot ja 2014. aastal 218 848 eurot. Koolid on vaadeldaval perioodil tulu teeninud peamiselt toitlustusteenuse ja rehabilitatsiooniteenuse osutamiseks. Samuti on antud tulu saamiseks kasutada spordisaale, klassiruumi, koolide ujulaid ja saunu, osutatud transporditeenust ja majutusteenust, korraldatud koolitusi, suvepäevi ja laagreid. Kolmanda rühma koolide eripäraks on see, et

koolid osutavad suviti lapsehoiuteenust. Nimelt on kooli õpilastel võimalik osa suvest koolis. Sellisel juhul õppetööd ei toimu ja õpilaste vanemad maksavad koolile lapsehoiuteenuse eest. Koolide poolt majandustegevusega teenitud tulu maht on vaadeldaval perioodil suurenenud peamiselt seetõttu, et koolid on tõstnud toitlustusteenuste hinda. Samuti on hakatud aasta-aastalt rohkem osutama rehabilitatsiooniteenust. Omatulust kaeti 2012. aastal 1,22% koolide kõikidest kuludest, 2013. aastal 2,71% ja 2014. aastal vastavalt 1,76%. Tabelis 11 on esitatud, milliste kululiikide katteks täpsemalt on omatulu kasutatud ja kui suure osakaalu moodustavad vastavad kulud kululiigi kogumahust. Osakaalud on kululiikide lõikes leitud vastavalt tabelis 8 ja tabelis 9 esitatud kulude kogumahule.

Tabel 11. Hooldusõppega koolide kulud omatulust ja nende osakaal kululiigi kogukulust aastatel 2012-2014. Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Kululiik	Aasta					
	2012		2013		2014	
	summa	protsent kululiigi kogukulust	summa	protsent kululiigi kogukulust	summa	protsent kululiigi kogukulust
Tööjõukulud	37 361	1,18	68 670	2,04	62 710	1,82
Administreerimiskulud	1 508	4,63	1 991	4,86	3 863	10,75
Lähetuskulud	1 634	17,46	143	1,15	47	1,44
Koolituskulud	637	2,01	1 980	9,97	5 150	16,38
Kinnistute majandamiskulud	7 219	1,60	9 948	1,92	1 855	0,24
Sõidukite ülalpidamiskulud	135	0,25	2 301	4,07	410	0,73
Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kulud	439	1,13	84	0,18	26	0,02
Inventari majandamiskulu	5 894	2,49	6 196	7,20	4 649	2,75
Toiduained ja toitlustus	23 534	9,94	35 403	14,81	18 635	8,45
Meditstiini- ja hügieenikulud	51	1,19	77	1,29	226	2,95
Õppevahendi ja koolitus	3 205	7,94	2 699	7,15	4 019	3,86
Kultuur ja vabaaeg	5 863	25,71	4 608	12,20	24 781	23,81
Eri- ja vormiriietus	0	0,00	0	0,00	14	3,94
Mitmesugused majanduskulud	0	0,00	7	0,86	330	32,77
Põhivara soetus	0	0,00	2 922	1,59	0	0,00

Vaadeldaval perioodil on omatulust kaetud ajutiste töötajate tööjõukulud ja töötajatele makstud lisatasusid. Aastal 2014 kaeti 10,75% administreerimiskuludest omatulust. Peamiselt kasutati vaadeldaval perioodil omatulu vastuvõtukulude katteks. Personali koolituskuludest kaeti 2014. aastal 16,38% omatulust. Kallemäe Koolis korraldati siis kaks koolitust – tugispetsialistide koolitus ja meeskonna koolitus, mille eest tasuti majandustegevusega teenitud omatulu arvelt koguväärtuses 3 765 eurot.

Aastal 2013 kasutasid Kallemäe ja Kiigemetsa koolid omatulu ka põhivara seotuseks. Kallemäe Kool tasus omatulust basseini ratastoolitõstuki eest. Kusjuures enamuse tõstuki hinnast kaeti saadud toetusega ja kooli omaosalus kaeti omatulust. Kiigemetsa Kool tasus sarnaselt soetatud kombiahju eest – ahju soetamise kulud kaeti nii toetuse kui omatulu arvelt.

Kuna oluline osa omatulust tuleneb koolide poolt osutatavast toitlustusteenusest kooli personalile, siis suunatakse osa vastavast tulust toiduainete ja toitlustuskulude katteks. Seetõttu on kaetud 2012. aastal 9,94%, 2013. aastal 14,81% ja 2014. aastal 8,45% vastavatest kuludest omatulust.

Õppevahendite ja õpilaste koolituse kuludest on kaetud omatuludest kolmanda rühma koolides peamiselt erinevaid õppereise. Näiteks on Urvaste kooli õpilased käinud 2012. aastal Soomes ja 2013. aastal mitmepäevasel ekskursioonil Saaremaal.

Suhteliselt suur osa õpilaste kultuuri ja vabaaja kulust on samuti kaetud omatulust. Aastal 2012 kaeti omatulust 25,71% kolmanda rühma vastavatest kuludest omatulust, 2013. aastal 12,20% ja 2014. aastal vastavalt 23,81%. Enamjaolt on olnud tegemist teatrietenduste, erinevate ürituste ja väljasõitude kuludega.

Seega on nii toetustel kui omatulul kolmanda rühma koolide kulude katmisel oluline osa. Näiteks põhivara soetusest tasuti vaadeldaval perioodil toetustest ja omatulust 2012. aastal 96,32%, 2013. aastal 60,73% ja 2014. aastal vastavalt 99,30%. Lähetuskuludest kaeti toetustest ja omatulust kokku 2012. aastal 70,96%, 2013. aastal 63,14% ja 2014. aastal vastavalt 10,69%. Koolituskulust 2013. aastal kaeti toetustest ja omatulust oluline osa – 20,72% koolituse kuludest. Ka info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ning inventari majandamiskuludest kaeti oluline osa omatulust ja toetustest. Seejuures kaeti aastal 2012 inventari majandamiskuludest toetustest ja omatulust 62,55%, 2014. aastal vastavalt

56,77%. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kuludest kaeti 2014. aastal 38,94% toetustest ja omatulust.

Kogu vaadeldaval perioodil on kaetud omatulu ja toetustega suhteliselt suur osakaal õppevahendite ja õpilaste koolituse ning kultuuri ja vabaaja kuludest. Seejuures oli vastavalt toetustest ja omatulust kaetud kulude osakaal kululiigi kogukulust 2014. aastal õppevahendite ja õpilaste koolitamise kulust 30,80% ja kultuuri ja vabaaja kulust 32,26% aastal 2012.

3.2.5 Hariduslike erivajadustega õpilastega riigikoolide kolme rühma analüüsi kokkuvõte ja ettepanekud

Käesolevas peatükis on uuritud kolme rühma, maapiirkondades asuvate erivajadustega lastele suunatud, koolide kulude ja eelarvete dünaamikat aastatel 2012-2014. Töö autor jaotas koolid järgnevalt: 1) käitumisprobleemidega lastele mõeldud koolid, 2) lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolid ja 3) koolid, kus õppetöö toimub lihtsustatud, toimetuleku ja hooldusõppe vormis. Kolme rühma koolide kulude ja eelarvete analüüsi tulemusena saab öelda, et vastavate koolide kuludes ja eelarvetes on nii sarnasusi kui ka suuri erinevusi.

Kõikide koolide rühmade riigipoolsed eelarved ja tegelikud kulud kokku olid vaadeldaval perioodil kõige madalamad 2013. aastal. Esimese ja teise rühma koolide puhul oli selle põhjuseks tööjõukulude summaarne vähenemine, kuna töötajate arv vähenes sellel aastal mõlemas grupis. Esimese rühma koolides vähenes töötajate arv töö ümberkorraldamise tõttu ja teises õpilaste vähenemise tõttu. Kolmandas koolide rühmas, kus õpe toimub ka hooldusõppe vormis, oli vähenemise põhjuseks see, et 2013. aastal toimus koolihoonete renoveerimine väiksemas mahus kui 2012. ja 2014. aastal.

Üldjuhul on koolide kululiikide eelarved suuremad kui tegelikud kulud. Õppetoetuste puhul arvestatakse eelarve koostamisel sellega, et kõik kooli õpilased kasutavad kooli ja kodu vahel liikumiseks kooli poolt tasustatavat transporti. Tavaliselt aga see nii ei ole ja osa õpilasi sõidutavad kooli pereliikmed isikliku autoga. Tööjõukulude eelarved on tegelikest kuludest suuremad juhul, kui koolidel ei ole näiteks õnnestunud täita planeeritult

kõiki koolis olevaid ametikohti. Samuti vähendavad tegelikke tööjõukulusid võrreldes eelarvetega töötajate haigestumised. Majanduskulude eelarved on tegelikest kuludest suuremad, kui näiteks koolide kommunaalkulud jäävad soojast talvest tingituna tavapärasest madalamaks. Põhivara soetuse korral võivad jääda planeeritud eelarve summad kasutamata ja eelarved viiakse üle järgmisesse aastasse või kasutatakse eraldatud ressursse väiksemas mahus kui planeeritud. Heaks näiteks on siin Kaelase Kool, kus kooli tuleohutusnõuetele vastavaks viimine, milleks oli riigipoolses eelarves rahastus ette nähtud, jäi poolikuks, kuna tööd ei olnud vastavuses muinsuskaitse nõuetega.

Kui tegelikud kulud on olnud suuremad kui riigipoolne eelarve, siis on kulusid kaetud saadud toetuste või omatuluga. Eriti oluliselt esines seda kolmanda rühma koolide puhul, kus kogu vaadeldaval perioodil olid nii majanduskulud kui põhivara soetus suuremad kui riigipoolne eelarve. Selle põhjuseks on suures mahus toetuste kasutamine koolihoonete renoveerimiseks, inventari ja õppevahendite uuendamiseks.

Kõige suuremad olid tegelikud kulud kogu vaadeldaval perioodil ühe õpilase kohta esimese rühma ehk käitumisprobleemidega õpilastega koolides. Seda eelkõige seetõttu, et tööjõukulud ja õppevahendite kulud olid esimese rühma koolides õpilase kohta suuremad kui teise ja kolmanda rühma koolides. Tööjõukulud olid käitumisprobleemidega õpilastega koolides ühe õpilase kohta kõige kõrgemad, kuna töötajaid ühe õpilase kohta oli selles koolide grupis kõige rohkem. Esimese rühma koolid olid ainukesed koolid, kus tööjõukulud ühe õpilase kohta olid suuremad kui ühe töötaja kohta. Kuna tegemist on koolidega, kus õpivad käitumisprobleemidega, õpiraskustega, tundeelu- ja käitumishäiretega lapsed, kes on saadetud nendesse koolidesse alaealiste komisjoni taotlusel kohtuotsusega või psühhiaatri diagnoosi alusel nõustamiskomisjoni otsusega, siis on vaja koolidesse ühe õpilase kohta rohkem personali kui teistesse koolidesse.

Õppevahendite kulu õpilase kohta oli käitumisprobleemidega õpilastega koolides suurem, kuna käitumisprobleemidega õpilastega koolides toimub õpe lisaks lihtsustatud õppele ka riikliku õppekava kohaselt. See tähendab, et koolid vajavad õppetöö läbiviimiseks suuremas mahus õpikuid, tööraamatuid ja -vihikuid kui koolid, kus riikliku õppekava kohast õpet ei toimu. Õpikute, tööraamatute ja -vihikute hinnad on vaadeldaval perioodil tõusnud. Toimetuleku ja hooldusõppe korral on suur rõhk õppetöös tööõpetusel, kunstiõpetusel ja kehalisel kasvatusel. Neid aineid saab viia läbi suhteliselt madalamate kuludega kui aineid, kus tuleb vastavalt õppekavale soetada igale õpilase õpikud,

tööraamatud ja –vihikud. Aastal 2014. suurenesid oluliselt lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolides ning koolides, kus õpe toimub ka hooldusõppe vormis, õppevahendite ja õpilaste koolitamise kulud ühe õpilase kohta. See tähendab, et oluliselt rohkem vahendeid suunati just tööõpetuse, kunstiõpetuse ja kehalise kasvatuse õppevahendite soetamiseks. Need kolm ainet on eriti olulised hariduslike erivajadustega õpilaste vaimsel ja füüsilisel arendamisel, kuna võimaldavad süvendada ja arendada õpilastes töötegemise oskusi ja harjumusi ning parandada nende füüsilist arengut.

Tööjõukulud töötaja kohta olid kõikides koolides vaadeldava perioodi lõpus 2014. aastal suuremad kui 2012. aastal. Teise ja kolmanda rühma koolides tõusid tööjõukulud igaaastaselt ühe töötaja kohta eelkõige õpetajate üldise palgataseme tõusu tõttu. Aastal 2013. vähenesid tööjõukulud ühe töötaja kohta esimese rühma koolides, kuna töötajaid oli vähem kui 2012. aastal, seda eelkõige juhi kohtadel töötanud inimeste arvelt, töö sisemise ümberkorraldamise tõttu Vastseliina Internaatkoolis. Aastal 2014 oli aga töötajate arv 2012. aasta tasemel, kuna Kaagvere Erikooli võeti töötajaid juurde. Tööjõukulud töötaja kohta suurenesid õpetajate üldisest palgataseme tõusust tingituna. Kogu vaadeldaval perioodil olid käitumishäiretega õpilastega koolide tööjõukulud töötaja kohta kõige suuremad ning koolide, kus õpivad sügava puudega õpilased, tööjõukulud vastavalt kõige madalamad. Selle põhjuseks on see, et kui koolis on õpilasi, kes on hooldusõppel, siis peab kooli personali seas olema rohkem hooldus- ja abitöötajaid, kelle palgatase on üldjuhul madalam kui teistel otseselt õpilastega tegelevatel kooli töötajatel.

Aastaks 2014 oli võrreldes eelmiste aastatega suurenenud kõikides koolides kinnistute majandamiskulud. Oluliselt on kinnistute majandamiskulud suurenenud peale seda, kui koolide kinnistute haldamisega hakkas tegelema Riigi Kinnisvara AS. Riigi Kinnisvara AS esitab kõikidele koolidele alates 2014. aastast kommunaalteenuste eest arvestuslikke arveid. See tähendab, et nende teenuste eest ei tasu koolid vastavalt tegelikele tarbimistele, vaid prognoosi alustel esitatud arvete alusel, mis on igakuiselt samad. Lisaks kommunaalteenustele tasuvad koolid Riigi Kinnisvara AS-le kinnistute korrashoiu, valveteenuse ja muude kinnistute haldamisega seotud kulude eest. Kõige olulisemal määral on seoses Riigi Kinnisvara AS-i poolt korraldatud koolide kinnistute haldamisega suurenenud korrashoiuteenuste kulud. Esimese rühma kinnistute korrashoiuteenuste kulud olid 2014. aastal 22 korda suuremad kui 2012. aastal, teise rühma kinnistute omad vastavalt 5,7 korda ja kolmanda rühma omad 14,51 korda. Lisaks maksavad kõikide

rühmade koolid Riigi Kinnisvara AS-le ettemakseid tulevaste perioodide remondikulude katteks. Käitumisprobleemidega õpilastega koolid maksid 2014. aastal vastavat ettemaksu 27 660 eurot, lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolid 150 293 eurot ja koolid, kus toimub õpe ka hooldusõppe vormis, 2013. aastal 99 863 eurot ning 2014. aastal 196 939 eurot.

Autori arvamus on, et Haridus- ja Teadusministeerium peaks üle vaatama praegu kehtiva koolide kinnistute haldamise süsteemi ja lepingud Riigi Kinnisvara AS-ga. Praeguse süsteemi, kus koolide kinnistute haldamisega tegeleb Riigi Kinnisvara AS, rakendumisel on märkimisväärselt suurenenud koolide kinnituste majandamise kulud. Kommunaalteenuste eest peaksid koolid tasuma vastavalt tegelikele tarbimistele. Kui jätkub prognoosarvete alusel maksmine, siis tuleks aasta lõpu seisuga üle vaadata, millised on olnud tegelikud kulud ning teha vajadusel vastavad tasaarveldused. Seni vastavaid tasaarveldusi tehtud ei ole. Sõlmitud halduslepingute eesmärgiks on kinnistu omaniku töökorralduse lihtsustamine läbi selle, et langeb ära teatud osa probleemidest, millega kinnistu omanik ise tegelema peaks, kuna nendega tegeleb hooneid haldav ettevõtte. Kuna aga kinnistute majandamise kulud on niivõrd olulisel määral suurenenud peale seda, kui kinnistute haldamine läks üle Riigi Kinnisvara AS-ile, siis tuleks selgitada, kas selline kinnistute haldamise süsteem on otstarbekas. Samuti tuleks üle vaadata tulevaste remondikulude katteks tasutavad summad.

Koolid kasutasid lisaks riigi poolt eraldatud eelarvele kulude katmiseks toetusi ja omatulu. Kogukuludest ei ole vastavalt tehtud kulud üldjuhul suured, kuid osa kululiikide lõikes on siiski tegemist olulise osaga kuludest. Toetusi saadi väga erinevatelt asutustelt ja organisatsioonidelt. Vaadeldavatest koolide rühmadest kasutasid toetusi kõige rohkem kulude katmiseks kolmanda rühma koolid, kus õppisid lisaks teistele õpilastele sügava ja raske puudega õpilased. Kõige vähem kasutasid toetusi esimese rühma koolid, kus õpivad käitumisprobleemidega lapsed. Seega võib järeldada, et sügavamate hariduslike erivajadustega õpilastega koolid vajavad lisaks riigieelarvelisele rahastusele rohkem täiendavaid ressursse, et pakkuda oma õpilastele ja töötajatele paremaid vahendeid ja tingimusi.

Kõige suurem osa toetustest kasutati vaadeldaval perioodil kolmanda rühma kolme kooli hoonete renoveerimiseks ja inventari, õppevahendite ning infotehnoloogiliste vahendite uuendamiseks. Vaadeldaval perioodil renoveeriti Lahmuse, Raikküla ja Urvaste koolid. Oluline osa kõikide kolme rühma koolide kulude katmisel on toetustel õppevahendite ja

õpilaste koolitamise, õpilaste kultuuri ja vabaaja kulude katmisel. Samuti personali koolitamise ja lähetuskulude katmisel. Peamiselt on toetusi muuhulgas kasutatud õpilastele vajalike õppevahendite soetamiseks, õppeekskursioonide korraldamiseks, erinevate ürituste (nagu võistlused ja konkursid) korraldamiseks, teatrite ja muuseumide külastamiseks. Personaliga seotud kuludest on toetusi kasutatud eelkõige välislähetuste kulude katteks ning erinevatest koolitustest osavõtmiskulude katteks. Seega on toetustel oluline osa õpilaste õppetöö ja vabaaja mitmekesistamisel. Samuti saavad koolide töötajad tänu toetustele omandada erinevaid kogemusi ja teadmisi läbi koolituste ja lähetuste. See kõik on väga vajalik nii kooli õpilaste kui töötajate arengu ja rahulolu seisukohast. Autori arvates tuleks Haridus- ja Teadusministeeriumil üle vaadata, kas oleks võimalik suurendada riigieelarvest tulenevat rahastamist nii, et kõiki neid koolide jaoks olulisi kulusid oleks võimalik katta otse eelarvest, mitte toetustest. Toetuste taotlemine on tihtilugu keeruline ja aeganõudev protseduur. Koolidel peaks olema tagatud tegutsemise kogu vajalikus mahus riigipoolsest rahastusest.

Samuti kasutavad koolid kulude katteks oma majandustegevusega teenitud tulu. Peamiselt teenivad koolid omatulu toitlustusteenuse pakkumisest kooli töötajatele. Lisaks teenitakse omatulu muuhulgas transporditeenuse pakkumisest, majutusteenuse pakkumisest, ruumide kasutada andmisest, koolituste ja suviste laagrite korraldamisest, suvisest lapsehoiuteenuse pakkumisest ja rehabilitatsiooniteenuse pakkumisest. Kuna peamiselt teenitakse omatulu toitlustusteenuse pakkumisest, siis suunatakse suur osa sellest tulust toiduainete ja õpilaste toitlustamise kulude katteks. Koolid kasutavad omatulu ka kooli personali motiveerimiseks. Nimelt kasutatakse omatulu erisoodustuste, ühekordsete lisatasude ja preemiate ning nendega seotud maksude katteks. Sarnaselt toetustele kasutatakse omatulu olulisel määral õppevahendite ja õpilaste koolituse, kultuuri ja vabaaja kulude katmiseks ning töötajate koolitamise kulude katteks. Majandustegevusega teenitud tulust tulenevad vahendid, mille kasutamisel on koolidel kõige rohkem vabadust ootamatute kulude katmiseks. Riigieelarvest eraldatud rahastust võib kasutada vaid eelarve kirje siseselt ehk näiteks ei tohi kasutada tööjõukulude katteks eraldatud raha põhivara soetuseks. Toetustena saadavad rahad on taotletud enamjaolt konkreetsete vahendite või tegevuste katteks. Seetõttu on omatulu muuhulgas kasutatud näiteks ajutiste töötajate tööjõukulude katteks ja põhivara renoveerimiseks. Seega on töö autori arvates oluline, et koolidel oleks jätkuvalt võimalik majandustegevusega tulu teenida, et kasutada seeläbi saadud vahendeid vajalike kulude katteks.

KOKKUVÕTE

Hariduslike erivajadustega õpilaste elukvaliteeti, sotsiaalseid oskusi ja iseseisvalt hakkamasaamist on võimalik parandada läbi õpilaste võimeid, arengut ja vajadusi arvestava hariduse. Üldjuhul vajavad hariduslike erivajadustega õpilased selleks tugimeetmeid või eriõpet. Üheks võimaluseks, tagamaks õpilastele vajalik õpikeskkond, on õppetöö läbiviimine spetsiaalsetes erivajadustega õpilastele suunatud koolides. Sellised koolid jagunevad Eestis rahastamise aspektist kolmeks: riigikoolid, munitsipaalkoolid ja erakoolid.

Käesolev töö käsitleb maapiirkonnas asuvaid riigikoole, kus omandavad põhiharidust erivajadustega õpilased. Antud töö eesmärgiks on uurida ja selgitada, millises osas on riik võtnud enda kanda nende koolide kulude katmise aastatel 2012-2014.

Riigikoolideks nimetakse koole, mida haldab Haridus- ja Teadusministeerium ning nende kulud kaetakse kooli toimimiseks vajalikus mahus riigieelarvest. Lisaks riigieelarves määratud summadele on koolidel võimalik taotleda toetusi vastavalt vajadustele erinevatelt organisatsioonidelt ja asutustelt ning kasutada õppekavavälisest majandustegevusest teenitud tulu.

Hariduslike erivajaduste põhjused võivad olla väga erinevad ja õpilase võimetest sõltub, kas ta õpib riikliku õppekava järgi või on lihtsustatud, toimetuleku- või hooldusõppel. Maapiirkondades asuvad hariduslike erivajadustega õpilastele suunatud koolid on võimalik jagada vastavalt õppevormile ja –suunitlusele kolme rühma: 1) koolid käitumisprobleemidega lastele, 2) koolid, kus õppetöö toimub lihtsustatud ja toimetulekuõppe vormis ja 3) koolid, kus õppetöö toimub lihtsustatud, toimetuleku ja hooldusõppe vormis. Käesolevas töös on analüüsitud hariduslike erivajadustega õpilastele suunatud maapiirkonnas asuvate riigikoolide kulusid vastavalt koolide jaotamisele kolme rühma.

Koolide eelarvete ja kulude dünaamika analüüsi käigus selgus, et koolide kolme rühma eelarvetes ja kuludes on töös käsitletaval perioodil olnud nii sarnasusi kui erinevusi.

Üheks olulisemaks sarnasuseks on, et kõikide koolide kinnistute majandamiskulud on märkimisväärselt suurenenud peale seda, kui koolide kinnistuid on hakanud haldama Riigi Kinnisvara AS. Peamiselt on kinnistute majandamiskulude suurenemise tinginud korrashoiuteenuste kulude oluline suurenemine.

Kõik koolide rühmad on kasutanud lisaks rahastusele riigieelarvest kulude katteks erinevaid toetusi ja õppekavavälise majandustegevusega teenitud tulu.

Kõige vähem kasutasid toetuseid esimese rühma koolid ehk koolid, kus õpivad käitumisprobleemidega õpilased. Kõige rohkem kasutasid toetusi kolmanda rühma koolid, kus õpivad ka hooldusõppel olevad ehk raske ja sügava puudega õpilased. Peamiselt on kolmanda rühma koolid kasutanud toetusi koolihoonete renoveerimiseks. Samuti inventari, info- ja kommunikatsioonitehnoloogia ja õppevahendite uuendamiseks. Oluline osa kuludest on kaetud toetustest selliste kululiikide puhul nagu töötajate lähetuste ja koolituste ning õpilaste koolitamise, kultuuri ja vabaaja kulud. Ka teise rühma koolidel oli toetustest kaetud kulude osakaal suhteliselt oluline selliste kululiikide lõikes nagu töötajate lähetus- ja koolituskulud, õppevahendid ja õpilaste koolitamine, kultuur ja õpilaste vaba-aeg.

Seega saab teha järelduse, et koolid, kus õpivad sügava ja raske puudega õpilased, vajavad enam toetusi katmaks kooli vajadusi kui koolid, kus õpivad kergemate hariduslike erivajadustega õpilased.

Koolid teenivad õppekavavälise majandustegevusega tulu. Sellisteks õppekavavälisteks tegevusteks on olnud näiteks osutatud toitlus-, transpordi- ja majutusteenused, ruumide kasutada andmine, koolituste ja suviste laagrite korraldamine, rehabilitatsiooni- ja lapsehoiuteenused. Kuna omatulu teenivad koolid peamiselt toitlustusteenuse osutamisest kooli personalile, suunatakse oluline osa omatulust toiduainete kulude katteks. Koolid kasutavad muuhulgas omatulu töötajate motiveerimiseks, kattes sellega ühekordsete lisatasude, preemiate, erisoodustuste ja nendega seotud maksude kulusid ning personali koolituste ning lähetuste kulusid. Samuti on suhteliselt olulisel määral kasutatud omatulu õppevahendite ja õpilaste koolitamise, kultuuri ja vabaaja kulude katteks.

See tähendab, et nii toetused kui omatulu on õpilaste ja kooli töötajate arengu ja rahulolu seisukohast olulised. Toetustes ja omatulust on kaetud kulusid, millega on mitmekesistatud õpilaste õppetööd ja vabaaja sisustamist ning kooli töötajad on saanud erinevaid kogemusi ja teadmisi läbi koolituste ja lähetuste.

Autori arvates tuleks Haridus- ja Teadusministeeriumil eelkõige üle vaadata koolide kinnistute haldamise süsteem, kuna praeguse süsteemi rakendumise tagajärjel on oluliselt tõusnud kinnistute majandamiskulud. Kinnistute haldamise teenuse kasutamisega soovitakse lihtsustada hoone omaniku töökorraldust, andes teatavad kohustused üle haldusteenust pakkuvale ettevõttele. Peale seda, kui kinnistute haldamine on üle läinud Riigi Kinnisvara AS-le, on kinnistute majandamiskulud kasvanud niivõrd olulisel määral, et tuleks üle vaadata sellise halduskorralduse otstarbekus.

Samuti tuleks Haridus- ja Teadusministeeriumil üle vaadata, kas oleks võimalik suurendada riigipoolset rahastust kolmanda ja teise rühma koolidele selliselt, et vajadus taotleda erinevaid toetusi kulude katmiseks väheneks. Toetuste taotlemine võib olla keerukas ja pikaajaline protseduur ning koolidel peaks olema võimalus kasutada toetuste taotlemisele ja aruandlusele rakendatavaid ressursse otstarbekamalt.

Koolidel peaks jätkuvalt säilima võimalus teenida õppekavavälisest tegevusest omatulu, et vastavaid vahendeid saaks kasutada vajalike kulude katteks, kuna omatulul on oluline osa õpilaste ja töötajate arendamisel ning igapäevase õppe- ja töökorralduse mitmekesistamisel.

KASUTATUD KIRJANDUS

1. **Aarma, A.** (2008). Teadustöö alused. Tallinn: Infotrükk. 113 lk.
2. Alaealise mõjutusvahendite seadus. (vastu võetud 01.09.1998, muudetud, viimati jõustunud 01.09.2010). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/13335902#para29lg2> (25.04.2015)
3. Article 24 – Education. [WWW] <http://www.un.org/disabilities/default.asp?id=284> (26.04.2015)
4. Council resolution of 5 May 2003 on equal opportunities for pupils and students with disabilities in education and training. [WWW] <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32003G0607%2801%29&from=EN> (27.04.2015)
5. Eesti Kultuurkapital [WWW] <http://www.kulka.ee/taotlemine/taotlemisest> (21.04.2015)
6. Erakooliseadus. (vastu võetud 03.06.1998, muudetud, viimati jõustunud 21.03.2015). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/126042013004> (01.05.2015)
7. Euroopa Liidu Nõukogu. [WWW] http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/council-eu/index_et.htm (27.04.2015)
8. Euroopa Liit. [WWW] <https://hm.ee/et/tegevused/euroopa-liit> (26.04.2015)
9. Euroopa Nõukogu [WWW] <https://www.hm.ee/et/tegevused/valiskoostoo/euroopa-noukogu> (29.04.2015)
10. Euroopa Nõukogu põhiorganid ja struktuur [WWW] <http://vm.ee/et/euroopa-noukogu-pohiorganid-ja-struktuur> (29.04.2015)
11. European Agency for Special Needs and Inclusive Education [WWW] <https://www.european-agency.org/about-us> (26.04.2015)
12. **Farell, M.** (2009). Foundations of Special Education: An Introduction. West Sussex: John Wiley & Sons, Ltd. 313 pp.
13. **Ghuri, P., Gronhaug, K.** (2004). Äriuuringute meetodid. Praktilisi näpunäiteid. Tallinn: Külim. 222 lk.
14. Haridus- ja Teadusministeeriumi põhimäärus. (vastu võetud 10.02.2015, muudetud, täiendatud, viimati jõustunud 12.01.2014). – *Riigi Teataja* [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/109012014018?leiaKehtiv> (20.04.2015)

15. Haridus- ja Teadusministeeriumi raamatupidamise sise-eeskiri. (Kinnitatud 28.10.2008, muudetud viimati 27.01.2015). – Haridus- ja Teadusministeeriumi siseveeb [WWW] 88 lk (20.04.2015)
16. Haridusleksikon (2013). Eesti Keele Sihtasutus/ Toim. R.Mikser. 282 lk
17. Hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorralduse kontseptsioon. Ministri käskkiri nr 581. Kinnitatud 13.12.2013. [WWW] <http://erut3m.havike.eenet.ee/hev/wp-content/uploads/2014/02/HEV-%C3%B5ilaste-%C3%B5ppekorralduse-kontseptsioon.pdf> (20.04.2015)
18. Haridussilm [WWW] <http://haridussilm.ee/> (26.04.2014)
19. Hooldusõpe. Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava lisa 3. (vastu võetud 16.12.2010, jõustunud 23.09.2011). – *Riigi Teataja* [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/128122010014?leiaKehtiv> (22.04.2015)
20. HT12: Õpe üldhariduskoolides – *Eesti Statistika andmebaas*. [WWW] <http://www.stat.ee> (30.04.2015)
21. **Hörner, W., Döbert, H., von Kopp, B., Mitter, W.** (2007). The Education System of Europe. Netherlands: Springer. 879 pp.
22. Kaagvere Erikooli, Tapa Erikooli ja Vastseliina Internaatkooli tegevuse ümberkorraldamine. Ministri käskkiri 21. märts 2014. a nr 133. – Haridus- ja Teadusministeeriumi siseveeb [WWW] (22.04.2015)
23. Kaagvere Erikooli põhimäärus. (vastu võetud 30.09.2011, muudetud, viimati jõustunud 05.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/105102011002> (24.04.2015)
24. Kaelae Kool. Koolist. [WWW] <http://www.kaelasekool.ee/index.php/koolist/koolist.html> (25.04.2015)
25. Kaelase Kooli põhimäärus. (vastu võetud 28.06.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja* [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/123102012017?leiaKehtiv> (25.04.2015)
26. Kallemäe Kooli põhimäärus. (vastu võetud 05.07.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/103092013026> (24.04.2015)
27. Kammeri Kooli põhimäärus. (vastu võetud 16.11.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/103092013021> (24.04.2015)

28. Kammeri Kool. Lühitutvustus. [WWW] http://www.kammerikool.ee/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=2 (25.04.2015)
29. Keila-Joa Sanatoorse Internaatkooli põhimäärus. (vastu võetud 16.11.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/103092013035> (24.04.2015)
30. Keskkonnainvesteeringute Keskus [WWW] <http://www.kik.ee/et/keskkonnateadlikkus/keskkonnateadlikkus> (21.04.2015)
31. Kiigemetsa Kooli põhimäärus. (vastu võetud 28.06.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/103092013013> (24.04.2015)
32. Kosejõe Kooli põhimäärus. (vastu võetud 28.06.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/123102012002?leiaKehtiv> (24.04.2015)
33. Koolikaart. [WWW] <https://www.hm.ee/koolikaart/> (22.04.2015)
34. **Kõrgesaar, J.** (2002). Sissejuhatus hariduslike erivajaduste käsitusse. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus. 140 lk.
35. Lahmuse Kooli põhimäärus. (vastu võetud 30.09.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja* [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/103092013008> (24.04.2015)
36. **Meijer, J.W.** Special Needs Education in Europe: Inclusive Policies and Practices. (2010) [WWW] <http://www.inklusion-online.net/index.php/inklusion-online/article/view/136/136> (26.04.2015)
37. Ministrite Komitee soovitus liikmesriikidele, mis käsitleb Euroopa Nõukogu tegevuskava puuetega inimeste õiguste kaitse ja ühiskonnas täisosalususe edendamiseks: puuetega inimeste elukvaliteedi tõstmine Euroopas 2006-2015. (vastu võetud 5.04.2006) [WWW] http://www.coe.int/t/e/social_cohesion/soc%2Dsp/Rec_2006_5%20Estonia.pdf (27.04.2015)
38. Nurme Kooli põhimäärus. (vastu võetud 30.09.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/103092013034> (24.04.2015)
39. Porkuni Kooli põhimäärus. (vastu võetud 08.11.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/103092013018> (24.04.2015)

40. Põhikooli- ja Gümnaasiumiseadus. (vastu võetud 09.06.2010, muudetud, täiendatud, viimati jõustunud 21.03.2015). – *Riigi Teataja* [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/111032015016> (11.04.2015)
41. Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava. (vastu võetud 16.12.2010, jõustunud 23.09.2011). – *Riigi Teataja* [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/120092011008> (11.04.2015)
42. Rahandusosakonna põhimäärus. (kinnitatud 21.11.2011) [WWW] https://www.hm.ee/sites/default/files/rahandusosakond_pohimaarus.pdf (20.04.2015)
43. Raikküla Kooli põhimäärus. (vastu võetud 28.06.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/123102012004?leiaKehtiv> (24.04.2015)
44. Riigieelarve seaduses kohaliku omavalitsuse üksustele määratud toetusfondi vahendite jaotamise ja kasutamise tingimused ja kord. (vastu võetud 06.02.2015). – *Riigi Teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/110022015008> (20.04.2015)
45. Riigi hariduslike erivajadustega õpilaste koolid (erikoolid) 2012/2013 õppeaastal. [WWW] <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=11907> (26.04.2015)
46. Riigi Kinnisvara AS – Kinnisvaraportfell [WWW] <http://rkas.ee/kinnisvaraportfell#1> (13.05.2015)
47. Riigi raamatupidamise üldeeskiri. (vastu võetud 11.12.2003, muudetud, viimati jõustunud 21.11.2014) [WWW] http://www.rtk.ee/sites/default/files/Uldeeskiri_24.11.2014.pdf (18.05.2015)
48. Special Needs Education – Country Data 2012. [WWW] https://www.european-agency.org/sites/default/files/sne-country-data-2012_SNE-Country-Data2012.pdf (29.04.2015)
49. Toimetulekuõpe. Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava lisa 2. (vastu võetud 16.12.2010, jõustunud 23.09.2011). – *Riigi Teataja* [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/128122010014?leiaKehtiv> (22.04.2015)
50. Urvaste Kooli põhimäärus. (vastu võetud 05.07.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/103092013009> (24.04.2015)
51. Vaeküla Kooli põhimäärus. (vastu võetud 05.07.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/105072011001?leiaKehtiv> (24.04.2015)

52. Vastseliina Internaatkooli põhimäärus. (vastu võetud 28.06.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/103092013010> (24.04.2015)
53. Vastseliina Internaatkool. [WWW] http://kaqula.havike.eenet.ee/wordpress/?page_id=2 (26.04.2015)
54. Ämmuste Kooli põhimäärus. (vastu võetud 14.07.2011, muudetud, viimati jõustunud 06.09.2013). – *Riigi teataja*. [WWW] <https://www.riigiteataja.ee/akt/103092013051> (24.04.2015)
55. Üldeeskirja kontoplaani kasutusjuhend [WWW] http://www.rtk.ee/sites/default/files/Yldeeskirja_kontoplaani_kasutusjuhend_1.pdf (18.05.2015)

COST ANALYSIS FOR YEARS 2012-2014 OF ELEMENTARY SCHOOLS LOCATED
IN RURAL AREAS FOR CHILDREN WITH SPECIAL EDUCATIONAL NEEDS

A. Heinaru

SUMMARY

The Bachelor's thesis is written in Estonian. It contains 92 pages of printed text with 11 tables, 16 drawings and 18 appendices. There are 55 references.

Special needs education is based on the students' equal rights to education, regardless of the reason for special needs. In order to ensure the education that takes into consideration students' development and capability, different laws and regulations have been adopted. One possible way of ensuring the necessary learning environment for students with special needs is to teach them in special schools. These schools are divided into three in aspects of financing: state schools, municipal schools and private schools. State schools are administered by the Ministry of Education and Science and the costs are covered by the state budget to the extent necessary for the school to function. In addition to the state budget, schools have used different grants and earnings from extracurricular activity to cover the schools operating costs.

The aim of this study is to assess and explain how and to what extent the state has covered the costs of basic education in the state schools for the students with special educational needs over the years 2012-2014.

The cost analysis revealed that property management costs have increased significantly during the period under study. These costs have risen after Riigi Kinnisvara AS started to manage the schools real estate.

Schools, where students with severe disabilities learn, covered the cost with grants the most. Schools, where students with behavioral problems study, used grants the least from the schools studied in this research. Therefore, we can conclude that schools, where

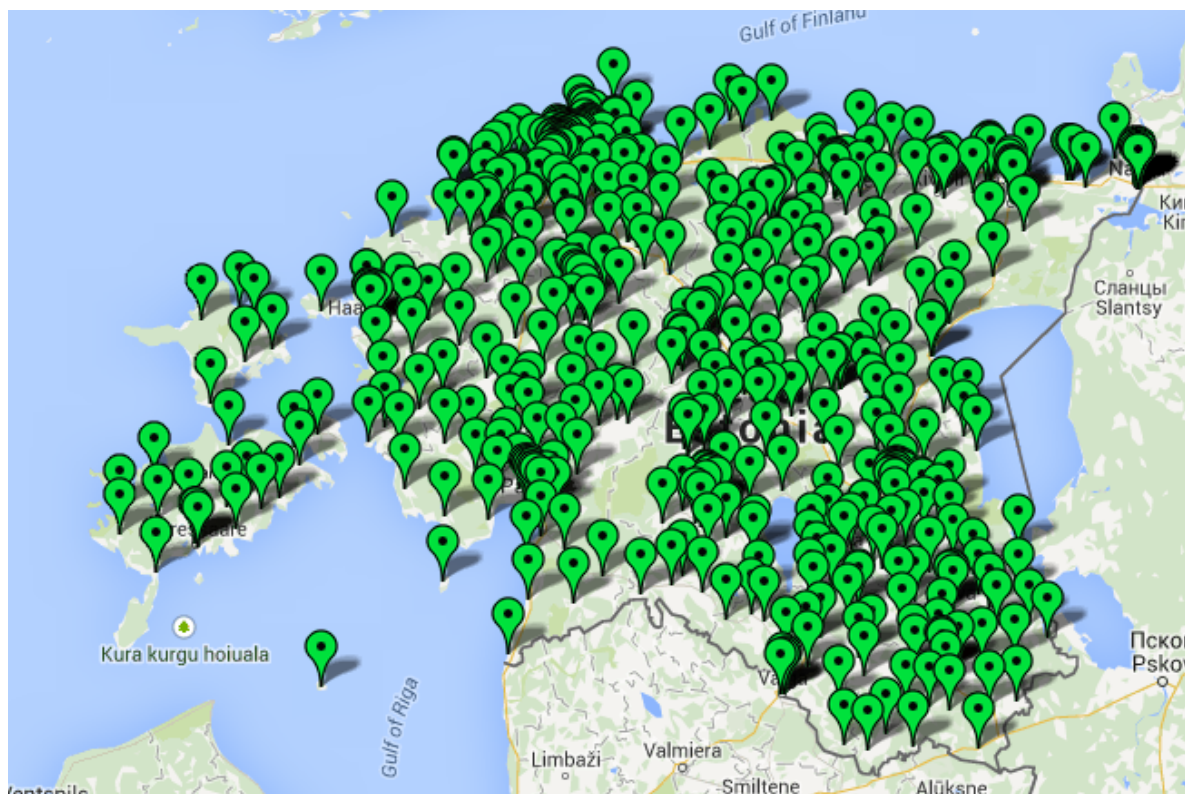
students with serious and profound disabilities study, need more funding addition to state fundings. Grants have been use to renovate three schoolhouses. An important part of the costs is covered by grants for types of costs, such as personnel training and assignments abroad and student training, culture and entertainment.

Schools have also used earnings from extracurricular activity to cover the schools operating costs. The schools have used the self-generated income to motivate staff, covering the bonuses, fringe benefits and related tax expenses and personnel training costs and costs of assignments abroad with it. It is also used substantially for teaching equipment and student training, culture and entertainment expenses. This means that grants and self-generated incomes are essential for students and personnel satisfaction and development.

The author's opinion is that the Ministry of Education and Science should review the management of the school properties as the costs of property management have grown significantly after Riigi Kinnisvara AS started to manage the schools real estate. The Ministry of Education and Sciende should also review whether it would be possible to increase state funding for schools to reduce the need to apply for various grants to cover the cost. Applying for grants can be difficult and prolonged procedure and schools should be able to operate without using their resources for such proceedings. Schools should continue to have the possibility to earn from extracurricular activities so that they can use the earnings to cover the necessary expenses.

LISAD

Lisa 1. Üldhariduskoolid Eestis aastal 2015..

Allikas: [Koolikaart]

Lisa 2. Munitsipaalkoolide toetuse arvestamise aluseks olevad koefitsiendid mõningate omavalitsuste näitel

Abja vald	1,35
Aegviidu vald	1,99
Ahja vald	1,99
Alatskivi vald	1,31
Albu vald	1,96
Ambla vald	1,64
Anija vald	1,39
Antsla vald	1,35
Are vald	1,96
Aseri vald	1,53
Audru vald	1,58
Avinurme vald	1,52
Elva linn	1,07
Emmaste vald	1,98
Haanja vald	1,98
Haapsalu linn	1,09
Haaslava vald	1,97
Halinga vald	1,58
Haljala vald	1,24
Halliste vald	1,97
Hanila vald	1,95
Harku vald	1,00
Helme vald	1,97
Hiiu vald	1,32
Hummuli vald	1,98
Häädemeeste vald	1,31
Iisaku vald	1,67
Illuka vald	1,99
Imavere vald	1,97
Juuru vald	1,41
Jõelähtme vald	1,36
Jõgeva linn	1,00
Jõgeva vald	1,72
Jõhvi vald	1,09
Järva-Jaani	1,27

Allikas: [Riigieelarve seaduses ...]

Lisa 3. Maapiirkonnas asuvate hariduslike erivajadustega lastele suunatud riigikoolide aadressid

Kooli nimetus	Kooli asukoht
Kaagvere Erikool	Kaagvere küla, Mäksa vald, Tartumaa
Kaelase Kool	Aasa küla, Halinga vald, Pärnumaa
Kallemäe Kool	Kallemäe küla, Valjala vald, Saaremaa
Kammeri Kooli	Kammeri küla, Kambja vald, Tarumaa
Keila-Joa Sanatoorne Internaatkool	Türisalu küla, Harku vald, Harjumaa
Kiigemetsa Kool	Siimusti, Jõgeva vald, Jõgevamaa
Kosejõe Kool	Kose-Uuemõisa, Kose vald, Harjumaa
Lahmuse Kool	Lahmuse küla, Suure-Jaani vald, Viljandimaa
Nurme Kool	Päinurme küla, Koigi vald, Järvamaa
Porkuni Kool	Porkuni küla, Tamsalu vald, Lääne-Virumaa
Raikküla Kooli	Raikküla küla, Raikküla vald, Raplamaa
Urvaste Kool	Urvaste küla, Urvaste vald, Võrumaa
Vaeküla Kool	Näpi, Sõmeru vald, Lääne-Virumaa
Vastseliina Internaatkool	Vastseliina, Vastseliina vald, Võrumaa
Ämmuste Kool	Kuressaare küla, Tarvastu vald, Viljandimaa

Allikas: [koolide põhimäärused]

Lisa 4. Maapiirkondades asuvad riigikoolid hariduslike erivajadustega õpilastele ning nendes kasutatavad õppevormid

Kooli nimi	Õppevorm				Käitumis- probleemidega õpilased	Väikeklassid autismi spektri, aktiivsus- ja tähelepanuhäire- tega lastele
	riiklik õppe- kava	lihtsusta- tud õpe	toime- tulekuõpe	hooldusõpe		
Esimese rühma koolid						
Kaagvere Erikool	x	x			x	x
Vastseliina Internaatkool	x				x	x
Teise rühma koolid						
Kaelase Kool		x	x			x
Kammeri Kooli		x	x			
Keila-Joa Sanatoorne Internaatkool	x	x				
Kosejõe Kool		x	x			x
Nurme Kool		x	x			x
Vaeküla Kool		x	x		x	x
Ämmuste Kool		x	x			x
Kolmanda rühma koolid						
Kallemäe Kool		x	x	x		x
Kiigemetsa Kool		x	x	x		x
Lahmuse Kool		x	x	x		x
Porkuni Kool		x	x	x		
Raikküla Kooli		x	x	x		x
Urvaste Kool		x	x	x		x

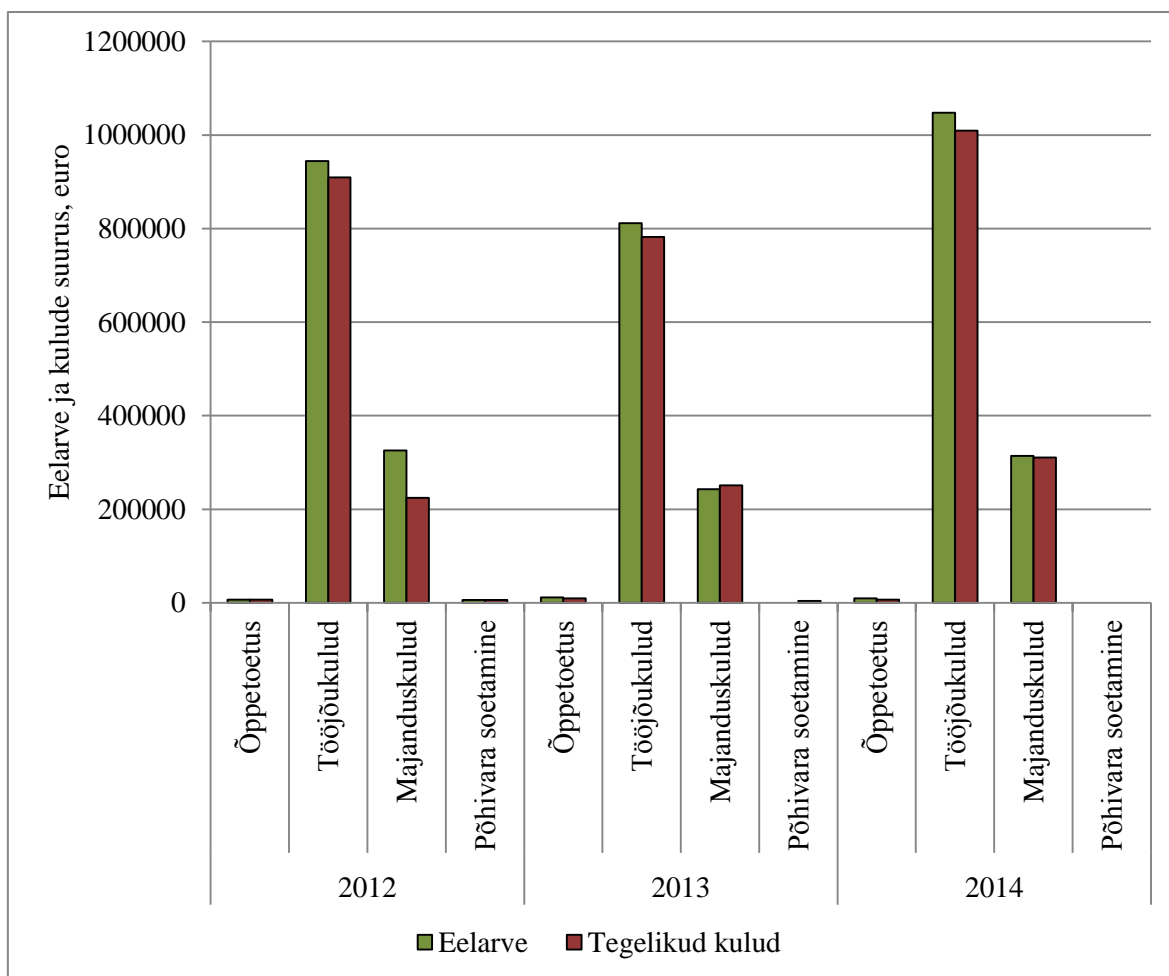
Allikas: [koolide põhimäärused]

**Lisa 5. Õpilaste ja kooli töötajate arvud maapiirkonnas asuvates
hariduslike erivajadustega lastele suunatud riigikoolides**

Kool	Õpilaste arv koolides			Töötajate arv koolides		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Kaagvere Erikool	25	25	57	29	31	44
Kaelase Kool	30	28	20	26	28	24
Kallemäe Kool	56	50	54	42	37	31
Kammeri Kooli	96	91	96	48	44	42
Keila-Joa Sanatoorne Internaatkool	60	29	18	43	33	21
Kiigemetsa Kool	81	79	69	50	48	47
Kosejõe Kool	62	55	46	50	42	38
Lahmuse Kool	64	57	55	41	40	38
Nurme Kool	54	55	35	32	28	24
Porkuni Kool	71	71	86	60	67	62
Raikküla Kooli	82	78	79	42	40	40
Urvaste Kool	50	49	52	38	38	36
Vaeküla Kool	98	90	81	41	36	34
Vastseliina Internaatkool	22	32	0	36	28	20
Ämmuste Kool	74	64	60	38	35	32
Kokku	925	853	808	618	576	535

Allikas: [Haridussilm] ja Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Lisa 6. Käitumisprobleemidega õpilastega koolide eelarved ja tegelikud kulud (euro) aastatel 2012-2014

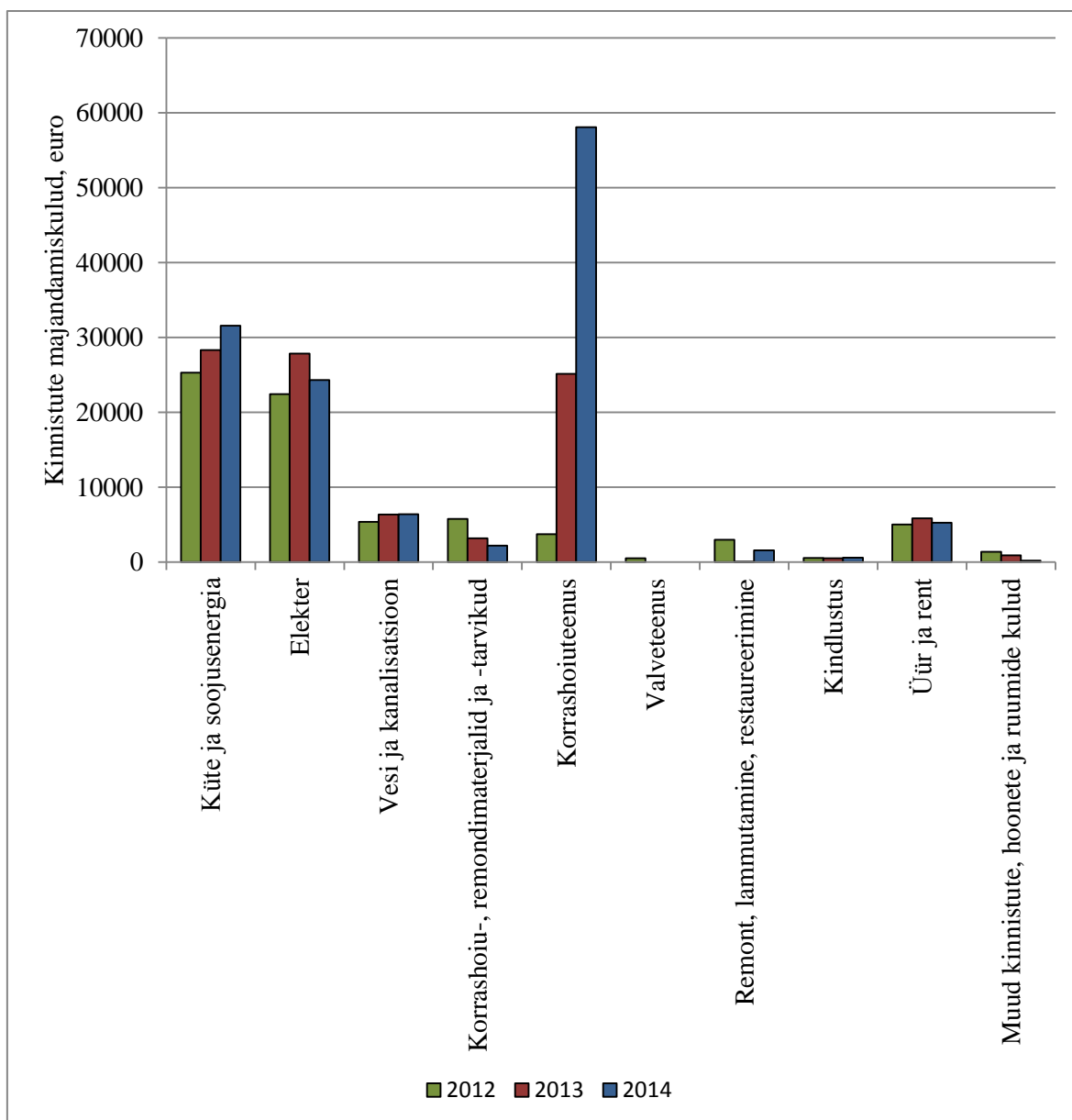
Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

**Lisa 7. Käitumisprobleemidega õpilastega koolide tööjõukulud (euro)
aastatel 2012-2014**

Tööjõukulud	Aasta		
	2012	2013	2014
Tööjõukulud aastas	909 739	782 284	1 009 082
Tööjõukulud aastas töötaja kohta	13 959	13 165	15 767
Tööjõukulud aastas õpilase kohta	19 356	13 724	17 703

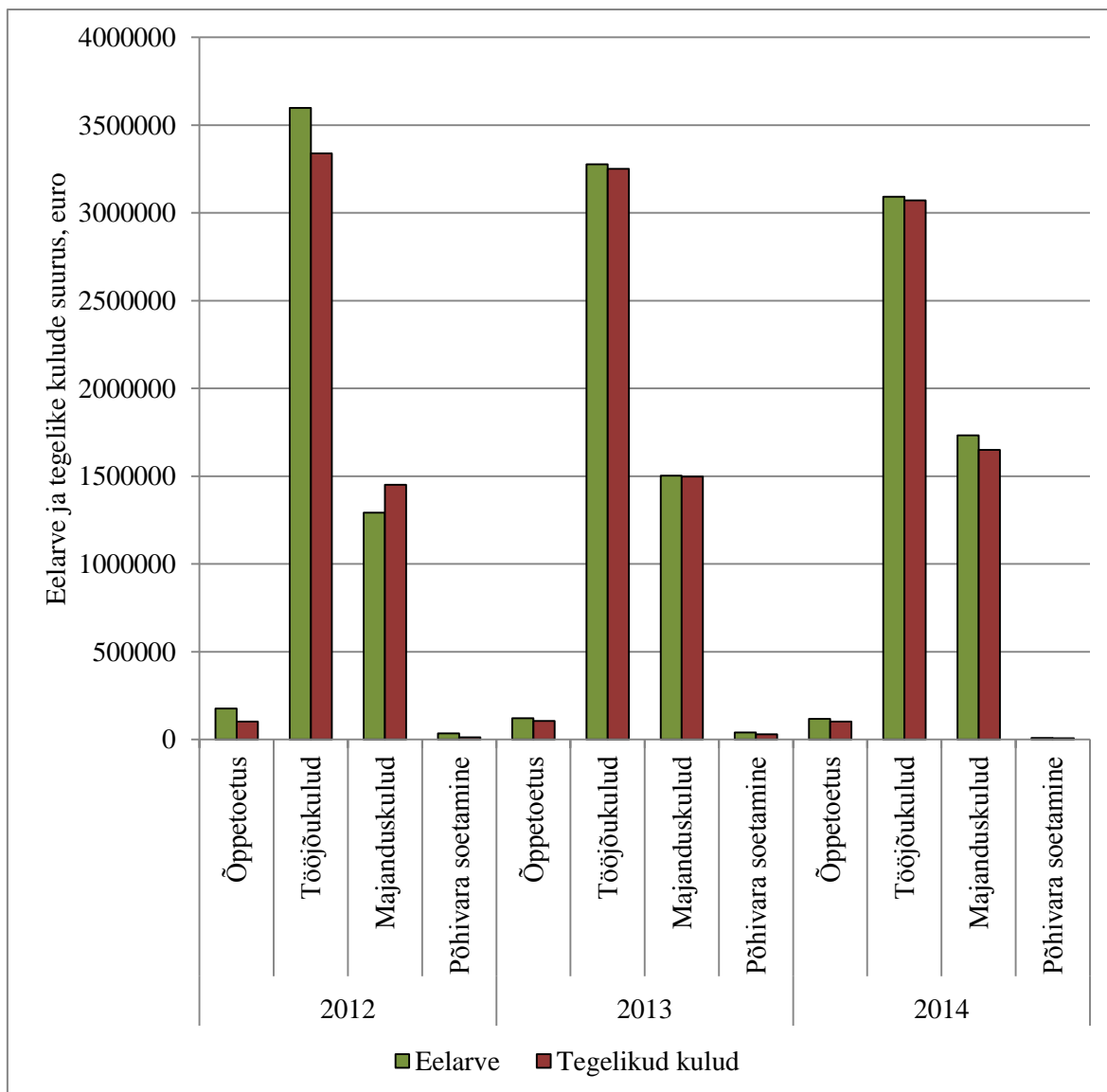
Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Lisa 8. Käitumisprobleemidega õpilastega koolide kinnistute majandamiskulud kokku (euro) kulukontode lõikes

Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Lisa 9. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide eelarved ja tegelikud kulud (euro) aastatel 2012-2014

Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

**Lisa 10. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide tööjõukulud (euro)
aastatel 2012-2014**

Tööjõukulud	Aasta		
	2012	2013	2014
Tööjõukulud aastas	3 338 996	3 250 446	3 072 346
Tööjõukulud aastas õpilase kohta	7 044	7 889	8 630
Tööjõukulud aastas töötaja kohta	11 997	13 234	14 270

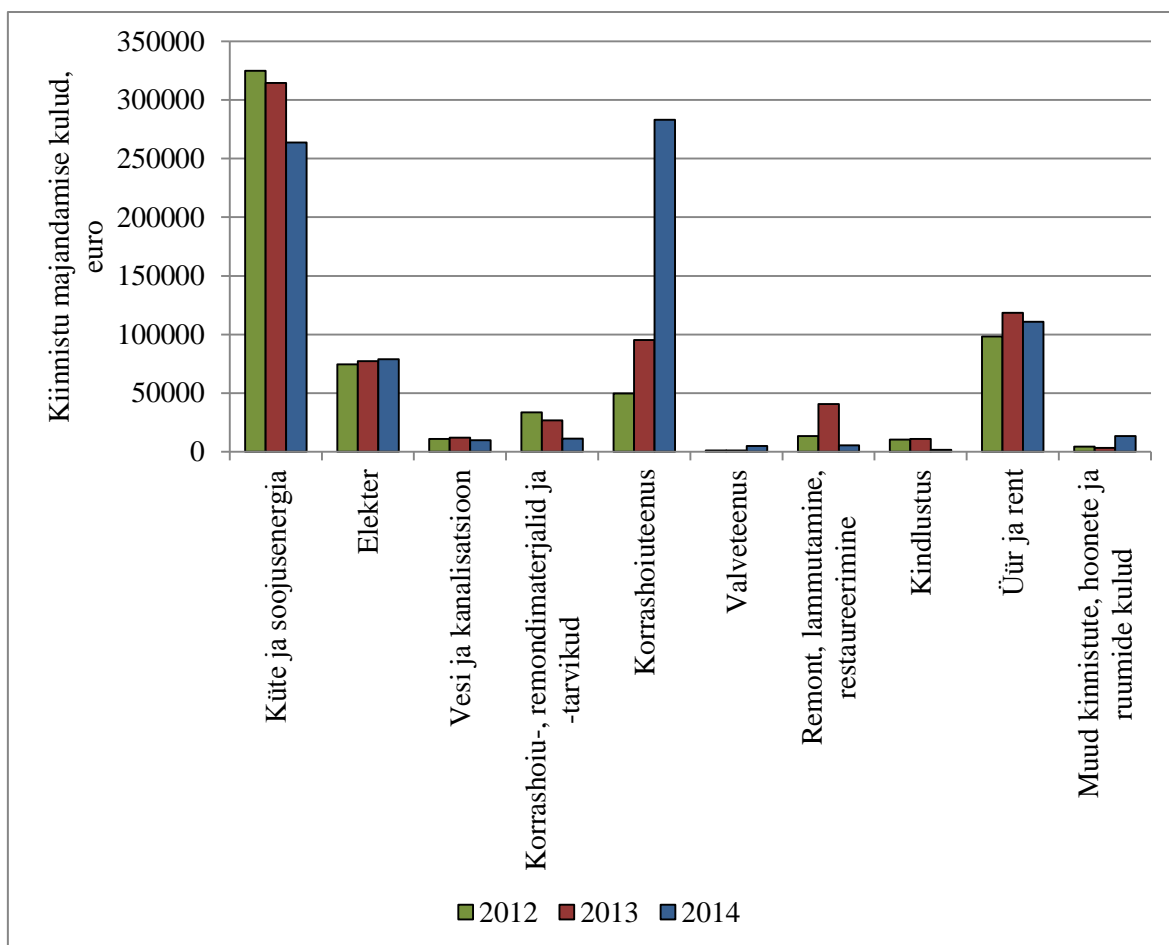
Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

**Lisa 11. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide kinnistute
majandamiskulud ühe ruutmeetri kohta (euro) aastatel 2012-2014**

Kool	Aasta		
	2012	2013	2014
Kaelase Kool	30,63	23,58	33,37
Kammeri Kool	15,49	30,09	43,63
Keila-Joa Sanatoorne Internaatkool	26,55	27,46	28,02
Kosejõe Kool	20,15	21,16	22,31
Nurme Kool	23,43	24,29	17,45
Vaeküla Kool	55,51	79,84	94,38
Ämmuste Kool	25,33	21,97	33,00

Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Lisa 12. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide kinnistute majandamiskulud kokku (euro) kulukontode lõikes

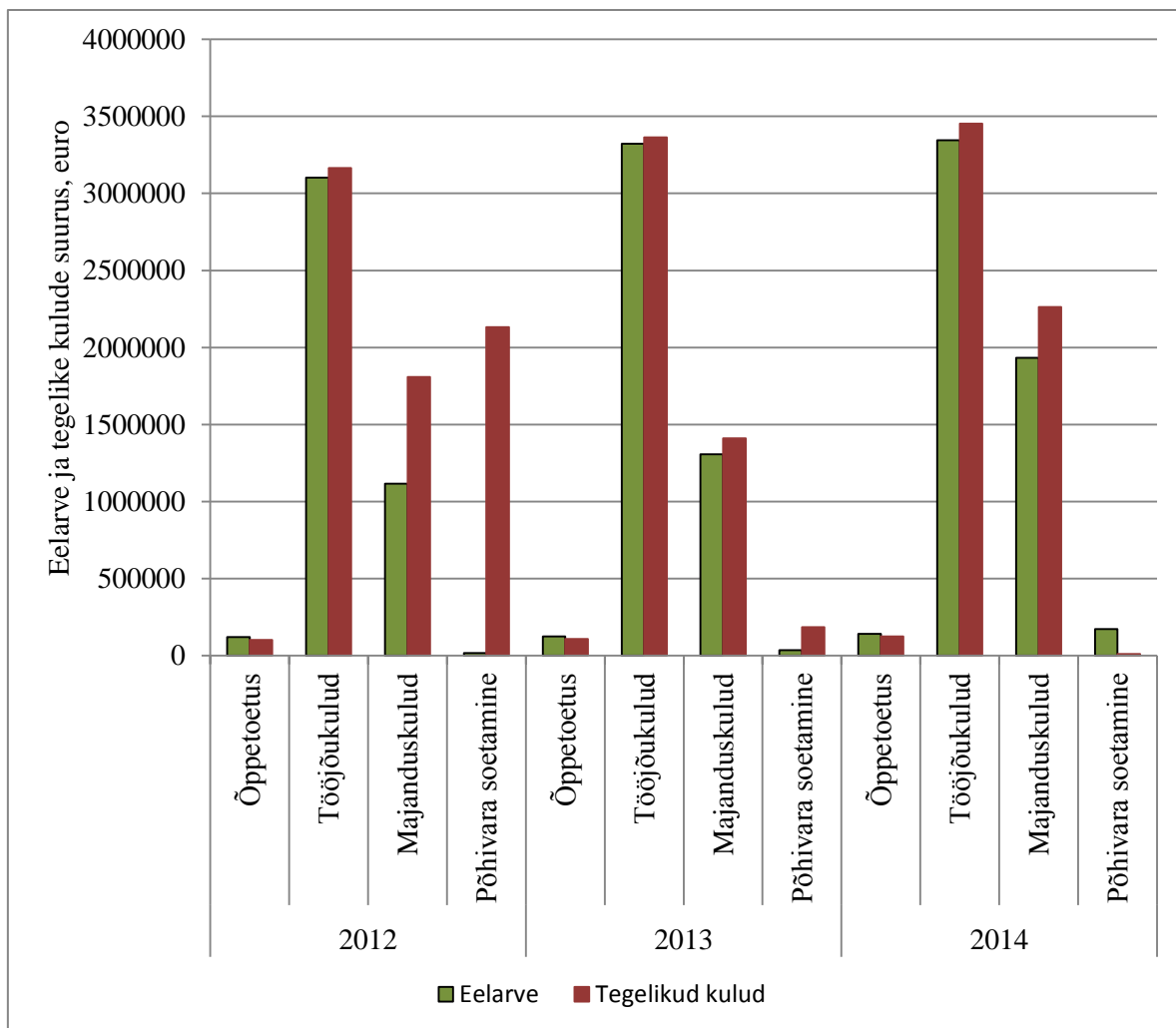
Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

**Lisa 13. Lihtsustatud ja toimetulekuõppega koolide saadud toetused
(euro) aastatel 2012-2014**

Asutus, organisatsioon	Aasta		
	2012	2013	2014
Eesti Infotehnoloogia Sihtasutus		1 000	
Eesti Kultuurkapital		300	1 950
Haridus- ja Teadusministeerium		900	
Integratsiooni ja Migratsiooni SA	3 231	3 200	2 924
Järva Maavalitsus			142
Järva Maavalitsus		190	
Kaitseministeerium		220	183
Keskkonnainvesteeringute Keskus	10 849		
Kultuuriministeerium			120
Lääne Maavalitsus	106	122	
Lääne-Viru Maavalitsus			59
Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet	2 488	2 457	1 436
SA Archimedes		4 000	56
Tartu Maavalitsus		125	100
Viljandi Maavalitsus	100		
Kokku	16 774	12 515	6 969

Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Lisa 14. Hooldusõppega koolide eelarved ja tegelikud kulud (euro) aastatel 2012-2014

Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Lisa 15. Hooldusõppega koolide tööjõukulud (euro) aastatel 2012-2014

Tööjõukulu	Aasta		
	2012	2013	2014
Tööjõukulud aastas	3 163 992	3 363 344	3 453 151
Tööjõukulu aastas õpilase kohta	7 832	8 759	8 742
Tööjõukulu aastas töötaja kohta	11 546	12 431	13 552

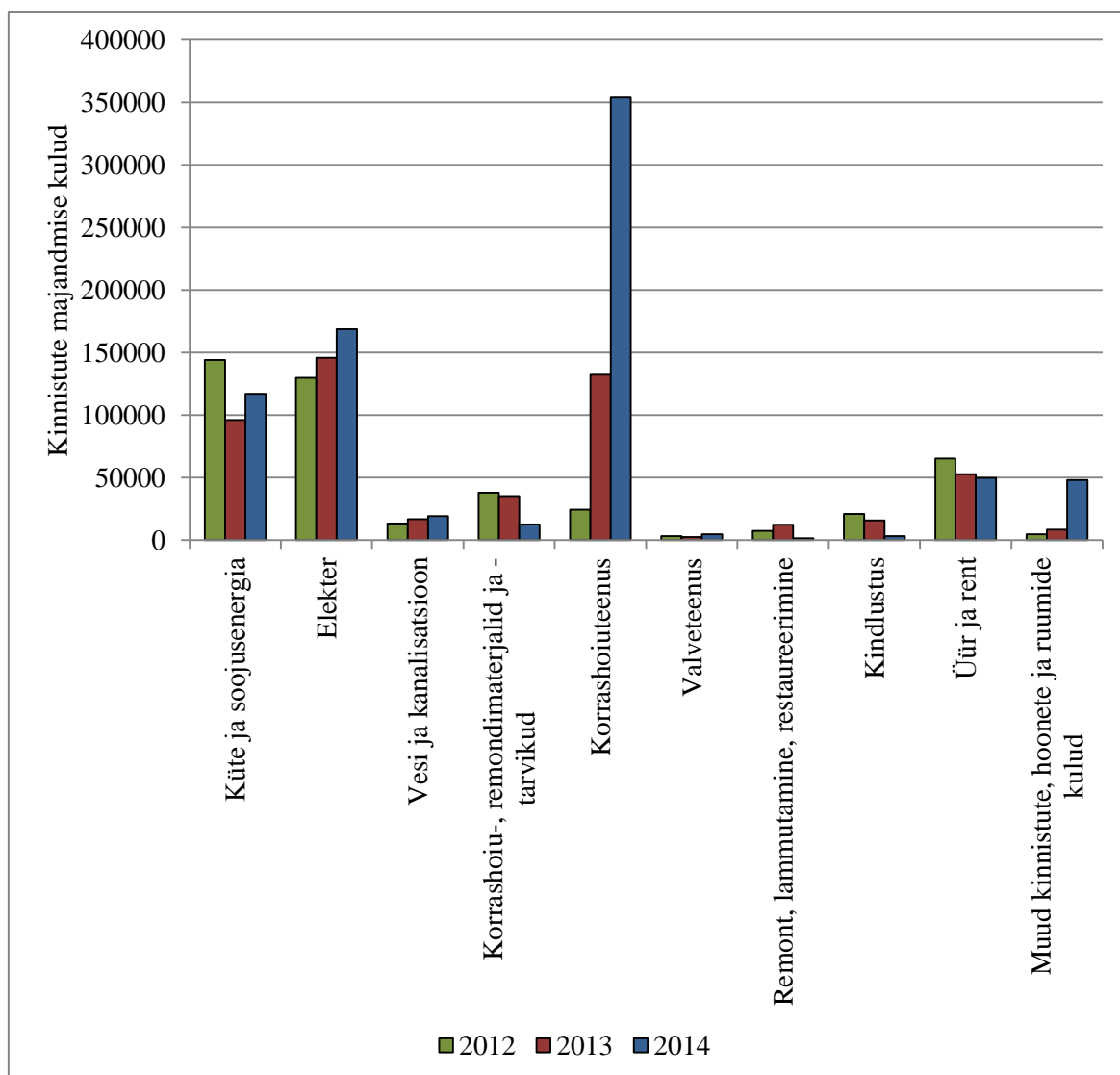
Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Lisa 16. Hooldusõppega koolide kinnistute majandamise kulud ühe ruutmeetri kohta (euro) aastatel 2012-2014

Kool	Aasta		
	2012	2013	2014
Kallemäe Kool	29,33	34,19	44,07
Kiigemetsa Kool	13,82	15,24	22,09
Lahmuse Kool	16,04	17,20	25,82
Porkuni Kool	11,04	20,61	30,37
Raikküla Kooli	16,98	13,32	20,21
Urvaste Kool	20,77	14,47	32,52

Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Lisa 17. Hooldusõppega koolide kinnistute majandamise kulud (euro) kokku kulukontode lõikes

Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Lisa 18. Hooldusõppega koolide toetused (euro) aastatel 2012-2014

Asutus, organisatsioon	Aasta		
	2012	2013	2014
CO2 eraldised	2 053 223		
Eesti Kultuurkapital			300
Eesti Pandipakend OÜ		14	
Eraisikud	1 599	3 687	4 590
Ettevõtluse Arendamise SA		7 913	
Haridus- ja Teadusministeerium		405	3 116
Imavere Vallavalitsus			300
Keskkonnainvesteeringute Keskus SA	665	14 279	10 860
Kihelkonna Vallavalitsus			60
Kultuuriministeerium		20 000	
Kultuuriministeerium		2 116	317
Kuressaare Linnavalitsus		180	
Kärla Vallavalitsus			30
Leisi Vallavalitsus			60
Lions Club Kuressaare		300	
Lääne Maavalitsus		122	234
MTÜ Eesti Olümpiaakadeemia		287	
MTÜ Jõgevamaa Omavalitsuste Liit	425		
MTÜ Jõgevamaa Omavalitsuste Liit		215	1 000
MTÜ LIONS CLUB KIVIÕLI			100
Mõniste Vallavalitsus	300		
Orissaare Vallavalitsus		120	
Pihtla Vallavalitsus		60	
Pihtla Vallavalitsus			90
Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet	754	751	653
SA Archimedes	696	4 045	
SA INNOVE	167 446	95 030	1 505 691
Sotsiaalministeerium		3 500	4 775
Tartu Maavalitsus	162		
Valjala Vallavalitsus		60	120
Vihula Vallavalitsus			200
Viljandi Maavalitsus	194		
Võhma Linnavalitsus			600
Kokku	2 225 464	153 083	1 533 096

Allikas: Haridus- ja Teadusministeeriumi arvestusregistrid

Lihtlitsents lõputöö salvestamiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ning juhendaja kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta

Mina, Airi Heinaru,

sünniaeg 24.03.1982,

1. annan Eesti Maaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud lõputöö Maapiirkondades asuvate hariduslike erivajadustega lastele suunatud põhikoolide 2012-2014 aasta kulude analüüs,

mille juhendaja on Mare Rebane,

1.1. salvestamiseks säilitamise eesmärgil,

1.2. digiarhiivi DSpace lisamiseks ja

1.3. veebikeskkonnas üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Lõputöö autor _____
(allkiri)

Tartu, _____
(kuupäev)

Juhendaja kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta

Luban lõputöö kaitsmisele.

(juhendaja nimi ja allkiri)

(kuupäev)